

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2021

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 Dec 2021

Årgång 87

ISSN 0015-4431

Förbundets Högste Beskyddare:
AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande
Ewa Skoog Haslum, MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 070-530 01 77

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Fasanvägen 4, 373 43 RÖDEBY

TRYCKERI: Blockforum Stockholm

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

INFORMATION OCH ANNONSANSVARIG:

Bo Schagerberg, 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksförbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordförande: Kommendör Örjan Sterner

Tel: 070-627 53 97

Vice ordförande: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

Förbundssekreterare:

Krister Hansén tel 070-381 03 12

kristerh@flottansman.se

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennartbresell8@gmail.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren	3
Ubåtsflottillen	4
3.sjöstridsflottillen	5
4.sjöstridsflottillen	6
Sjöstridsskolan	7
Chefen för marinens julhälsning	8
Fredrik Henrik af Chapman del 2	10-13
<i>HMS af Chapman</i>	14-15
Utställning	16

En marin för Sverige	20
Marinen 500 år	22

Bataljon Sparre	26-29
Marinchefens nya kommandotecken	30
Vad en gammal bild kan berätta	32
Ektimmer och linjeskepp	34-35
Renoveringen an M20	42-44
Flaggskifte på <i>af Chapman</i>	46-47
Marinen 2030	48-49

40 år sedan U 137

52-53

Kinesiska galleriet

17

**Skeppspräst
på långresa**

24-25

Omslagsbild:

CM tillsammans med fem tidigare marinchefer.

Från vänster: viceamiral Jan Thörnqvist, konteramiral Jens Nykvist, konteramiral Anders Grenstad, viceamiral Peter Nordbeck, viceamiral Dick Börjesson och konteramiral Ewa Skoog Haslum.

Foto Anneli Karlsson Sjöhistoriska museet

Nummer 1 2022 utkommer i mars. Manusstopp den 15 febr och för lokalföreningar 10 febr.

Ett intensivt år för Flottans Män väntar 2022

Verksamheten i våra lokalföreningar har åter kommit i gång på ett bra sätt under hösten, efter att under många långa månader hämmats av restriktioner på grund av pandemin. Riksråsmötet kunde ju till sist genomföras fysiskt enligt tradition på färja. Anslutningen blev med hänsyn till omständigheterna tämligen god, cirka 150 kamrater med anhöriga deltog. Genom att senarelägga tryckningen av tidskriften en vecka kunde referatet från årsmötet läsas redan i det förra numret!

Resultatet från årsmötet blev, att vi nu kan lämna stadgefrågorna för lång tid framöver. Vi kom ju även i mål med den nya och utvecklade anvisningen Flagg och Heders, som liksom stadgarna nu finns på förbundets hemsida.

Nästa års riksmöte kommer att genomföras under resa till Tallinn den 5 till 8 maj. Ni finner an blänkare om det längre fram i tidskriften. Valberedningen har vidtalat amiral Thomas Engevall, som tackat ja till att nomineras som ny förbundsordförande vid Riks -22.

Nästa år kommer i övrigt att bli mycket händelserikt. Den 10 till 12 juni är Karlskronaföreningen värd för det Nordiska Marina Kamratmötet, som genomförs vartannat år och där värdskapet växlas mellan Danmark, Norge och Sverige. Mer om detta kommer i nästa nummer, där vi också kommer att informera om det stora Nordiska Militära Kamratmötet, som kommer att äga rum i Tavastehus, Finland den 15 till 20 juni. Detta möte arrangeras av SMKR och vi förväntas medverka med ett antal deltagare. Även detta återkommer i nästa nummer.

Förutom dessa evenemang så firar ju Marinen 500 år, vilket vi informerat om i tidskriften. Det bokverk som beskriver Marinens historia är nu färdigt för tryckning och kommer att ges ut i januari/februari i samband med Sjöstridsdagarna i Karlskrona. Vi har, som de flesta nu vet, fått en egen upplaga med en fyllig beskrivning av Flottans Mäns historia. Omkring 430 bokverk har tecknats av våra medlemmar och lokalföreningar, vilket är ett strålande resultat. Vi ser fram mot att få denna dyrgrip på över 800 sidor i våra händer.

Minnesceremonin på Märsgarn med anledning av jagarlyckan förlöpte mycket väl. Totalt 40 befäl och sjömän samt flaggvakt från 4.sjöstridsflottiljen medverkade. Från Flottans Män deltog cirka 50 personer samt flaggvakt ur Nynäshamnsföreningen. All logistik bjöd marinen på. Stort tack till 4.Sjöstridsflottiljen och övriga medverkande. Här är det nu på sin plats med en rättelse. I min förra ledare angav jag fel minnesår. Självklart var det 80 årsminnet, som högtidlighölls!

För några år sedan tog vi fram ett så kallat debattunderlag under ledning av Johan Forslund. Detta var avsett att tjäna som stöd vid lokalföreningarnas arbete med försvarsupplysning, en uppgift som vi har enligt våra stadgar. Detta underlag kommer nu att överarbetas och integreras i det nya projektet Folkförsvar / Folkförankring som Försvarsmakten har startat och som informerats om vid de regionala möten, som SMKR genomfört under hösten. Mer om detta kommer vi att berätta vid nästkommande lokalkonferens.

Kungliga Örlogsmannasällskapet har under hösten firat sin 250 åriga tillvaro med ett antal viktiga seminarier som belyst sjöförsvaret och dess betydelse för nationens säkerhet och överlevnad, personal- och materiellfrågor samt strategiska och operativa frågor. Särskilt har betonats vikten av att skydda vår handelssjöfart samt hålla våra hamnar öppna och säkra. En tung och viktig komponent har nu tillkommit i och med att Älvsborgs Amfibieregemente har bildats, vilket bör leda till helt nya möjligheter att säkra vår import och export i Västerhavet. Förbanden måste dock ges den styrka och uthållighet, som krävs för att möta den tuffa miljön och de större uppgifterna, som det kustnära sjöfartsskyddet ställer.

Flottans Män gratulerar den marina akademien till mycket väl genomförda 250 år och när förhoppningen, att den vitalisering och framtidstro, som akademien visat det senaste decenniet, ska leva kvar och förädlas.

Mina kamrater i Flottans Män, jag tackar er för det år som gått och tillönskar er en riktigt God Julhelg, ett Gott Slut på det gamla året och slutligen Ett Gott Nytt År!

Johan Skoner

Ubåtsräddningsövningen Northern Crown

Under två veckor har ubåtsräddningsövningen Northern Crown genomförts i delar av Hanöbukten. Den första veckan övade 1.ubåtsflottiljen på egen hand med anslutning av ubåtsräddningsfarkosten (URF) mot en svensk ubåt. Efter fem dagar anslöt den internationella personalen från Nato Submarine Rescue System (NSRS) till Verköhamnen. NSRS är ett samarbete för ubåtsräddning mellan de tre nationerna Norge, Frankrike och Storbritannien och de ska kunna verka på djup ner till 600 meter. Det startade som en följd av den tragiska ubåtsolyckan med den ryska ubåten *Kursk* år 2000. De tre nationerna ingick 2009 en överenskommelse med Sverige om att bistå varandra med ubåtsräddning, när respektive system genomför underhåll eller liknande. På grund av att pandemirestriktionerna ännu inte var hävda, genomfördes övningen utan Marinens Ubåtsräddningsgrupp (MURG), som normalt annars alltid är med i någon form. Besättningen på URF har ytterligare finslipat sina färdigheter i att ansluta med ubåt och flera nya URF-piloter är under praktik för att snart bli examinerade. Givetvis blir det även mycket övning för allt ifrån däckspersonal till operatörer på bryggan och besättningen i gummibåten, som bistår vid sjösättning och upptagningen av URF.

Efter att ha avslutat de egna övningarna arbetade personalen på *Belos* hårt med att lasta av URF och bygga om däck för att kunna ta emot Nato Submarine Rescue System (NSRS). I NSRS ingår en ubåtsräddningsfarkost (Submarine Rescue Vessel SRV) som kallas *Nemo*, som kan hämta upp till 15 personer från en skadad ubåt, ett tryckkammersystem som är uppbyggt i containrar, personal ifrån de tre länderna samt personal ifrån det kontrakterade företaget James Fisher Defence (JFD), som svarar för underhållet, transporterar och opererar *Nemo*. Tryckkammare krävs, för att besättningen ombord på ubåten skall kunna tas upp till ytan, utan att få tryckfalls-sjuka s.k. dykarsjuka, vilket kan bli konsekvensen, om man har varit utsatt för ett högre tryck än atmosfärstrycket, som råder vid ytan. Räddningsfarkosten trycksätts till samma tryck, som råder i ubåten, från vilken

I NSRS ingår en ubåtsräddningsfarkost (Submarine Rescue Vessel SRV) kallad Nemo, som kan hämta upp till 15 personer från en skadad ubåt, ett tryckkammersystem som är uppbyggt i containrar, personal ifrån de tre länderna samt personal ifrån det kontrakterade företaget James Fisher Defence (JFD) som underhåller, transporterar och opererar Nemo.

personalen ska räddas. När farkosten kommer till ytan dockar den till ett redan trycksatt kammersystem, där besättningen tas om hand av medicinsk personal. Att sänka trycket till atmosfärstryck kan sedan ta upp till flera dagar, beroende på hur länge och vilket djup besättningen varit på.

Fortsättning i nummer 1 2022

Sofia Löveborn

Eftersom det både är trångt och långt ner till den stora tryckkammaren användes rep och selar för att kunna ta ner baren med dockan på ett säkert sätt för alla inbladade.

Swenex-21

I marinövningen Swenex-21 övade marinen bland annat kustförsvar, det vill säga att bekämpa en fiende, som angriper över havet. En av de mer okända förmågorna för ytstrid är 311.robotenheten, som ingår i 3.sjöstridsflottiljen. Enheten kan gruppera dolt var som helst i Sverige och därifrån avfira tunga sjömålsrobotar, samordnat med svenska och finska fartyg och stridsflygplan.

Jimmie Adamsson

Foto Jimmie Adamsson/Försvarsmakten

Övning Swenex

Chefsbyte

Den 24 september tog kommandör Jenny Ström över efter Per Edling som chef för 3.sjöstridsflottiljen. Hon har sin bakgrund i minröjningssystemet, som bland annat fartygschef och divisionschef, men har också tjänstgjort ombord på Visbykorvett. Hjärtligt välkommen till 3.sjöstridsflottiljen!

Jimmie Adamsson

Specialist på båtjuridik!

Kostnadsfri kortare telefonrådgivning
www.halleradvokatbyra.se
www.batjuristen.se

+46 (0)520-22 10 20 Håller Advokatbyrå AB, Box 68, 461 22 Trollhättan

HÅLLER
ADVOKATBYRÅ

Flatmo
Textila inredningar

**DYNOR - RESÅRMADRASSER -
BÄDDMADRASSER - MATTOR**

www.flatmo.se 0696-400 95 info@flatmo.se

Fartfylld höst för 4.sjöstridsflottiljen

Det har varit en fartfylld höst vid 4.sjöstridsflottiljen. Övningarna Northern Coast (NOCO) och SWENEX är avslutade och nu återstår några mindre övningar, sjöövervakning för några av fartygen och därefter kommer ett nytt år.

NOCO ger oss träning i att ingå i en multinationell styrka till sjöss och möta en motståndare, som är på en lägre teknisk och taktisk nivå än oss. Enkelt förklarat är det alltså ett scenario, som är ett hopkok av situationen i Afghanistan, Mali och Adenviken. Övningen ger oss färdighet att verka tillsammans med andra (interoperabilitet) och förmåga att verka mot okonventionella hot. Det är viktigt, att vi fortsatt tränar vår förmåga kopplat till detta. Visst har det svängt till ett större fokus i vårt närområde, men vi ska fortsatt vara beredda att åka iväg långt från Sverige, till ett sargat område med en hotbild som avviker mot vår traditionella hotbildsbeskrivning i Östersjön.

SWENEX är ett helt annat fokus. Under denna övning är fokus att försvara Sverige och skydda försörjningen av landet och att samtidigt genomföra en kustförsvarsoperation och en sjöfartsskyddsoperation. I år gjordes övningen tillsammans med flygvapenövningen, så omvärlden har kunnat följa både marinens och flygvapnets

största övningar samtidigt. Det har tagits några viktiga steg i vår utveckling under SWENEX. För det första har vi numera förmåga att bekämpa sjömål, med en samtidighet i tid och rum, med både sjömålsrobot och torped. Det innebär, att vi kan koordinera sjömålsrobotar från korvetter, flygplan och lastbil samt torpeder från ubåt att samtidigt träffa flera fartyg i samma område. För det andra har vi tränat tillsammans med Kustbevakningen under en längre tid. Kustbevakningens största miljöskyddsfartyg utgör en kraftig förstärkning av vår logistikförmåga. Med dessa resurser erhålls en högre uthållighet och vår tid i basområdet kan halveras. Samarbetet gör skillnad! Vidare är Kustbevakningen en bra förstärkning vid sjöfartsskydd. De har lite andra juridiska möjligheter att agera och de har mycket bra sensorer. Det gör, att vi tillsammans på ett bättre sätt kan skydda sjöfarten. För det tredje har vi tränat försvaret av Sverige med tillförda finska enheter. Korvetter, minröjningsfartyg och underhållsfartyg från Finland har alltså ställts under svenskt befäl under övningen. Ett viktigt steg i vårt partnerskap! Naturligtvis kan även det omvända ske, att svenska fartyg ställs under finskt befäl. Vi har alltså inte bara övat tillsammans, de finska fartygen har tillförts Sverige under övningen. Det fungerar mycket bra. Vi kan verka sömlöst tillsammans! För att få samarbetet fullt ut att blomstra, krävs en förändring i juridiken, så att våra ledningssystem kan kopplas ihop med krypto och att finska fartyg har exakt samma rätt att agera på svenskt vatten, som ett svenskt fartyg har. Avseende metoder och procedurer är vi redan hemma, det fungerar tillsammans!

En intensiv och rolig höst, precis som det ska vara!

Jon Wikingsson

VIP-dag med fartyg från 4.sjöstridsflottiljen. Foto Malena Westerberg Försvarsmakten

En intensiv övningshöst

Övning Swenex

Hösten 2021 har varit intensiv för marinen. Övningar samt beredskapskontroller har avlöst varandra i ett jämnt flöde.

- Northern Coasts med 15 nationer där Sverige stod som värd

- Marinbasens stora funktionsövning med fokus på sjukvård och totalförsvaret
- Beredskapskontroll med torpedlastning av ubåt
- Swenex-21 med stort finskt deltagande

Utöver ovan nämnda övningar har flottiljer, staber, divisioner och förband genomfört egna övningar.

De svenska sjöstridskrafterna löser skarpa uppgifter dygnet runt, året om med ständig bevakning av det vårt sjöterritorium. Den ökade närvaron i Östersjön av såväl militär som civila sjötrafik gör det viktigare än någonsin, att marinen är på plats och övervakar. Hamnar och trånga passager till och från vårt innanhav måste kunna hållas öppna. Därför har marinen ständig beredskap om

en motståndare skulle försöka ta kontrollen och vi övar för att klara uppgiften.

Flera av årets övningar har inbegripit nära samarbete med såväl andra stridskrafter som myndigheter och länder. Det viktiga samarbetet med Kustbevakningen testas regelbundet under marinens övningar och Finland är mer eller mindre stående deltagare även i våra nationella övningar såsom Swenex.

Den övningsplan som är lagd för marinen visar att nästa år kommer bli lika intensiv. Ett antal förbandsövningar ska genomföras under våren, innan BALTOPS-22, som dirigeras av Sverige, kastar loss. Samma gäller Cold Response, Northern Coasts och Swenex-22, detta samtidigt som marinen firar 500 år med en mängd aktiviteter. 2022 blir ett år att se fram emot!

Michaela Linge

Foto Försvarsmakten

Vänner i Flottans Män

Förra året skrev jag min första julhälsning till er, där jag berättade om mitt första år som marinchef. Ett år där utbrottet av pandemin gjorde, att vi fick anpassa vår verksamhet för att minimera smittspridningen. Inte kunde jag då föreställa mig, att pandemin också skulle prägla stora delar av mitt andra år som marinchef.

Även om begränsningarna i samhället aldrig påverkade Marinens verksamhet i större utsträckning, så känner jag en enorm lättnad, att samhället har kunnat öppna upp igen, så att vi den här julen än mer får fira den med våra nära och kära. Dock vill jag ändå uppmana alla att fortfarande vara försiktiga. Pandemin är inte över än.

Året som har gått, har haft fokus på tillväxt och den särskilt viktigaste händelsen var återetablerandet av Älvsborgs amfibieregemente. Försvarsbeslutet, som fattades i december 2020, gav en tydlig inriktning på ökad tillväxt av freds- och krigsorganisationen i syfte att öka den militära förmågan. Återetablerandet av Älvsborgs amfibieregemente är av yttersta vikt för att kunna säkerställa, att det finns skydd för en fri och ostörd sjöfart på västkusten. Utan fria sjövägar står Sverige stilla i händelse av kris eller krig.

Göteborgs hamn är strategiskt viktig, då den har stor betydelse för import och export för den svenska industrin och handeln. 70 % av Skandinavien industri och befolkning finns inom ett avstånd på 50 mil. På västkusten består exporten mestadels av stål, fordon samt skogsprodukter (papper, pappersmassa och trävaror). Importen däremot består av konsumentvaror som livsmedel, kläder, möbler, elektronik m.m.

Även om stort fokus ligger på tillväxt, gäller det att växa lagom fort för att inte få växtvärk. Att bygga upp ett

nytt regemente, två nya basbataljoner, fler ubåtar och fartyg och nya förmågor tar tid och måste få ta tid. Det gäller alltifrån utbildning av personal till anskaffning och införande av ny materiel i våra krigsförband. Tillväxt och utveckling kommer att vara en uppgift för hela Marinen att lösa tillsammans under kommande 10 år. Även om våra förväntningar och tålamod kommer att utsättas för prövningar, så är det sammantaget ett oerhört positivt läge vi befinner oss i och som vi ser framöver.

En sak, som är värd att nämnas, är, att samtidigt som Älvsborgs amfibieregemente återetablerades, så genomfördes ett namnbyte på det tidigare "Amfibieregementet" (i singularis) till Stockholms amfibieregemente.

I år var det första gången som "Sjökurs värnpliktiga" genomfördes på våra sjögående enheter. För att värnpliktiga i flottan ska kunna krigsplaceras efter genomförd utbildning, behöver de tränas i sin befattning och i sjömanskap ombord på fartygen. Detta genomfördes samtidigt som flottiljerna övade för att uppnå efterfrågad utbildningsnivå. Erfarenheterna från den genomförda sjökursen är mycket positiva och resulterar i flera ansökningar om anställningar som sjöman ombord. Antalet anställda ökar och främst är jag tacksam över de ökade antagningar, vi har på våra utbildningar, såväl till som av officer.

I augusti genomfördes en beredskapsanpassning, som involverade Marinen. Marinens uppgifter var att utöka sjöövervakningen och stödja med ökad militär närvaro på Gotland. Anpassningen av beredskapen var ett svar på den ökade militära aktivitet, som skedde i sydöstra Östersjön under den aktuella tiden. Att snabbt kunna öka beredskapen och anpassa verksamheten efter händelseutvecklingen i vårt närområde är en viktig faktor för att klara av att möta kriser och eventuella beväpnade angrepp. Här utgör Marinen med sin inneboende flexibilitet och höga beredskap en viktig förmåga. Även om hotbilden är oförändrad och sannolikheten för väpnat angrepp på Sverige är låg, så är det viktigt, att vi visar, att vi inom loppet av bara några timmar klarar av att anpassa vår verksamhet efter nya situationer.

Den, i skrivande stund, alldeles nyss avslutade SWENEX (Swedish naval exercise) visar ånyo på, att vi har en bred palett att verka inom. Med cirka 2200 män och kvinnor, deltagande enheter från Kustbevakningen och Finland, utöver Försvarsmakten egna förband, avslutades så övningen med en uppvisning för NATOS högsta beslutande organ (NAC) på Mysingen.

Jag är, precis som förra året, stolt över vad Marinen har åstadkommit. Under mina två första år som marinchef är jag imponerad över personalen och den drivkraft, som finns, så att vi fortsätter att utvecklas och den resa vi gör mot tillväxt och ledning för ett starkare försvar.

Nu väntar en efterlängtat jul- och nyårshelg - med möjlighet till större firande än förra året, så jag tar tillfället att önska er alla i Flottans Män en God Jul och Gott Nytt år.

Ewa Skoog Haslum

Foto Maja Hansson Försvarsmakten

Minnesstund för jagarolyckan 1941

Flottans Män Nynäshamn genomförde, med starkt stöd från Marinen, minnesstund för jagarolyckan på Märsgarn, som inträffade den 17 september 1941, d.v.s. för 80 år sedan.

Vid ceremonin, där anhöriga och inbjudna gäster deltog, blev mycket lyckad och många deltagare har sänt uppskattningar över det fina genomförandet

Kjell Johansen

Förbundsordförande Örjan Sterner talar

Flaggvakt ur 4.sjöstridsflottiljen

Kransnedläggning

Deltagare ur 4.sjöstridsflottiljen

Minnesstenen

Föremål från förolyckade jagaren Klas Horn

Krans från Flottans Män

Fredrik Henrik af Chapman, del 2

Fredrik Henrik af Chapman, född den 9 september 1721, var grundare av vetenskaplig skeppsbyggnadsteknik. Han var skeppskonstruktör åt Gustav III och stod ensam bakom Sveriges sista seglande flotta i örlogs- och skärgårdsflottan.

De första större linjeskepp, som Fredrik Henrik af Chapman konstruerade, byggdes i Karlskrona och var *Fredrik Adolph*, byggd av Sohlberg och sjösatt 1774, *Adolph Fredrik*, byggd av Sheldon, som dessutom själv tog på sig att öka bredden med två fot (60 cm) och sjösatt 1775 samt *Gustaf III*, byggd av Sohlberg och sjösatt 1777.

Byggnationen gick bra, men när Gustaf III var på inspektionsresa i Karlskrona, tittade han länge på galjonsfiguren till linjeskeppet *Gustaf III* och konstaterade, att den ena sidan av galjonsfiguren inte liknade den andre. ”Skall detta vara jag”, anmärkte kungen och även om kransen på galjonens huvud ersattes med en krona, blev det bara en mindre förbättring. Efter detta kom sedan en kunglig order att endast godkända ledamöter av Kungliga Målare- och Bildhuggarakademien fick utföra galjonsbilder. Galjonsbilderna blev dock grovt huggna fram till Johan Thörnström blev utsedd till officiell bildhuggare för flottan år 1781. En del av hans arbeten kan vi idag se i galjonshallen på Marinmuseum.

Fartygen utsattes för prov i Östersjön och fartygschefen Erik Klints rapport sade om fartyget *Adolph Fredrik*, att ”*Skieppet manövrerade ganska quickt*” Det av Sheldon byggda fartyget *Adolph Fredrik* befanns segla mindre väl.

I januari 1776 godkände kungen Chapmans ritningar till tre olika typer av artillerilandstigningsbåtar eller kanonslupar, som de kom att kallas. I juni 1776 kunde Chapman nu visa upp en av sluparna i verksamhet. Chapman beskriver demonstrationen:

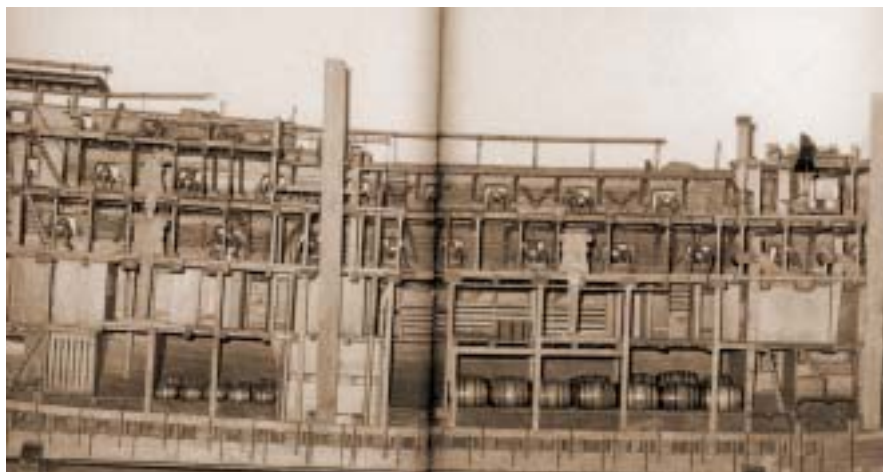
...och med den första som blev färdig for jag till lilla Värtan, där kungen kom sjelf om bord, då vi rodde länge framåt Rydbyholms tracten, sköt med en 12 punds Canon under Rodden, landsteg med Canonen på en Holme, avancerade och sköt, retirerade sedan under skutan, de, som fienden hade varit efter oss ända tills Canonen åter stod i Slupen igen.

Kanonsluparna hade ett antal tunga kanoner, som kunde flyttas ned i lastrummet för att ge bättre stabilitet, när slupen seglades. Sluparna var grundgående och hade proviant och vatten för drygt en vecka. Besättningarna var mellan 37 och 55 man.

Under åren före och efter krigsutbrottet 1788 tillfördes skärgårdsflottan cirka 200 kanonslupar och kanonjollar. Kanonjollen blev den livskraftigaste av alla Chap-

Chapmans Traktat

Kronprins Gustav Adolf i genomsärning – det första linjeskeppet i serien om 10

mans koncept, byggdes i stort antal och blev skärgårdsflottans huvudvapen fram till ångdriften kom. En 24-punds kanon var fast placerad i aktern på jollen. I aktern var en ramp utbyggd för att deplacera tyngden av kanonen och också möjliggöra att kunna ladda kanonen. Besättningen var 20 man. Dessa jollar var kraftigt bestyckade, hade liten målyta och god rörlighet. Sluparna och jollarna var de, som låg bakom den stora segern vid Svensksund 1790.

Kungen bestämde nu, att man i Karlskrona skulle bygga ett linjeskepp, *Wasa*. Det skulle byggas av Sheldon efter Chapmans ritningar. Inga fler fartyg skulle därefter byggas, förrän prov i konkurrens med andra fartyg hade gjorts. *Wasa* var sjösatt och sjöklar sommaren 1778 och under våren 1779 genomfördes ett stort antal tester och prov under Neutralitetsvakt i Nordsjön. De båda fartygen *Sofia Magdalena*, konstruerat av Sheldon och *Wasa*, konstruerat av Chapman, testades på alla sätt och när allt var klart, sade rapporten, att *Wasa* i alla avseenden var överlägsen de andra fartygen. Chapman skrev, att han skulle göra de efterföljande skeppen två fot längre med bibehållen bredd som *Wasa*, så kommer de att segla lika bra som *Sofia Magdalena*.

Gustaf III satte nu upp en ny kommission år 1780, som skulle bestämma vilka fartyg, som skulle ingå i den nya flottan. Den bestod av tre riksråd, två amiraler och generalen Henrik af Trolle. Svåra diskussioner följde, om vilka fartyg, som skulle byggas och hur den nya linjeflottan skulle se ut. Nu lade Henrik af Trolle fram sin plan: En flotta med 21 60-kanoners linjeskepp, femton tunga och sex lätta fregatter skulle byggas. Linjeskeppen skulle inte bära mer än 60 kanoner, så att de skulle kunna användas i såväl Östersjön som Nordsjön, vilka var de enda områden, där Sverige rimligtvis skulle föra krig. Planen följdes av noggranna kostnadsberäkningar och en av Chapman beräknad livslängd för fartygen. Byggnationen skulle genomföras på sju år. Gustaf III godkände planen den 6 juni 1780 och två dagar senare blev Trolle befordrad till generalamiral och chef över både Skärgårdsflottan och Stora Flottan. Nu skulle förberedelserna för att

bygga den nya flottan på sju år starta. Chapman behövde tid för att förbereda slutliga ritningar, samla materiel och organisera arbetsstyrka för skeppsbyggnad och andra förbättringar och nybyggnationer på varvet. Bland annat byggdes en stor förrådsbyggnad, Förråd No 1. När Kungen vid en inspektion såg denna byggnad lär han ha sagt: *Kors jag trodde huset vad byggt av silver så dyrt som det blev*. I folkmun kallas huset fortfarande för Silverhuset.

Chapman som nu hade flyttat till Karlskrona med sitt hushåll, som bestod av hushållerskan Lisa Lindberg och hans två barn, som han hade med henne. Efter klartecknen från Henrik af Trolle byggdes nu på åtta månader varvschefs-bostället ”Gröna gången”, som än i dag tillhör Marinbasen som chefsbyggnad. Några flygelbyggnader byggdes och användes som bostäder för af Chapmans underskeppsbyggmästare.

Varvsamiral i Karlskrona var då Carl Tersmeden. Det var mycket friktion mellan honom och Chapman. Friktionen hade suttit i sedan de första gången träffades på Sveaborg 1762. ”*Det blev grått oss emellan*” skriver Tersmeden i sina berömda memoarer. Under en stormig audiens hos kungen år 1782 avgick Tersmeden för en vacker ring och 6000 riksdaler i avgångsvederlag. Chapman gjordes nu till chef över varvet och befordrades året efter till konteramiral.

Det stora skeppsbyggnadsprogrammet med att bygga 10 linjeskepp och 10 fregatter startade den 18 juli 1782 med kölsträckning av linjeskeppet kronprins *Gustaf Adolf* och fregatten *Bellona*. Allt gick nu i rasande fart och rekordet med att bygga linjeskeppet *Rättvisan* och fregatten *Diana* var 45 dagar. Den 21 oktober 1785 sjö-sattes linjeskeppet *Tapperheten* och fregatten *Zemire*. Man hade byggt 20 fartyg under 3 år och några månader. Nu skulle de riggas och utrustas. Hur var detta möjligt? Den normala byggtiden för ett fartyg var tidigare cirka två-tre år.

Lösningen var att använda mycket folk och bonus. Flera regementen var beordrade till Karlskrona och år 1780 marscherade 800 man från Helsinges regemente till Karlskrona. De var där i två år, innan de fick marschera hem. Soldaterna fick såga materiel efter mallar och sedan var det utbildade timmermän, som monterade ihop fartygen. Nya regementen avlöste och jobbet fortsatte.

I april 1784 dog Henrik af Trolle i en lunginflammation. Ersättare till honom var redan utsedd och det var Augustin Ehrensvärds son, Carl August Ehrensvärd. Chapman sörjde Trolle, men var samtidigt glad, att det var C A, som han oftast kallades, som blev ersättare. Även om C A var utbildad officer vid Skärgårdsflottan, så låg hans stora intresse främst riktade mot konst och arkitektur. Detta hade han studerat i både Frankrike och Italien. C A påverkade även Chapman vid byggnation, bland annat då Chapman byggde sin ”enkla bondstuga” på Skärva.

Fregatten *Bellona* – den första fregatten i serien om 10

Kungen hade en plan att starta ett krig mot Ryssland. Han ansåg att stora delar av östra Finland borde tas tillbaka. Sommaren 1788 avseglade den svenska flottan från Karlskrona mot Finska viken. Eftersom Kungen inte fick starta ett anfallskrig, ordnade han med en skärmytsling vid den finska gränsen, där utklädda finska soldater anföll sina egna.

Den 17 juli möttes den ryska flottan under befäl av amiralen Grieg och den svenska under hertig Carl vid Hogland. Man brukar säga, att detta slag slutade 1 – 1, eftersom Sverige förlorade linjeskeppet *Prins Gustaf* och Ryssland linjeskeppet *Vladislaff*, under befäl av den norske kommandörkapten Berg. Ryska flottan drog sig tillbaka till Reval, där amiralen Grieg avled. Ryska flottan hade förlorat cirka 600 man och den svenska cirka 200. Svenska flottan var i ett svagt läge, eftersom i stort sett all 36-pundsammunitonen var slut och det fanns inga reserver vid Sveaborgs fästning, dit svenska flottan seglat. Bristen på ammunition berodde på att mycket av krigsförberedelserna hade skötts i hemlighet. Gustaf III har fått skulden för detta.

Ombord på *Vladislaff* märkte man så småningom, att det spreds en sjukdom, som då kallades återfallsfebern. Man visste inte, vad epidemien berodde på och när den svenska flottan kom hem till Karlskrona senhösten 1788, spreds sjukdomen fort. Även på Sveaborg hade den fått fäste. Man räknar idag med, att närmare 10 000 människor dog i denna sjukdom. Idag vet vi, att återfallsfebern är en vektoröverförd sjukdom, som sprids främst av klädlöss eller fästingar. Sjukdomen kom att påverka detta krig även året efter, då det var få svenska framgångar och på grund av en dansk-rysk allians, hade nu även Danmark inträtt i kriget.

År 1790 hade man i Karlskrona rustat och reparerat sju 70-kanoners skepp, arton 60-kanoners, tio tunga fregatter, fem små fregatter och sexton fartyg av olika slag. När denna flotta lämnade Karlskrona den 30 april, var det den största i Sveriges historia med totalt 2240 kanoner och bemannad med 18 000 man. Efter ett misslyckat försök att anfälla ryska flottan vid Reval beordrades hela Stora Flottan och Skärgårdsflottan att gå in i skärgården vid Viborg. Under en månad låg sedan flottan med totalt

40 000 man blockerade i Viborg. Den 3 juli var vinden lämplig och man seglade ut med *Dristigheten* i täten. Utseglingen har i våra historieböcker kommit att kallas *Viborgska gatloppet*. Ett tiotal linjeskepp och fregatter förlorades, men skärgårdsflottan klarade sig bättre och man tog sig till Svensksund. Där stod ett slag den 9 juli, som anses vara det främsta för den svenska flottan. Efter att man tagit femtiotre ryska fartyg, tillfångatagit 6000 rysar och ytterligare minst 3000 hade dödats eller drunknat, satte detta stopp för kriget. Freden slöts i Värälä den 14 augusti.

När Gustaf III skrev sin depesch till Stora Rådet, föreslog hans sekreterare, att segern skulle tillskrivas Gud. Gustaf III avbröt och sa: *"Tillägg också, jag ber, mina kanonslurar"*.

Fredrik Henrik af Chapman var en människa som arbetade mycket hela sitt liv. Sommartid gick han upp kl 0400 och arbetade sedan minst sexton timmar. Han hade höga tankar om sig själv och var ganska sen att berömma sina medarbetare. Han såg alltid främst till sina egna intressen, särskilt de ekonomiska, men var inte sen att ta emot de, som kom på besök.

En av Chapmans officerare i Konstruktions Corpsen var modig vid ett tillfälle och bad om att få en dags permission. Chapman blev arg och hotade officeren med arrest. Den unge officeren svarade *"Det tackar jag amiralen för, jag vill hellre sitta där än stå här och rita: jag kan nog behöva vila mig"*. *"Åh nej, min käre vän"* svarade Chapman, *"det var inte så illa menat utav mig utan kom med mig till Skärva så kan vi muntra oss på landet"*.

Chapman upprätthöll kontakten med konsten och de svenska artisterna – Hall, Pilo, Roslin, Sergel och Krafft. Han kände nog alla genom sin vänskap med Sergel. Politiskt hade han förmåga att vara vän med de, som betydde något i Sverige under främst andra hälften av 1700-talet. Augustin och Carl August Ehrensvärd, Henrik af Trolle, bröderna Scheffer med flera. Han tog gärna emot besök, främst på Skärva och många har i brev beskrivet herrgården Skärva som en blandning av blekingsk bondstuga, grekiskt tempel och Pantheon.

Chapman var år 1808 på sitt 87 år vid ganska god vi-

af Chapmans grav på Augerums kyrkogård. Till höger del av landshövding Anders af Håkansson's grav. Foto Olle Melin

af Chapmans tilltänkta gravkapell på Skärva. Foto Olle Melin

gör men darrhant. Han arbetade då på sitt verk om handelsfartyg. Han insjuknar i rödsot eller dysenteri och dör den 18 augusti 1808 i sitt hem Gröna Gången. Skärva hade han då redan sålt några år tidigare till köpmannen Humble. Chapman hade tidigare adopterat sin son Gustaf och nu överlämnades ett gåvobrev till sonen. Gustaf var officer och på väg ut i krig. Skälet till försäljningen av

Skärva vet man idag inte. Tidigare hade Chapman låtit murarmästare Uhr utföra en gravplats, vackert belägen vid havet strax söder om Skärva. Han fick inte vila där, utan idag kan man besöka han gravplats vid Augerums kyrka, där han ligger bredvid f.d. landshövdingen Anders af Håkansson.

Mats Holmer

af Chapmans seriebygge åren 1782 – 1785

Nr ÖVK	Byggår	Fartygsnamn	Bestyckning
128	1782	Linieskeppet Kronprins Gustaf Adolf	62 kanoner
129	1782	Fregatten Bellona	40 kanoner
130	1783	Fregatten Minerva	40 kanoner
131	1783	Linieskeppet Fäderneslandet	62 kanoner
132	1783	Linieskeppet Ömheten	62 kanoner
133	1783	Linieskeppet Rättvisan	62 kanoner
134	1783	Fregatten Diana	40 kanoner
135	1783	Fregatten Venus	40 kanoner
136	1784	Linieskeppet Dygden	62 kanoner
137	1784	Linieskeppet Åran	62 kanoner
138	1784	Fregatten Fröja	40 kanoner
139	1784	Fregatten Thetis	40 kanoner
140	1784	Linieskeppet Försiktigheten	62 kanoner
141	1784	Fregatten Camilla	40 kanoner
142	1785	Fregatten Galatea	40 kanoner
143	1785	Fregatten Eurydice	40 kanoner
144	1785	Fregatten Zemire	40 kanoner
145	1785	Linieskeppet Manligheten	62 kanoner
146	1785	Linieskeppet Dristigheten	62 kanoner
147	1785	Linieskeppet Tapperheten	62 kanoner

*af Chapmans "sommarstuga" på Skärva.
Foto Olle Melin*

*Varvschefsbostället på Gröna gången i Karlskrona.
Foto Olle Melin*

HMS af Chapman

Den 28 februari 1888 var det äntligen dags för sjösättning på Whitehaven Shipbuilding Company.

Bolaget hade under en längre tid haft svårt att få in beställningar på nya fartyg, detta i slutet av segelfartygseran. Med sikte på framtida bättre konjunkturer tog då direktionen beslutet om att bygga ett fartyg på spekulat. Målet var förstås att hitta en köpare men också att kunna behålla de arbetare och den yrkeskunskap, som varvet i framtiden hoppades behöva. Skeppet skulle byggas av varvets förmän och ett antal lärlingar.

Arbetet på fartyget, en tremastad fullriggare, som senare namngavs *Dunboyne*, påbörjades 1885 och tog alltså tre år att bygga. Den långa byggtiden, samt att de flesta av de, som byggde, kom från omgivningarna, gjorde också att skeppet blev välkänt och viktigt för orten.

En av lärlingarna var Charles Bewley.

På sjösättningsdagen var en stor del av befolkningen i Whitehaven på plats. På plats var också representanter för rederiet R Martin & Co i Dublin, som efter besiktning köpt henne på stapelbadden året före. Dottern till varvets ordförande, Miss Helder, han knappast säga "I christen thee *Dunboyne*", innan fartyget rutschade i vattnet med en farlig fart och gled över en sjömil ut i Solway, innan bogserbåtar kunde få stopp på henne.

Ombord stod Charles Bewley, som beskriver sjösättningen sålunda:

"She seemed to take a bound off the end of the ways as though she rejoiced in that liberty for which she had been waiting for so long time".

Efter slutlig utrustning var hon så redo för sin jungfrutur med järnvägsräls till Portland, Oregon den 31 mars 1888. Åter med Charles Bewleys ord: Did ever any type of ship look so beautiful as a sailing ship? No! not even the *Queen Mary*"

Kapten ombord blev John O'Neill, en 26-årig irländare. Fram till 1904 bodde och arbetade han ombord tillsammans med sin fru Kathleen och fyra barn. Besättningen uppgick till 20 man.

Dunboyne seglade under brittisk flagg fram till 1908, då hon såldes till Norge (redare Leif Gundersen, Porsgrunn och Emil Knudsen, Lillesand.)

I augusti 1915 såldes hon till Rederiaktiebolaget Transatlantic i Göteborg och döptes om till *GD Kennedy*.

Transatlantic var egentligen ett ångbåtsrederi, men då man enligt svenska regler måste ha gjort praktik på segelfartyg, innan man fick sitt styrmansbrev, så blev hon skolskepp för rederiet under den kände kaptenen Ralph Bergendal. Besättning var, inklusive kadetter, cirka 50 man.

1923 letade svenska flottan efter ett fartyg att ersätta briggen *Gladan* som övningskepp för Skeppsgosseka-

John Falcon

Paret Falcon

ren. Transatlantic sålde då *GD Kennedy* den 12 november till flottan och efter ombyggnad och namnändring till *af Chapman* gick hon ut på sin första expedition under örlogsflagg den 8 juli 1924. Besättningen var cirka 240 man. Den 18 september 1937 halades flagga och befäls-tecken. Fartyget blev liggande som logementsfartyg vid Skeppsholmen för att 1947 köpas av Stockholm stad och 1949 öppnas som vandrarhem i Svenska Turistföreningens regi. Där är vi idag.

Hur vet jag nu detta?

Torsdagen den 16 september i år var jag på hemväg efter att som vanligt på torsdagar tillbringat förmiddagen i "Skeppsgosserummet" i *af Chapman*s akterskepp. Där har vi från Stockholms lokalförening knopat på i skeppsgossernas gamla arbetsgrupp "Knopar och Stek".

Då jag kom fram till landgången, står där ett äldre par, som på engelska frågar, om de fick komma ombord. Då jag något tvekade, så sa mannen, att han så gärna ville se skeppet, som hans morfar varit med och byggt. Morfadern var ovan nämnde Charles Bewley. Givetvis fick hans dotterson John Falcon med fru Barbie en ordentlig rundvandring ombord. Paret var bara på ett kort kryssningsbesök i Stockholm och hade på vinst och förlust gått till fartyget för att försöka lämna över lite dokumentation, som de hade med sig. De lämnade över ett exemplar av *The Ship Lovers Magazin Sea Breezes* från februari 1938, i vilken Charles Bewley själv beskrev sjösättningen och sitt vidare yrkesliv inom varvsindustrin. Även ett exemplar *Ships Monthly* från 2000 med ett reportage om *Dunboyne/af Chapman* samt tidningsurklipp från *The Whitehaven News* från 1935, där man uppmärksammar, att *af Chapman* eventuellt skulle skrotas.

Man kommer ihåg sitt gamla skepp. Till sist fick jag ett gammalt kolorerat vykort från Whitehaven, som enligt John skulle visa *Dunboyne*s sjösättning. Där tror jag nog att han har misstagit sig, då fartyget enligt Jan Davidssons utmärkta bok var svartmålat, men å andra sidan är ju kortet kolorerat, så vitt blev ju snyggare.

John och hans fru gick iland mycket lyckliga "you made our voyage" och fick en prinsessljusstake med sig som minne. Men Johns sista fråga var: Vem var egentligen den där *af Chapman*?

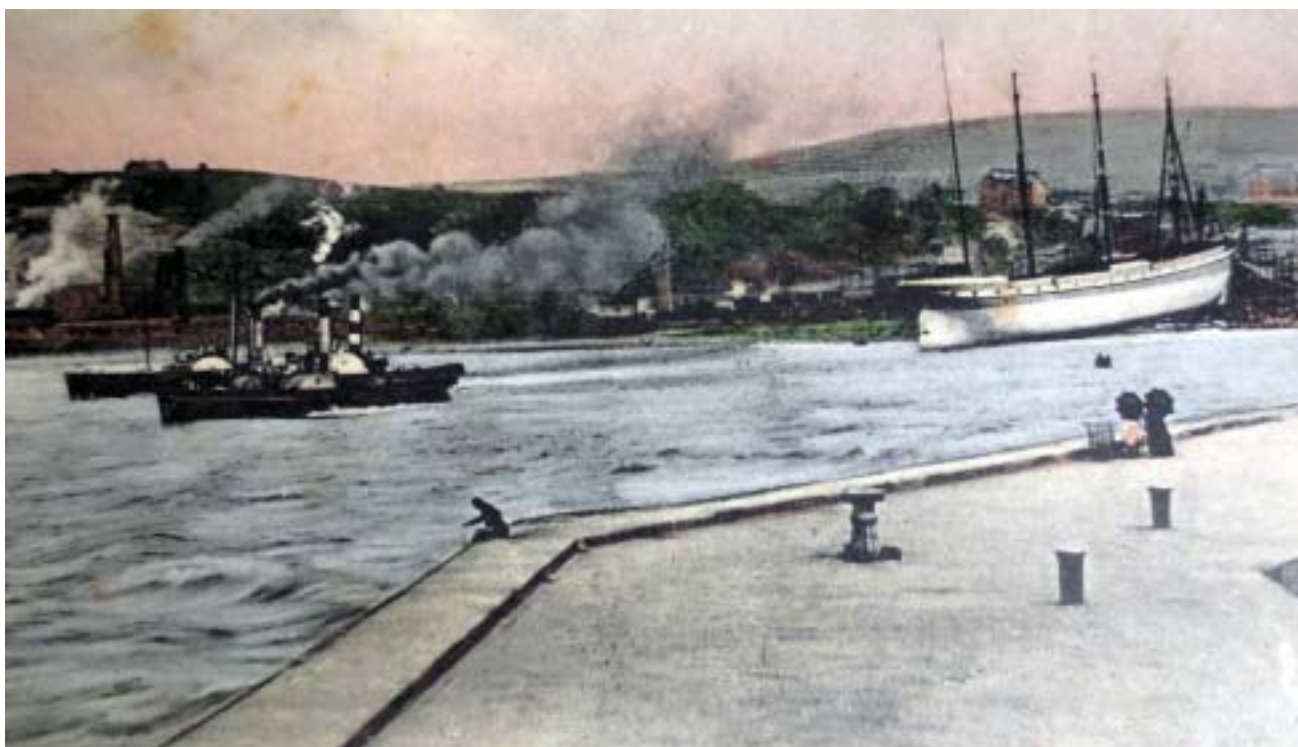
Stockholmsföreningen ska se till, att han får den kunskapen.

Per Erik Tibblin

Foto Per Erik Tibblin

Prinsessljusstake

Vykort Whitehaven

Utställning om skeppsbyggeri invigd

På 300-årsdagen av Fredrik Henrik af Chapmans födelse, d.v.s. den 9 september invigdes en utställning på Marinmuseum om skeppsbyggeri, som i mångt och mycket präglas av Fredrik Henrik af Chapmans verk.

En motsvarande utställning invigdes i samband med invigning av Marinmuseum den 27 juni 1997 och delar av den utställningen har legat till grund för den nya utställningen.

Invigningen förrättades av museichefen Mats Persson och olika medarbetare berättade om, hur utställningen tagit form. Projektledare har varit Johan Gustavsson.

I den nya utställningen ingår bl.a. de fyra modellerna av Linjeskeppet Prins Gustaf Adolf – det spantade skeppet, skeppet klart för sjösättning, en genomskuren modell av det färdiga skeppet och slutligen det riggade skeppet.

I den nya utställningen har människorna kring skeppen fått en stor betydelse.

Museipedagogen Fredrik Karlsson berättar om ett båtsmansöde. Så här står det:

Jacob Mattsson Kring, cirka 1665 – 1686

Min Gud, hjälp mig! Jag har blod på mina händer och är dömd till döden. Varför skulle jag bli båtsman egentligen, jag hade haft det bättre som bonddräng hemma i Ångermanland. Men värningspengarna och äventyret lockade mig. Det blev min olycka. Jag bjöd mina kamrater, drack själv mer än jag borde. Varför skulle Elias Loo börja bråka med mig? Och varför fick jag inte hjälp av min kapten inne på krogen i Lyckeby utan blev istället utkastad? Jag minns knappt att min kniv skar Elias i magen och inte ens barberaren kunde rädda hans liv.

Så kunde det gå till på 1600-talet, när båtsmän från hela landet skulle rycka in till tjänstgöring i Karlskrona. Det kunde gå hett till på krogarna längs vägen, ibland så häftigt, att båtsmän strök med i våldsamheter och där förövarna kunde straffas med döden.

Foto Olle Melin

Olle Melin

Museichefen Mats Persson invigningstalar

Gäster vid invigningen

Museichefen Mats Persson och chefen Saab/Kockum Helena Lönegård

Marinbaschefen Håkan Nilsson i samtal med museipedagogen Fredrik Karlsson

Utställningen. Linjeskeppet Prins Gustaf riggat och det färdiga skeppet i genomskärning

Utställningen med linjeskeppet Prins Gustaf dels spantat och dels klart för sjösättning

Utställningen med bl.a. Fredrik Henrik af Chapman som galjonsbild

Två varvschefer. Nuvarande chefen Helena Lönegård samtalar med före varvschefen Hans Hedman

Kinesiska Galleriet i Skärva Herrgård

- fadder till tavla på Skärva Herrgård

Den 22 oktober invigdes det återskapade Kinesiska Galleriet i Skärva Herrgård, där de 99 gouachtavlorna nu finns i fotografiska reproduktioner. Målningarna föreställer olika djonker, sampaner och andra kinesiska fartyg.

Tavlorna försvann från Skärva 2014 i samband med, att herrgården bytte ägare. Originalen gick ut till försäljning och köptes av Stiftelsen Ax:son Johnsson och hela samlingen finns nu bevarad på Engelsberg i Västmanland.

Sällskapet F H af Chapman gick ut med ett upprop 2020 att samla in pengar för ett återskapande av galleriet med hjälp av de bilder i digital form, som sällskapet förfogar över. Priset för att bli fadder till en av 99 reproduktionerna är 1 500 kr. Flottans Män i Karlskrona är en av bidragsgivarna och är nu fadder till tavlan

Kautiaufy - Bringar Mandariner til ock ifrån Provincen Kautiaufy.

Den finns nu att beskåda i galleriet på norra väggen, längst till vänster och är nr 3 i den lodräta raden. Tavlans nr är 150.

Alla 99 tavlorna är uppsatta på exakt samma plats och ordning, som originalen hängde. Det är Harald Andersson i Sällskapet, som gjort detta gedigna arbete.

Invigningen hölls av Lars Rossander och Henrik Andersson från af Chapmansällskapet inför ett stort antal inbjudna bidragsgivare. Karlskrona kommuns världssarvssamordnare, Lisa Carlson, var mycket glad för att återskapandet blivit möjligt. Reproduktionerna har skänkts av sällskapet till Blekinge Museum och depone-ras på Skärva. Detta innebär, att tavlorna inte kommer att skingras vid en eventuell försäljning av Skärva.

Stellan Andersson

Foto Stellan Andersson

Lars Rossander, af Chapman Sällskapet

FM Karlskronas tavla nr 150

Del av tavelkabinettet

Harald Andersson klädd som af Chapman

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Lars Ellebring

Göteborg

Kamratföreningen Flottans Män Göteborg
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Ubåtsklubben Nordkaparen Göteborg
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Damklubben Bojen Göteborg
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Flottans Mäns Sångkör Göteborg
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Peter Ahlander
Anders Andersson
Göran Andersson och Eva-Lena Jensen
Leif och Lilian Andersson
Silva Andersson
Jan Björnehaag
Peter Björnhage
Jan Broström
Benny Börjesson
Per och Birgitta Callenberg
Rolf Carlsson
Karl-Harry Dahl
Kaj Dämbäck
Gunnar Ekblad
Thomas Eliasson
Stig Englesson
Per-Olof "PO" Eriksson
Hans Fredriksson
Gunnar och Berit Friberg
Carl-Johan och Kristina Hagman
Krister Jakobsson
Lars och Anita Janevik
Curt Jubrand
Lennart Kallerdahl och Anita Hogmalm
Daniel Karlsson
Ted Knapp
Jan Eric Knutas
Rune Leandersson
Anders Levén
Håkan och Ulla Lignell
Leif Lindenhag
Boris och Kerstin Lundqvist
Bert Löverdal
Stig Lövestål
Sture och Kerstin Magnusson
Nils "Nisse Knop" Melin
Hans och Elena Nilsson
Kenny Nilsson
Lars Nordenberg
Roger Nordh
Tore och Jarka Nyblom
Peter och Anne-Cathrine Ottosson
Göran Ringqvist
Håkan Rosell
Mats Rosendahl
Calle Sparud
Bo Stenberg
Per-Ola Törnqvist
Lars-Erik och Febe Uhlegård
Lars-Erik och Ingrid Wennersten
Nils Wikander
Lars Zimmerman
Kjell Åsberg

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Ulf Ängemo
Leif Leihed
Rolf Hansson
Hary Lundqvist
Christer Carlén
Per Schörling
Michael Rapp
Jouni Nevalainen
Anders Carell
Håkan Emanuelsson
Stig Karlsson
Arne Lind
Lars Carlsson
Mats Leminger

Haninge

Flottans Män i HANINGE
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Ulla och Sölve Larsby
Bo & Berit Schagerberg

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Roger och Karin Karlström
Bengt och Lena Randevåg
Curt och Anita Andersson
Åke Semb och Elisabeth Näslund
Leif och Evita Mähler
Ove och Maud Strömberg
Tommy och Margit Lindqvist
Hans Olsson
Bertil och Eva Eriksson
Björn och Anki Skoglund
Bert Skoglund och Ann-Sofi Nygård

Karlshamn

Flottans Män i KARLSHAMN
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Sewe & Gunilla Lindberg
Rolf & Britt Pärnhem

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Andersson, Bo-Inge & Katarina
Andersson, Stellan & Britt-Marie
Askeröth, Arne
Berntsson, Bernt & Lisbeth Hidnäs
Björk, Anders
Blomqvist, Lars-Erik & Monica
Böhme, Kurt & Linda
Cardell, Christer & Gun-Britt
Eklund, David & Lisbeth Jonsson
Eriksson, Anders
Franke, Paul & Gunilla Lindgren
Gelderman, Lars & Ewa
Gunnarsson, Kjell & Helga
Gustafsson, Elving & Anita
Gustafsson, Thorsten
Hartvig, Kjell & Anna-Lisa
Hjort, Olof
Håkansson, Ernst-Olof & Inger
Håkansson, Lennart & Pia
Iger, Lars & Eva

Johansson, Rolf & Miriam
Johansson Tommy & Elisabeth
Jönsson, Ingeman & Yvonne
Klang, Niels-Ivar & Gerd
Kullving, Göran & Helene Pålsson
Larsson, Åke & Inger
Löfgren, Göran & Kerstin Gruwberger
Malmgren, Åke & Eva Clarberg
Melin, Olle & Ulla
Melin, Tommy
Mårtensson, Eje & Karin
Nejdefelt, Per och Gerd
Nielsen, Philip & Ann-Katrine Styrhagen
Persson, Nils-Erik & Eva
Pettersson, Hans & Evy
Pärmelöv, Bo & Annica
Sager, Lars & Anneli
Stene, Sven & Barbro
Svensson, Rolf & Inger
Stenmark, Ingvar & Birgitta Agneus
Ullnér, Sven-Otto & Anne-Katrin
Wallmert, Björn & Margaretha

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Manne Holmberg
Måhlgren, Olle & Helena

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Kjell och Elisabeth Johansen
Linda Leibing Hedén
Tommy Lagsjö
Gunnar och Herty Bengtsson

Malmö

Flottans Män i MALMÖ
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Adrienne & Hans Carlsson
Inger Ljunglund
Leif Ljunglund
Britt & Göran Hagman
Jonny Ekdahl
Anna Kuylenstierna

Norrtälje

Flottans Män i NORRTÄLJE
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Bengt Hylander
Gerd och Kenneth Lundgren
Jonny Simonsson
Jöran Westling

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Abramsson, Nils-Harald
Bergsten, Jan-Erik, Kerstin & Hans
Biärsjö, Maud
Blyvall, Bo
Bresell, Lennart & Kristina
Furén, Bosse & Ulla-Britt

Gahmberg, Lars & Eva
Granberg, Kurt & Maud
Hansén, Krister
Helmenius, Berti
& Ann-Margret Nordstrand
Hilding, Ulf
Holmberg, Ole
Johansson, Bo & Birgitta
Johansson, Jörgen & Birgitta Glans
Keller, Arne & Britt
Kindstedt, Åke & Agneta Thudin
Lindberg, Leif & Märtha
Lundvall, Krister
Malmqvist, Gert
Möller, Yngve & Liz
Nordenbris, Birgitta
Nordling, Christer
Pigeon, Birgitta
Rekola, PO
Sahlsten, Sven & Lena
Scholander, Fredrik
Sigrén, Anders
Sternér, Örjan
Sundqvist, Gösta
Söderholm, Håkan
Tibblin, Per-Erik
Wallén, Göran & Ingegärd
Wessman, Stig & Margareta
Wijnblad, Christer
Zetterström, Sigrid

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Andersson, Mats & Katarina
Johansson, Cawe & Chatrin Vinlöv
Lindström, Curt & Ann-Christin
Martinsson, Carl & Carina
Martinsson, Per & Lena
Ruda, Monica

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Varberg

Flottans Män i VARBERG
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Lennart Berntsson och Birthe Ludtke
Folke och Margareta Larsson
Lennart och Lena Ingeltun

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Åke och Birgitta Revelj

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Börje & Annelie Bäckman.
Janne Skoog.
Mats & Mariann Kristenson.
Magnus Leuchovius.
Per- Owe & Inger Andersson.
Tommy & Sonia Blomqvist.
Stieg & Catarina Andersson
Stig Åke Andersson

Curt & Lena Stockselius.
Mats Nordlander.
Erik & Sonja Arvidsson.
Caj Söndborg.
Rune Flink.
Nils Erik Gustavsson.
Göran Mossberg
Antonio Grimaldi
Peter Nicolaides

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Tommy Andersson
Ove Engkvist
Barbro Bergman
Sten och Gullan Svensson
Leif och Gull-Maj Carlsson
Lennart och Siv Samuelsson
Anders Karlsson
Lennart Salomonsson
Conny Erlandsson
Jan Hjortsberg
Kurt Olsson
Annelie och Kjell Sandgren

Ängelholm

Flottans Män i ÄNGELHOLM
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Ingrid och Lars Linde
Elisabeth och Kristian Linde
Jytte och Bertil Lundvall
Gunnar Gunnarson
Rolf Uffe och Karin Bengtsson
Kurt Romare
Uno Karjevall
Hans Otto Nilsson
Roland Wehlin
Laila Lembke och Sven G. Persson

Norrköping

Flottans Män i NORRKÖPING
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Almberg Willy
Andersson Christer och Lollo
Andersson Clas-Åke och
Westlund Ann-Marie
Andersson Ingemar
Blomen Sven Åke och Gunnilla
Borin Nils
Bäckström Bengt och Tarja
Cormstedt Stig och Ingegärd
Carlgrén Björn och Birgitta
Dahlgren Bo
Didong Per-Olov och Marie-Louise
Ekström Peter och Agneta
Elgefjord Evert och Römert Kerstin
Gillberg Sven Åke och Berith
Grandin Sellan och Britt
Hagström Ove och Kerstin
Hillgren Robert och Collins Anita
Holgersson Birger och Elsie
Johansson Anders och Inger
Johansson Per Ove och Lindstrand Anita
Johansson Sten Åke och Ninette
Karlsson Anders och Siv
Klockars Per Anders och Berit
Knutsson Jan

Kumlöv Ove och Berglund Margareta
Larsson Karl Olov och Kerstin
Lönn Leif och Birgitta
Magnusson Kenneth och
Eriksson Marie-Louise
Magnusson Åke
Malmsjö Peter och Lena
Mars Sven Erik och Monica
Nersing Ulf och Gunilla
Nilsson Owe och Yvette
Nilsson Sefan och Johansson Sofie
Nilsson Stig och Inger
Pettersson Bosse
Rönnblad Per och Christina
Strandh Malte och Kerstin
Söderström Per Kvarsebo Bay
Törnqvist Lars och Gunilla
Vastersson Bengt och Marie
Westerberg Ulf och Solveig
Wiberg Per
Wållberg Lennart och Lindgren Kerstin
Zackrisson Bill och Kristina
Zackrisson Lennart och Britt-Marie
Åberg Krister och Xiaoming
Åhrberg Rolf och Bitten
Åström Ingemar och Ingrid
Damklubben SKEPPSDOCKORNA
i Norrköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Trelleborg

Flottans Män i TRELLEBORG
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Anders Blomstrand
Bengt & Katarina Grip
Bengt & Rita Åkesson
Fredrik Hallström & Göte
Håkan & Anneli Mårtensson
Jan & Johan Ohlsén
Jan Lundqvist
Karin & Jonny Svenning
Kenneth Leo & Kajsa Nilsson
Lanny Göransson
Lars & Maxine Engvall
Lars-G & Ann-Marie Hansson
Marianne & Bertil Burheim
Ronny Trulsson & Gerd Nord
Sonny & Monica Spurr
Stefan Bergström
Stepan Bladh
Thomas & Ann-Sofie Ohlsson
Thomas Andersson
Tommy & Ulla Delinder

Kalmarsund

Flottans Män i KALMARSUND
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Karlstad-Värmland

Flottans Män Karlstad-Värmland
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Jönköping

Flottans Män i JÖNKÖPING
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

En Marin för Sverige

fortsättning från nr 3/2021

Vi fortsätter här artiklarna från Kungl Örlogsmannasällskapet om marinens framtid och vad gäller frågan om hur marinen ska bemannas. Denna gång behandlas grundutbildningen och hur den bör genomföras.

Grundutbildningen

Omkring 2009 övergick hela Försvarsmakten till bemanning genom frivillighet i och med att värnplikten lades vilande. Anställda besättningar har sedan dess varit till stor operativ nytta för sjöförbanden, vilkas tillgänglighet har ökat. Fartygsförbanden bör i huvudsak bemannas med kontinuerligt tjänstgörande även framöver, då våra fartygsförband måste ständigt vara gripbara för insatser i alla konfliktnivåer och under alla tider på året. Detta var i realiteten inte möjligt under värnpliktsperioden. Grundutbildning av värnpliktiga kan och bör emellertid återinföras inom ett antal områden.

- bemanningen av amfibiebataljonerna ska i huvudsak utgöras av värnpliktiga, enligt de principer som presenterats ovan.
- bemanningen av vissa delar av Marinbasens landförband ska i huvudsak utgöras av värnpliktiga.
- med detta förslag återkommer en sjötjänstperiod på cirka 10 månader för värnpliktiga vid fartygsförbanden. Därutöver ska samtliga sjömän och soldater, som avser ta anställning som GSS/K (gruppbefäl, soldater, sjöman, kontinuerligt tjänstgörande) eller GSS/T (tillfälligt tjänstgörande) grundutbildas på samma sätt som de värnpliktiga och med värnpliktsförmåner (vilket redan sker idag under befattningsutbildningen). Detta ska även gälla fartygsförbanden.

Viktigt att understryka är, att detta inte innebär, att fartygsförbanden ska användas som utbildningsplattformar för värnpliktiga, på det sätt som tillämpades fram till 2009. Det är alltså anställda sjömän, som skapar den höga duglighet och tillgänglighet över tiden, som är och ska vara syftet med stående förband. Varje besättning

kommer dock, precis som idag, erhålla ett antal nya i besättningen varje år. Skillnaden blir, att dessa kommer vara värnpliktiga, när de mönstrar ombord och först efter tio månader kunna söka anställning. En fördel med detta bedöms vara, att rekryteringsbasen breddas, då ungdomar, som mönstrar, kan finnas vara lämpliga för sjötjänst och skrivas in mot detta. Möjligheterna att aktivt söka till marinen minskar inte med detta, men kompletteras.

Grundutbildningen i marinen

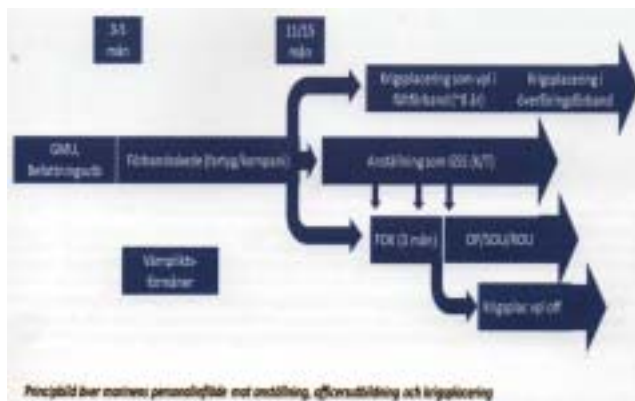
Grundutbildningen kan effektiviseras och befrias från de inslag av övertreoretisering, som smugit sig in i utbildningssystemet. Grundutbildningen bör minskas med de delar, som inte är nödvändiga förberedelser för de tjänster, som väntar. Därför bör sjögående grundutbildning skilja sig från den, som amfibie- och truppförbanden genomgår. Andelen av grundutbildningen, som genomförs, innan en sjöman kommer till sitt fartyg, har under de senaste åren mångdubblats i tid, vilket är obefogat och kräver oproportionerligt stora utbildningsresurser, räknat i såväl i anläggningar som i personal.

En grundutbildning i marinen måste vara längre än i övriga Försvarsmakten; upp till 15 månader, för att kunna innehålla en tillräckligt lång tid ombord respektive i sin förbandsenhet. Tillräckligt lång tid är tio månader, efter att grundläggande- och befattningsskede är avslutade.

Grundutbildningen inleds med grundläggande militär utbildning och en befattningsutbildning, som tillsammans är högst fem månader lång. Därefter mönstrar sjömannen ombord ett fartyg eller soldaten fördelas till sitt kompani. Efter avslutad grundutbildning kan soldaten/sjömannen beroende på sin lämplighet:

- rycka ut och bli krigsplacerad som värnpliktig.
- söka anställning som GSS/K och fortsätta på en befattning i förbandet.
- söka anställning som GSS/T
- söka officersutbildning. De som antas genomgår då först en tre månader lång förberedande officerskurs.

Detta system innebär, att det ombord kommer finnas såväl anställda som sjömän med pliktförmåner, där dock den senare kategorin blott är värnpliktiga under den praktiska delen av sin utbildning under perioden fram till de kan anställas. Antalet förändras inte. Att sjömän tidigare mönstrar ombord bedöms bidra positivt till intresset för att stanna kvar i flottan. Dessa blir också prövade ombord, innan beslut om anställning tas, med den positiva effekten, att risken för felaktiga anställningsbeslut minskar och att sjömän, som söker officersutbildning, har fått sin lämplighet prövad ombord.

Ur Kjell Närkehammars fotoarkiv

Jag fortsätter med presentationen av Kjell Närkehammars fotoarkiv och denna gång har jag valt tre motiv från landets olika flottbaser. Samtliga foton härrör sig från olika postkort och det har genom åren getts ut ett oändligt antal vykort, brevkort och kortbrev med enheter ur flottan som motiv. Så gott som varje fartyg finns på vykort liksom kort från flottans olika förläggningsplatser m.m.

Det äldsta av korten kommer från ett s.k. brevkort föreställande Kronoredden i Karlskrona med skeppsgossebriggen *Gladan* i förgrunden. Det kommer från ett brevkort ställt till en Fröken Aina Johansson i Forshem och är poststämplat 1904.

Kort nummer två föreställer Göta älv, där pansarskeppen *Drottning Victoria* och *Manligheten* syns tillsammans med ett antal mindre enheter ur flottan. Det är ställt till Familjen R Sandelius boende i Gröndal Stockholm. Kortet är från 1940-talet (otydlig poststämpel) och är ett vanligt vykort.

Det tredje kortet är ett s.k. kortbrev (plats för mer text) och är ställt till Herr och Fru N Anner i Skara. Kortet föreställer flottan på Stockholms ström och poststämplat år 1953.

Tyvärr har ju skrivandet av vykort nästan upphört, men medge att gamla vykort kan väcka många minnen till livs.

Olle Melin

Stockholmsveckan- en logistisk och planeringsmässig utmaning för Marinen

Huvudfirandet under jubileumsåret är ju, som presenterat tidigare, planlagt till att genomföras i huvudstaden 3 - 7 juni. Anledningen till detta är mycket enkel, vår födelsedag är under den perioden och vi vill säkerställa, att så många som möjligt kan ta del av firandet, varför vår största stad också är vald som plats för huvudfirandet. Som det nu är, sammanfaller vårt firande med andra stora händelser, som tar såväl publik som "arealer" i anspråk delar av tiden, vi befinner oss i Stockholm. Till yttermera visso lägger vi själva (Marinen) på ytterligare verksamhet, som gör hela stockholmsveckan till en logistisk och planeringsmässig utmaning.

De marina aktiviteterna

De marina aktiviteterna, förutom jubileumsfestligheterna, är Pre sail conference inför Baltops, som genomförs 4 - 5 juni samt ett större örlogsbesök med ankomst för örlogsfartygen den 3 juni. Örlogsbesöken är ju naturligtvis kopplade till övningen men i planeringshänseende en separat aktivitet.

Stockholms stad ligger inte heller på latsidan, vad gäller aktiviteter under den aktuella helgen.

Den 3 juni genomför många av länets gymnasieskolor sin utspark, vilket brukar medföra stor aktivitet framför allt i city under eftermiddag/kväll. Den 4 juni genomförs Stockholm Maraton. Det innebär, att stora delar av innerstaden är avstängd för trafik och att bansträckningen i flera fall tangerar och passerar de förtöjningsområden våra egna och besökande fartyg är hänvisade till. Slutligen Nationaldagen den 6 juni, som också är ett stort arrangemang, som tar mycket av FM resurser i anspråk varför vi i Marinen medvetet har valt att göra ett uppehåll i jubiléet just den dagen.

Salut från Skeppsholmen

Jubileumsprogrammet

Jubileumsprogrammet i Stockholm har följande huvudinnehåll och därtill hörande utmaningar.

Torsdag 2 juni påbörjar vi byggandet av utställningen i Kungsträdgården.

Fredag den 3 juni genomför vi vårt event i Kungsträdgården, där besökarna kommer att kunna ta del av bl a följande:

- Historisk utställning, med tillhörande filmer
- Maten i Marinen under 500 år
- Personal ur dagens Marin presenterar vår verksamhet och materiel
- Dyktank med dykeriuppvisning
- Utmaningar och tävlingar på örlogsmarina teman
- Rekryteringsverksamhet/försvarsupplysning
- Marinens musikkår konserterar och marscherar
- Fältartister med bl.a. en föreställning med "beredsakapstema" ("39-45").

När detta event stänger efter tapto av MMK vid kl 2200, blir det bråttom att plocka ner och förflytta delar av utställningen till bl.a. Djurgården, Stadsgårdskajen, Skeppsbrokajen och Norr Mälarstrand, innan avspärrningarna för Stockholm Maraton "slår igen" och omöjliggör landtransporter mellan våra tilltänkta områden under ett knappt dygn.

Den 4 - 5 juni har vi mindre utställningar vid vissa förtöjningsområden och i anslutning till Vasamuseet, där även veteranflottiljen kommer att ha öppet för visning. Den 4 juni genomförs även på Vasamuseet, Marinens jubileumsbal, som arrangeras av SOSS med Marinchefen som självklar hedersgäst.

Den 6 juni ligger vi lågt med jubileumsaktiviteterna för att inte ta fokus från Nationaldagen.

Grand final på Stockholmsveckan blir den högtidliga avtäckningen av minnesstenen på Skeppsholmen den 7 juni, där vi hoppas kunna bjuda på såväl en mindre flottparad på Strömmen, salut och hederskompani vid avtäckningen.

Vad händer sedan?

Efter det kommer vi, som planerat och genomfört detta att förhoppningsvis kunna njuta av några dagars (välförtjänt?) återhämtning, för att efter semestrarna ta nya tag i Karlskrona och Göteborg.

Som ni alla förstår är det många rörliga delar under Stockholmsveckan, som absolut måste haka i varandra för att minimera friktionerna mellan alla intressenter och verksamheter.

Fair Winds
Johan Melin

Vad gör man på varvet i Karlskrona nuförtiden?

Sedan 2014 är Kockums, och därmed även varvet i Karlskrona, en del av Saab-koncernen. Under dessa år har det hänt mycket, både vad gäller affärer och satsningar i kompetens och anläggningar. Här följer ett litet urval från varvet, november 2021.

Blekingeklassens ubåtar (A26) växer fram

Under hösten fick Saab en tilläggsbeställning från FMV, som bland annat innefattar införande av nya förmågor för de båda ubåtarna, *Blekinge* och *Skåne*. Tillverkningen av dessa, fortskrider och i dagsläget kan man se sektioner och delar för cirka en och en halv ubåt i de stora hallarna. Bland annat är i princip hela aktersektionen (sektion 100) till *HMS Blekinge* färdigställd.

Signalspaningsfartyget *HMS Artemis* färdigställs i Karlskrona

Signalspaningsfartyget *HMS Orion* kommer få en ersättare. Byggnationen av detta påbörjades i Gdynia i Polen, men då varvet där kom på obestånd, flyttades färdigställandet över till Karlskrona. Här skapades då ett "varv-i-varvet", så att de entreprenörer som ursprungligen skulle utföra installationer i Polen, istället kan göra detta i Karlskrona. Varje morgon samlas närmare 100-talet polska arbetare vid vakten Chapmans Plan för att under eskort marschera in till sin del av varvet.

Korvetterna *Gävle* och *Sundsvall* genomför sjöprover

De båda korvetterna av Göteborgsklass, som lades i malpåse 2012, har under de senaste åren genomgått omfattande uppgraderingar. De är i dag vassare än, då de ursprungligen levererades på 90-talet. Bland annat har de försetts med en helt ny kompositmast med den senaste spaningsradarn från Saab. Sjöprover är nu påbörjade, så marinen kan snart få dessa trotjänare i tjänst på nytt.

Visby-korvetterna är 20 år gamla,

och det kan vara svårt att tro det, när man ser dem, men de fem korvetterna i Visby-klassen börjar bli i behov av uppgradering. I försvarsmaktens plan finns det planerat för uppgradering av dessa med bland annat luftvärnsförmåga. Men innan dess sker ombyggnad av samtliga generatorer. De gamla Isotta-motorerna ersätts med nya fräscha från Scania. Vi kan, vad gäller detta projekt, KVIIST, hänvisa till FMVs utmärkta tidskrift TIFF, som finns på nätet. <http://tiff.mil.se/>

Joachim Hallor
Communications Manager,
Saab Business Area Kockums

Foto
Nyköping: Jimmie Adamsson, Försvarsmakten
Gävle: Joachim Hallor, Saab AB
SPS/Artemis: Saab AB

Som skeppspräst på långresa med HMS Älvsnabben 67/68

”Till flydda tider återgår min tanke än så gärna”.

Runeberg i Fänrik Ståls sägner, att minnas.

Så blev det, när jag plockade fram min gamla skeppsdagbok från ovannämnda långresa.

Utgångspunkten var min ordinarie tjänst som sjömanspräst i världens största hamn, Rotterdam (1960 - 69) Den innebar dagliga fartygsbesök och att uppleva svenskt sjöfolks villkor och ge meningsfull hjälp och upplevelse under hamnvistelse.

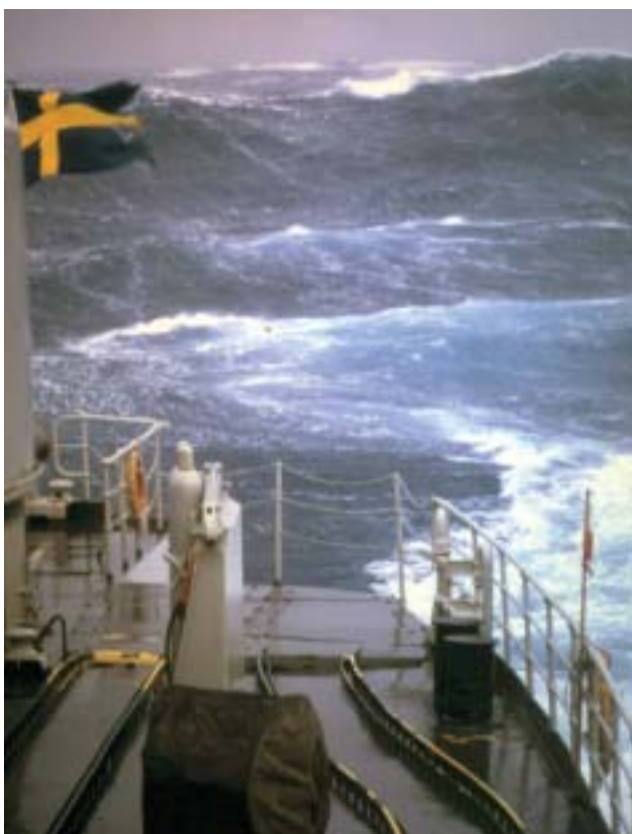
Chefspastorn i Marinen, prosten Allan Lindeberg på Dalarö, skriver 1967 och frågar, om jag kunde tänka mig att gå med som fartygspastor på HMS Älvsnabbens kommande långresa, som skulle gå i princip Atlanten runt november till april. Det var lockande att få uppleva dels spännande möten i världen tillsammans med sjöofficersaspiranter och värnpliktiga, dels hemlängtans påfrestelse, som det innebar att vara borta så länge från hustru och tre små barn. Familjen gav sin välsignelse.

Efter utrustning och förarbete hölls korum avgångsdagen 9 november av amiralitetspastor Carl-Axel Malmberg och mig i Amiralitetskyrkan i Karlskrona. Efter kyrkkaffe ombord för anhöriga skedde avgång.

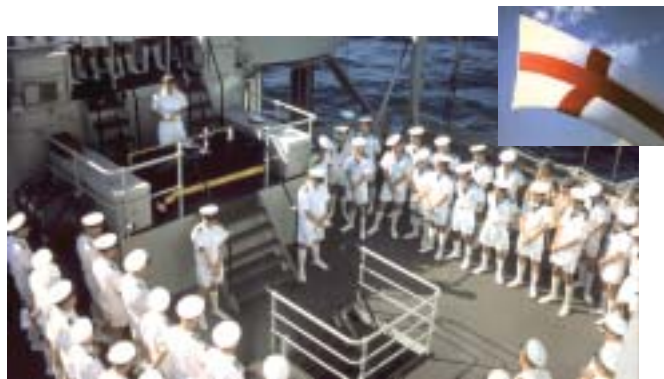
Jag hade en enmanshytt på styrbordssidan. Lyx kan man tycka, men tanken var ju, att vem som helst skulle i enrum kunna samtala med prästen. Likaså var jag ensam om att inte ha någon gradbeteckning på uniformen, endast ett kors. Tanken var, att jag skulle vara jämställd med den, jag talade med. Dock tillhörde jag den s.k. Pärönklubben, i det civila två läkare, en tandläkare och en präst. Vi tillhörde gunrummet.

Syftet med långresan var främst att vidga utbildningen för ett 80-tal aspiranter och ge lång sjötid med praktiska övningar och lektioner. Tillsammans med befäl och värnpliktiga var det ett flytande samhälle med över tvåhundra man ombord. Svenska flaggan visades i världen.

Min uppgift var mångfaldig. Först och främst gudstjänster ombord, konfirmandundervisning och eventuella dop. Vidare var jag redaktör för skeppstidningen Snabb-Nytt, som skulle komma varje vardag till sjöss till mässarna vid trekaffet. Det blev ett fyrsidigt alster med väder och position, födelsedagsgrattis och saxpresset från radiohytten. Vidare fanns artiklar om kommande land och hamn m.m. Fänrik Olle Andersson blev min duktige karikatyrtecknare. Tryckningen via en gammal Gestetner i sjögång hade sina poänger. De samlade numren blev en bok till alla.

Långresan 1967/68. Storm utanför WSilmington

Gudstjänst första söndagen i advent 1967 och korumssignalen 1967/68 i högra hörnet av bilden

Nattvard HMS Älvsnabben 1967/68

Konfirmandläsning HMS Älvsnaven 1967/68

Fartygspastorn på sjukbesök långresan 1967/68

Vidare hade jag i uppgift att ordna med fritidsverksamhet. Det blev grupper för spanska, navigation och bridge, vidare konfirmationsundervisning (En konfirmands högtidliga dop) och äktenskapsskola. 60 man anmälde sig till detta brännbara ämne. Kursen leddes av en läkare, intendenten samt av mig. Efter 20 timmar fick deltagarna ett ståtligt dokument, som somliga sände hem i förväg.

Vidare skulle jag göra dagliga sjukbesök i sjukhytten, det enda stället med aircondition. Skulle någon bli dömd till arresten längst fram i fören, skulle vederbörande få besök av själasörjaren. Det kunde hissa ganska bra där framme.

Personalvård låg också på fartygspastorns (fpa) uppgift. Man skulle observera, om någon börjar lida av "plåtsjuka". Dörren till min hytt stod öppen och ofta kom någon in för en snackestund. Oro för familjen därhemma kunde förekomma. Någons far hade dött o.s.v.

Det var mycket, jag hade att lära. Sjögången vande man sig vid efter en tid. Älvsnaven var en bra sjöbåt med tonvis med gatsten i botten. Det fick vi känna på den 29 februari 1968 med stormstyrka 10 utanför Wilmington. Älvsnaven gick tryggt i den svåra sjön. Ärtsoppan den dagen fick man inmundiga sittandes på durken.

1. söndagen i advent börjar med korumsignal två gånger av trumpetare via högtalare. Därefter hissas signalvimpel nummer åtta. Den är vit med ett rött kors. Den visar, att vi håller gudstjänst ombord. Vi hade lämnat Las Palmas på väg till Freetown. Just detta året hade man nya korumbestämmelser i Försvaret. Det blev frivilligt att delta i gudstjänst. Skulle det komma någon? En stor del av besättningen bildade en öppen fyrkant på livbåtsdäck. En högbåtsman och en furir var kyrkvårdar. Altare ställdes upp framför församlingen beklätt med FC:s giggerkläde och ljusstakar och kors i silver från Karlskrona. Bakom stod fartygskören, som övat in Hosanna. Sekonden Christer Fredholm lämnar av till FC Lennart Ahrén, som beordrar: "Sakta i maskin – gira upp mot vinden – korum". Så högtidligt med himmel och hav som altartavla, vinden susade något i riggen, tillsammans med fartygets mjuka rörelser. Min predikan handlade om "Sanningen", står det i min dagbok.

Så närmar vi oss ekvatorn. Kung Neptuns ankomst förebådas av "Löparnisse". Så kommer han då, havets Kung Neptunus med sitt hov, för att se, om vi var värdi-

ga att passera. Även linjedopet var nu frivilligt. Både FC och Fpa var med bland de över hundra, som fick åka ner i den stora bassängen och blev linjedöpta. Man fick stiligt dokument därpå.

Jul firades efter besök i Rio vid Porto Bello. Julafton firades med julbön i 30 graders värme, allmän långdans och julmiddag vid långbord på däck, utdelning av julklappar, som jag fått med från Sjömanskyrkan. Medan det ännu var något mörkt, började vår julotta högtidligen kl 05.30 under månsken och stjärnhimmel. Många tankar till dem därhemma!

Annandag Jul firades nattvardsgudstjänst. Jag hade fått låna nattvardstyget av den 85årige doktor Gustaf Brandt vid Skeppsholmskyrkan. Flottans kalk från 1705 med patén är en historisk dyrgrip. Den återlämnades av den från fångenskap i det ryska kriget 1790 återvändande bataljonspastorn Anders Winberg. "Skulle Älvsnaven gå under får Du hänga kalken i ett snöre om halsen för den skall återlämnas hit", sa den något skämtsamme gamle kollegan. Ett trettiotal deltog i denna högtidliga mässa på livbåtsdäck.

Vi vände i Buenos Aires, där den berömda svenska koreografen Carina Ari de Moltzer bjöd oss alla på asado på sin egendom. Vid den svenska båten m/s Farida i hamn, där fänrik Anderssons far var befälhavare, stod den gamle svenske sjömannen Alfredo som vaktman. Han hade rymt från Karlshamn 1909. Han talade fortfarande tydlig blekingedialekt. "De e bare di hökfärdie, som glömmar sitt madersmaul" sa den gamle sjöbussen.

Färden gick norrut via Västindien, Mexiko, Key West och så Philadelphia. Där fick man se den äldsta svenska kyrkan Gloria Dei church, där Jenny Lind sjungit.

När vi passerade Sargassohavet firade vi konfirmation. FC delade ut biblar och en konfirmationsgåva till konfirmanderna.

Efter Bordeaux hissades den långa vimpeln Hemlängtan och den 5 april angjorde Älvsnaven Göteborg.

Återseendets glädje var stor för alla.

Kommer man i framtiden kunna höra korumsignal på horn och hissa vimpel 8?

Anders Blomstrand

Fartygspastor

Foto Anders Blomstrand

Bataljon Sparre

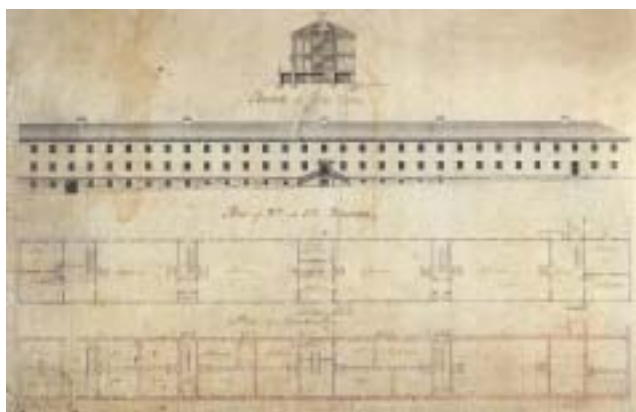
För generationer av svenska flottister har den första kontakten med Karlskrona varit kvarteret Sparre eller "Bataljon Sparre", som det militära namnet var under senare år. Boverkets nuvarande lokaler var i ett hundra år huvudförläggning för flottans manskap. Innan dess användes kasernen också för olika militär- och marinförband.

Det runda tornet i hörnet av Kyrkogatan och Drottninggatan var för många, det första de såg av den inrutade värld, som officiellt hette Karlskrona Station av Kungliga Flottan.

Själva kvarteret är dock lika gammalt som staden Karlskrona. Redan på den första stadsplanen från 1683, som upprättades av generalkvartermästarelöjtnanten Carl Magnus Stuart (1650 - 1705), finns grunddragen till det nuvarande kvarteret Sparre. Kvarteret var från början reserverat för kronan, även om en del av de tio tomterna i kvarteret periodvis disponerades av privatpersoner.

Kvarteret Sparre har fått sitt namn efter amiral Claes Sparre (1673 - 1733). Sparre gick i sjökrigstjänst 1690, blev schoutbynacht 1700, viceamiral 1709 och fick 1710 överinseende över varvet i Karlskrona. 1715 utkämpade han en oavgjord strid med danskarna vid Rügen och blev samma år överamiral. 1719 blev Sparre överkommen-dant vid huvudflottan och var tillsammans med Sir John Norris befälhavare i striden utanför Sandhamnsskären samma år. Senare under året blev han riksråd och president i Amiralitetskollegium.

Innan den stora stadsbranden 1790, som ödelade stora delar av Trossö, hade flottan en del verksamhet i kvarteret. Här fanns Kronobageriet intill bron till Stumholmen, vidare en väderkvarn samt den s.k. Fortifikationsgården, med upplag för material för befästningsarbetena i och kring Karlskrona. Till detta kom ett på 1770-talet uppfört kronobränneri.

Ritning till det stora garnisonssjukhuset på Sparre. Sjukhuset brann ned till grunden den 17 juni 1790 efter endast en månads verksamhet.

År 1788 drabbades Karlskrona av en farsot, återfallsfebern, "importerad" till Karlskrona från det beslagtagna ryska linjeskeppet *Vladislav* efter slaget vid Hogland den 17 juli 1788. Flottans sjukhus fanns till sin huvuddel i kasernerna inom bastion Aurora, men dessa var i dåligt skick och långt ifrån tillräckliga. I kvarteret Sparre byggdes då med start i maj 1789 ett stort sjukhus, som kom att bli landets största garnisonssjukhus med cirka 1000 vårdplatser. En månad efter invigningen av sjukhuset totalförstördes byggnaden vid den stora stadsbranden, som utbröt den 17 juni 1790. Alla inneliggande patienter överlevde tursamt nog. För att tillgodose behovet av vårdplatser utnyttjade utöver kasernerna vid bastion Aurora även vissa byggnader på Stumholmen, Tunnebods-magasinet samt Slup- och barkasskjulet.

Stumholmen med kronans stora förråd och några verkstäder lyckades man rädda.

De första kasernerna. 1790 - 1820

Genom ett kungligt brev 26/6 1792 anbefalldes byggnandet av en kasern för båtsmän utefter Kyrkogatan ost "gränden". Gränden delade kvarteret Sparre i en östlig respektive västlig del. Arbetet var färdigt 1795 och kasernen tillbyggdes 1817 - 1820. I den östra, större, delen, förlades sjötrupperna och artillerikåren, Denna tillbyggda del kom att kallas garnisonskasernen. Hela kasernen, som omfattade två våningar, sträckte sig från Stumholmssundet i öster till Bredgatan i väster

I kasernen fanns ingen matsal, utan man skaffade på logementen. Kök var inredda i bottenvåningen, men ett mindre kokhus uppfördes senare. Båtsmännen levde mycket på medhavd proviant och sålde sin matportion. Deras lön uppgick nämligen endast till 10 öre om dagen.

För de på varvet arbetande kronoarbetareskarlarna uppfördes 1804 en kasern om en våning ungefär där det senaste kokhuset ligger. Kasernen påbyggdes med en våning 1820.

År 1801 uppfördes en amiralitetsbarnhusskola inom området.

Den ursprungliga kasernen närmast Stumholmen, då med endast två våningar. Där den lilla stugan syns, påbyggdes på 1930-talet lokaler för bl.a. den omtyckta Proviantboden

Kasern Sparre österut längs Kyrkogatan. Som synes på bilden har östra delen (kasern 2) ännu inte byggts på med en tredje våning

Gamla tiders matsal i kasern Sparre

I Sparres exercishus spelades allsvensk handboll från 1930-talet fram till 1961. Så här kunde det se ut en söndag under pågående match. Då hade spelarna under förmiddagen byggt upp provisoriska läktare, som de sedan rev efter matchen. Vilket lag på elitnivå skulle i dag jobba på detta sätt?

Här hoppar IFK-spelaren Christer Sandegård i en allsvensk match omkring 1960. Christer var landslagsman i handboll, ingenjör i Karlskrona stad och reservofficer vid KA 2, där han nådde majors grad

Exercishuset med inkallade sjömän september 1939

Den nya båtsmanskasernen. Tiden 1820 – 1890

Efter 1845 är hela kvarteret Sparre i kronans ägo. Kasernerna räckte dock inte till och många olika projekt framlades för matros- och arbetskarlskaserner.

Genom ett kungligt brev 14/11 1846 anbefalldes uppförande av en kasern för båtsmän på den 1820 förvärvade tomten från Bredgatan västerut till Drottninggatan. Byggandet avstannade flera gånger och kasernen blev färdig först 1853. Denna kasern inrymde tre våningar

En vanlig syn i kasern Sparre

och i "runddelen" avsågs rum för officerare. Huruvida de någonsin fick flytta dit, är ovisst.

Skaffningsförhållandena ändrades vid denna tid. I stället för att använda logementen som skaffningslokaler ordnades i bottenvåningen av Garnisonskasernen matsalar.

Två kokhus byggdes; ett på gården och ett vid Garnisonskasernens östra gavel.

Kasernerna uppvärmdes med kakelugnar. 1868 inleddes gasbelysning.

För att bättre tillgodose manskapets fysiska fostran beordrades i ett kungligt brev 1877 uppförande av ett exercishus med gymnastiksal på kasernområdets södra del. Östra Prinsgatan rätades, och utefter gatan uppfördes en lång tegelmur. Mellan exercishuset och muren anlades en skjutbana.

Tiden efter 1890

I och med 1890 började de stora förändringarna och moderniseringarna i kasernerna. Alla kasernerna disponerades nu av flottan och den nya kasernen mot Drottninggatan kallades kasern 1 och den mot Stumholmen kasern 2.

För att öka utrymmet inom kasernerna 1 och 2 togs de gamla trapporna inne i husen bort och i stället uppfördes sex trapphus mot gården, 1892. I samband med denna förändring sammanbyggdes kasernerna 1 och 2 och i valvet, som uppstod mellan kasernerna, förlades kasernvakten.

Kasern 2, som endast hade två våningar tillbyggdes med en våning åren 1913 – 1914. I samband med detta installerades centralvärme och elektrisk belysning. Duschrum tillkom 1925.

Den största renoveringen av kanslihus, kokhus och kaserner påbörjades 1968. Samtidigt flyttade Sydkustens örlogsbasstab ut ur kanslibyggnaden och flyttade till örlogshamnen. Kanslihuset övertogs av Karlskrona örlogsskolor.

Nytt kokhus

År 1902 stod det nya kokhuset vid Stumholmssundet

Valvet markerar sammanslagningen av kasernerna 1 och 2. Här fanns eftersammanslagningen kasernvakten, som sedermera flyttade till Kanslihusets norra del

klart. Förutom kök och matsalar innehöll huset tvättstuga och förläggning för kökspersonalen. År 1914 startade en korvfabrik i kokhuset. Denna kom sedermera att bli Kronocharkuteriet på Stumholmen.

Kanslihuset

Redan 1818 påbörjades bygge av kanslihus längs Drottninggatan. Huset genomgick ett antal förändringar under 1800-talet och åren 1892 – 1894 byggdes kanslihuset om till sitt nuvarande utseende.

Exercishuset

Exercishuset förlängdes 1902 cirka 8 meter åt väster samt 14,5 meter åt öster. Exercishusets gymnastiksal blev riksbekant genom att IFK Karlskrona från 1930-talet ända fram till 1961 spelade allsvensk handboll i lokalen. I exercishuset fanns också lektionssalar, expeditioner samt en biograf för manskapet.

Sparre lämnas

Den 30/6 1984 lämnade flottan kasern Sparre och samtidigt försvann bataljonen med samma namn. Ändrade rutiner för flottans värnpliktsutbildning gjorde lokalerna överflödiga, även om trångboddheten i övriga kaserner var stor åren efter stängningen.

Matsal och marketenteri hade cirka ett år tidigare lagts ner och personalen hade hänvisats till Trolle.

Sparre idag

Sparre har idag så gott som helt civil verksamhet.

Kasernen

Kasernen är ombyggd för Boverkets och Lantmäteriets verksamhet och innehåller också några små, enheter. Efter ombyggnad togs kasernen i bruk augusti 1989.

Kanslibyggnaden

Byggnaden såldes början av 1980-talet till Statshälsan, som helrenoverade byggnaden och gjorde den till kansli för Statshälsans centrala ledning. Idag finns ny ägare och varierande verksamhet i byggnaden.

Kokhuset

Kokhuset såldes till Karlskrona kommun som i slutet av 1980-talet, renoverade byggnaden och ändrade den till gymnasieskola, den s.k. Östersjöskolan. Här sker nu utbildning av restaurangpersonal, bagare, konditorer, florister m.fl.

Exercishuset

Exercishuset såldes till kommunen och används idag för olika verksamheter.

Från den 1 juli 1993 finns åter militär verksamhet, genom att Marinens Musikkår har sina lokaler i byggnaden.

Tidigare gymnastiksal och aula är ombyggda (renoverade) till gymnastiksal och konsert- och teaterlokal. (Sparresalen).

Kanslihuset från Drottninggatan. Under slutet av 1800-talet fram till 1966 huserade Befälhavande amiralen med sin stab i byggnaden. Foto Olle Melin

Simhallen

Simhallen byggdes 1940 och revs 1996 och på platsen uppfördes Karlskronas första seniorboende.

När Sparre lämnades 1984 sattes punkt för en drygt 300 årig tradition av militär verksamhet i kvarteret. Trots nedläggningen finns namnet Sparre kvar i många förutvarande och nuvarande flottisters medvetande, som den plats, där man steg in i försvarets tjänst.

Olle Melin

Kasern Sparre med de påbyggda trapphusen. Foto Olle Melin

Arkivbilder

Kokhuset (militärrestaurangen). Här fanns efter 1960-talet förutom kök och matsal fritidslokaler och expeditioner. Foto Olle Melin

Spikning av marinchefens nya kommandotecken

Foto Anneli Karlsson
Sjöhistoriska museet

Marinchefens förutvarande kommandotecken var starkt slitet och behövde efter mycket långvarig användning ersättas. Det infördes under kung Gustav VI Adolfs tid och ett nytt har tillverkats. Försvarmakten beställer alla fälttecken hos Armémuseum, som använder Handarbetets Vänner Ateljé som underleverantör. De konstbrodöser, som broderat, är Jennie Jakobsson och Katarina Öberg. Kommandotecknet är dubbelsidigt och dess två sidor är likadant utförda. Båda sidor består av ett gult och ett blått tyg som är sammanfogat på mitten. Kommandotecknet är handfållat och märkt med symbolen för HV ateljé, brodösernas initialer samt årtal. Arbets-tiden har varit cirka 700 timmar. Kommandotecken fästs vid stången med en rad tännlikor med 3,5 cm avstånd. Ett kommandotecken förs på stång till fots, till häst eller på/i fordon alternativt hissas ombord för att visa uppehållsplats för statschefen, regenten, försvarsministern, överbefälhavaren och vissa högre militära befattningshavare. Kommandotecken är personliga och kan inte användas av tjänsteförrättande eller ersättande chef. De ska vid ny befattningshavares tillträde personligen överlämnas till denne av företrädaren.

Numera förs kommandotecken av H.M. Konungen, regenten, överbefälhavaren, chefen för insatsstaben, arméchefen, marinchefen, flygvapenchefen, chefen för specialförbandsledningen samt av svensk chef för stridsgrupp uppsatt som EU:s snabbinsatsstyrka. Särskilt tecken förs av försvarsministern (endast ombord).

Bakgrund till spikning av fälttecken

På 1500- och 1600-talen hade varje kompani eller skvadron sin egen fana eller standar, som levererades till förbandet. Varje soldat i kompaniet/skvadronen slog sedan i en egen spik för att fästa fandan vid stången. På så sätt hade alla förbundit sig att rent fysiskt följa sitt fälttecken i döden. Denna sed försvann gradvis i Sverige under 1700-talet. Traditionen återupptogs dock från 2007, när kommandotecknet var klart för den operative chefen inom EU, då denne var svensk officer. Ceremonin blev så uppskattad, att spikning av fälttecken därefter blev en tradition före det högtidliga överlämnandet på förbandet. Ceremonin genomförs normalt på Armémuseum, men kan äga rum på andra ställen.

Vid spikning ligger fälttecknet utbredd på ett bord. De korta mässingsspikar (tännlikor), som fäster fanan/flaggan/standaret vid stången, är då halvt islagna.

Platsvärden hälsar välkommen, tal hålls av mottagande förbandschef samt av representanter för tillverkaren och Försvarets traditionsnämnd. Därefter går förbandsrepresentanterna fram och slår i var sin tännlika.

Medverkande vid spikning av marinchefens nya kommandotecken den 10 september

Spikningsceremonin genomfördes i Sjöhistoriska museets minneshall, där den kungliga skonerten *Amphions* akterkastell utgör fond. Vård var museichef Mats Djurberg. Försvarets traditionsnämnd representerades av dess sekreterare Urban Schwalbe och de i nämnden ingående marina representanterna. Armémuseum och de ovan nämnda brodöserna från Handarbetets Vänner ingick också. Marinchefen konteramiral Ewa Skoog Haslum biträdades av de tidigare marincheferna viceamiral Dick Börjesson, viceamiral Peter Nordbeck, konteramiral Anders Grenstad, viceamiral Jan Thörnqvist och konteramiral Jens Nykvist. Övriga tidigare marinchefer fanns närvarande i form av porträtt.

Ceremonin inleddes med att en hornblåsare ur Marinens musikkår blåste apeller, varefter marinchefen höll tal. Hon inledde därefter spikningen varefter övriga närvarande marinchefer fullföljde denna.

Ceremonin avslutades med, att ett porträtt av förre marinchefen konteramiral Jens Nykvist avtäcktes.

Sten Munck af Rosenschöld

Marinchefen konteramiral Ewa Skoog Haslum slår i de två första spikarna under överinseende av konteramiral Jens Nykvist, viceamiral Peter Nordbeck, Urban Schwalbe och viceamiral Dick Börjesson

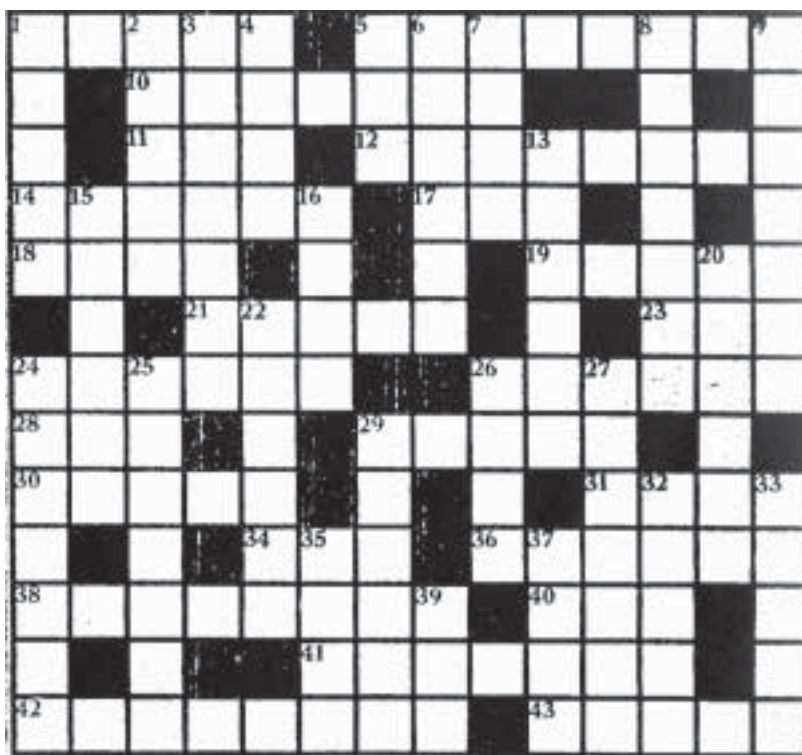
KORSORD NR 4

Vågräta ord

- 1 Länsa som viss sagovagn
- 5 Han välkomnade till Eyravallen
- 10 Förkristna semiter
- 11 Manöver som med o kan trampas
- 12 Kan ses i en kvart
- 14 Den är ofta fackinriktad
- 17 Hänger ihop med lång
- 18 Dålig egenskap, som kan bli flitig i norr
- 19 Kan vara hake men inte krok
- 21 Är störst och flest
- 23 Brun kom över kölen
- 24 Förädlar mentala råvaror
- 26 Ödesplats för krigarkung
- 28 Har tåg i syd
- 29 Ena halvan av vem som helst
- 30 Att inte bry sig
- 31 Ädel i PR-sammanhang
- 34 Sås man kan som pesten
- 36 Gillar Kals fru med liten ring
- 38 Här hörs laddunk
- 40 Hennes namn ses i mången hamn
- 41 Bör sig hetsporren
- 42 Surrar inte i sin kupa
- 43 Skulle väl Valhalls narrar

Lodräta ord

- 1 Hörmärke
- 2 Är väl oären
- 3 Dividerar bara med sig själv
- 4 Rhenpåspädare
- 5 Ring på scen
- 6 Nu är de nog själva grå,
som kunde ta den då
- 7 Spelar - men inte på egna lyran
- 8 Läskigt begrepp med eller utan citron
- 9 Var inte Neil Armstrong först att bära
- 13 Fått att nappa
- 15 Ofta fullproppat
- 16 Dyster filmgenre
- 20 Sippa
- 22 Grisknep som gör det själv
- 24 Hem för luftens rätta
- 25 Är skinn som ingen skrattat åt
- 26 Ger dagen annan färg
- 27 Kunde löjtnant Sparres tjej
- 29 Till sjöss med vanskapt jamare
- 32 Gjorde skinande askkonstverk
- 33 Med A blir härskaren en stat
- 35 Känt för rullade puffattribut
- 37 Slutförvar
- 39 Först i nord

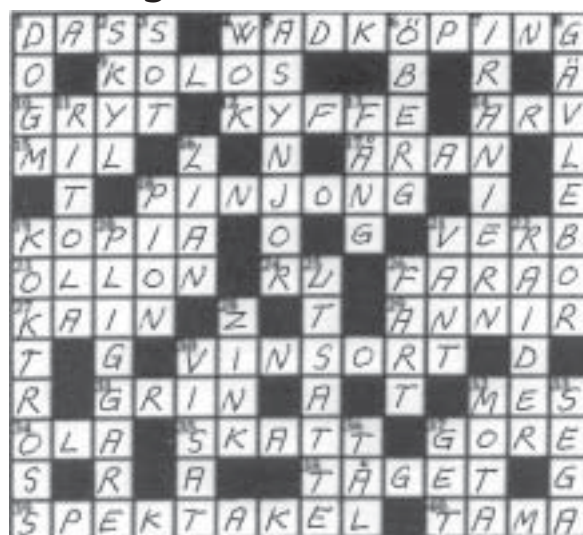
Pristagare korsord 3 blev
Göran Hagström, Blidö
Bo Svenvik, Västervik
Som vanligt kommer priser
från Jonny Ekdahls produktion.

Nu är det dags för korsord 4 – 2021.
Lösning ska vara insänd senast 1 februari
2022 under adress:
Redaktören Flottans Män
Författarevägen 9
371 63 LYCKEBY
LYCKA TILL!

Jonny Ekdahls Knåp
och Knep

Lösning nr 3 2021

Vad en gammal bild kan berätta

Det är måndagen den 28 juli 1980

och den stora skaran av gästande segelfartyg från hela världen lämnar Karlskrona efter en intensiv vecka. Karlskrona, som passade på att fylla 300 år, var värd för ett av etappmålen i 1980 års Sail Training Race. Såväl handelshamnen som örlogshamnen var fylld av gästande segelfartyg i olika typer och storlek, representerande många av världens nationer.

Sommartid dominerar den sydvästliga vinden Blekinge skärgård, men denna måndag kom vinden från nordost, vilket möjliggjorde segelsättning redan inne på fjärden utanför Trossö. Tusentals människor i olika fritidsbåtar följde fartygens färd ut mot öppet hav.

Störst bland de gästande fartygen var den sovjetiska fullriggaren *Krusenstern*, som på bilden satt seglen, när skeppet befinner sig i höjd med God Natt.

Ett marint fartyg syns på bilden. Det är minsveparen av Arköklass M 60 *Iggö*.

Ytterligare några gånger på 1980- och 1990-talen var Karlskrona värd för Sallet. Det blev många trevliga besök i Karlskrona, men inget av de senare Sailen kom i närheten av 1980 års upplaga.

Bilden är tagen från en segelbåt, från vilken jag och mina vänner följde utseglingen.

Olle Melin

Backlagsrim

Denna gång blir det ingen historia utan ett av Sten Ljungcrantz backlagsrim. Sten Ljungcrantz (1910 – 1995) var en mångsysslare av Guds nåde, i flottan som hovmästare, privatchaufför i London, journalist, versmakare, trubadur och mycket mer. Han hade också anställningar på Örlogsvarvet och på Länsstyrelsen i Blekinge.

Han levererade sina dagsverser under ett par decennier till Blekinge Läns Tidning och gav ut tre böcker, alla kallade Backlagsrim. Självklart skrev han på världsspråket Björkholmska.

*När flaggsjippar Andersson gick i pangsjon
förlorade floåttan en varkli begåvning
Påu fyrtio åur tog han bloått parmmisjon
den daun han ble femti o ingick förlåuvning*

*Di gifte sej aldri, men Houlda o han
haur doållar, för hon haur vatt anställd påu värvet
o han arvde bror sin – när denne försvann
o ingen haur rört itt kopek utauv arvet.*

*Nu haur di dessutoåm foått foålkpangsjon me
o spaurar o leiver påu sill o potautis
o vau kan man sluta sej till utauv dejt?
Jo arvsfoånden fåur en förmøygenheit grautis*

Försenad examensceremoni

Den 3 september genomfördes försenad examensceremoni i Amiralitetskyrkan Ulrica Pia för specialistofficärer, kurs SOU 19/20. Ceremonin skulle egentligen ha genomförts i december 2020, men pandemin satte stopp.

Marinchef Ewa Skoog-Haslum förrättade examen och höll tal till specialistofficärarna.

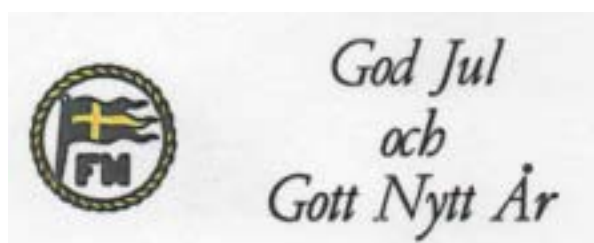
Flottans Mäns i Karlskrona ordförande, Göran Löfgren, delade ut bokpremie till Jacob Malm för goda instruktörsinsatser (framröstad av eleverna). Han tilldelades även Sjöstridsskolans pris.

Priser till bästa elever, amfibie Johan Lindberg respektive sjö, Emrik Engdahl, tillika kursetta utdelades av Marinchefen Ewa Skoog-Haslum.

Göran Löfgren

Johan Lindberg och Emrik Engdahl får pris av marinchefen Ewa Skoog-Haslum

.... önskar redaktionen!
Olle och Dag

Res direkt till kontinenten

NYNÄSHAMN - VISBY - ROSTOCK

Låt oss köra de första milen till kontinenten. Nu kan du resa direkt till Tyskland och Rostock med nya färjelinjen Hansa Destinations. Ombord finns sovhytter, restaurang och border shop. Välkommen ombord!

hansadestinations.se

HANSA
DESTINATIONS

Ektimmer och linjeskepp

Varvshistoriska föreningen i Karlskrona bildades 2005 och genast satte man igång med projekt av olika slag. Man har satt liv i den gamla repslagarbanan, så att man efter mer än 40 års uppehåll har börjat slå rep igen i form av en bana i huvudsak anpassad för besökare.

Vidare har man tillverkat en ångpanna till hjulångaren Eric Nordevall 2, fått ångmaskinen i Polhemsdockan att fungera, filmdokumenterat del av verksamheten samt gett ut ett drygt tiotal böcker.

När allt dettas var klart, återstod frågan, vad gör vi härnäst? Intresset för fartygsbyggen i historisk tid var stort och frågan blev – hur gjorde Chapman. Att bygga ett linjeskepp var helt uteslutet, men kanske kunde man bygga några spant och på detta sätt visa, hur man gjorde.

Man utgick från af Chapmans första bygge i Karlskrona, linjeskeppet *Vasa*, som ju också gett namn till Vasaskjul på Lindholmen. Tyvärr fanns inga detaljritningar på *Vasa*, utan man använde sig av ritningarna till linjeskeppet *Riksens ständer*, där komplett ritningsmaterial fanns. Detta linjeskepp var byggt av Sheldon och ungefär jämgammelt med *Vasa*.

Med hjälp av bidrag från enskilda, Region Blekinge och Länsstyrelsen i Blekinge län kunde man påbörja projektet, som idag är nästan klart. Ja, egentligen är det klart, men fullbordandet bromsas idag av, att bron till Lindholmen har delvis havererat och inte kan ta över de kranar, som erfordras för att lyfta spanten till sin plats vid Vasaskjul. De färdiga spanten väger mellan 20 och 25 ton, är 13 meter breda och 10 meter höga.

- Hur tusan gjorde man? Så här uttryckte sig båtbyggarmästaren Per-Anders Daag om det arbete och lyft, som skedde på 1700-talet. --

Parallellt med arbetet har också spelats in en film av filmaren Ola Hallqvist med titeln *Vasa. Från ekollon till vrak*. Filmen är 11 minuter lång och kan ses på Varvshistoriska föreningens hemsida, vhfk.se

Linjeskeppet *Vasa* byggdes 1778 – 1779 i Vasaskjul på Lindholmen, deltog i svensk – ryska kriget 1788 – 1790, såldes till Ostindiska kompaniet och gjorde en tvåårsresa fram och åter till Kina. Hon återköptes av flottan och hennes sista var som trupptransportfartyg från Tyskland till Norge i samband med Sveriges senaste (sista?) krig 1813 – 14. Efter att legat upplagd på Örlogsvarvet i Karlskrona sänktes hon 1836 medvetet i Djupasund mellan Sturkö och Tjurkö i Karlskrona skärgård för att fungera som försänkning. Ytterligare sänkta skepp finns i Djupasund och här planerar Länsstyrelsen i Blekinge en s.k. dykpark.

Här följer en bildserie om spantbygget från starten 2017 fram till läget i slutet av 2021.

**Foto Varvshistoriska föreningen
i Karlskrona**

Olle Melin

Tänkt utseende av spanten på Vasaskjul

Utslagning av mallar till spantar. Kockums tidigare konstruktionschef och tidigare produktionschef, Sven-Erik Hellbratt respektive Bo Lindahl arbetar här med helt andra metoder, än de var vana vid i sin tidigare verksamhet

Cirka 40 kubikmeter ek köptes från Visingsö. Ekarna kom till nytta i alla fall!

Arbetslaget vid sågverket i Liatorp, ett av få, kanske det enda, som kan såga ekstockar i den dimension, som krävs.

Ytterligare ekar tillkom genom gåvor bl.a. av Karlskrona kommun i samband med etablering för nytt bostadsområde

Sågverksägaren Bernt Larsson i arbete

Kölblocken av betong kläs med ek för att få ett tidstypiskt utseende

Modell av linjeskeppet Vasa i 3 G-format

Spant under tillverkning på Saltö varv i Karlskrona under ledning av båtbyggare Per-Anders Daag

Ett spant på plats på Lindholmen

Spantarbete

För att underlätta arbetet med spannten, placerades de liggande

Klart för resning av spannten

Den tredje och sista däcksbalken lyfts på plats

Tänkt uppstapling av spannten

Hans Hedman från Varvshistoriska föreningen till vänster och filmaren Ola Hallqvist

Per-Anders Daag ser till att däcksbalk kommer på rätt plats

Neptuni Ordens Brudgåva

Neptuni Orden utdelar på sin Vinterhögtidsdag lördagen den 19 mars 2022 en penninggåva (15.000:-) till "en i studier, yrkesutövning eller i övrigt framtidsrik kvinna i åldern 18 till 35 år, med ett medmänskligt engagemang och som står i begrepp att gifta sig och vars förälder tjänat i Svenska Marinen".

Som vägledning för att vara kvalificerad förälder gäller nedanstående kriterier.

- * Alla officerare i marinen som har eller har haft rätt att tjänstgöra ombord.
- * Alla som gjort sin värnplikt eller frivillig grundutbildning (GU) i flottan.
- * Alla kontraktssanställda sjömän och soldater i marinen med minst fyra års tjänstgöring och med rätt att tjänstgöra ombord.

Den digitala ansökningsblanketten, som skall vara Ordens kansli tillhanda senast 2022-01-09, finns på Ordens hemsida under adress <https://neptuniorden.myclub.se/menue/pages/21026>.

Där finns all nödvändig information om hur ansökan går till och vilka dokument som efterfrågas.

Välkommen med en ansökan via hemsidan!

neptuniorden.se

hermes

REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

KAN DU LITA PÅ DIN FLYTVÄST?

Om den inte är servad finns
risken att den inte blåser
upp sig vid ett nödläge.

Kontakta oss så hjälper vi
dig, så att du kan känna dig
trygg på båtturen.

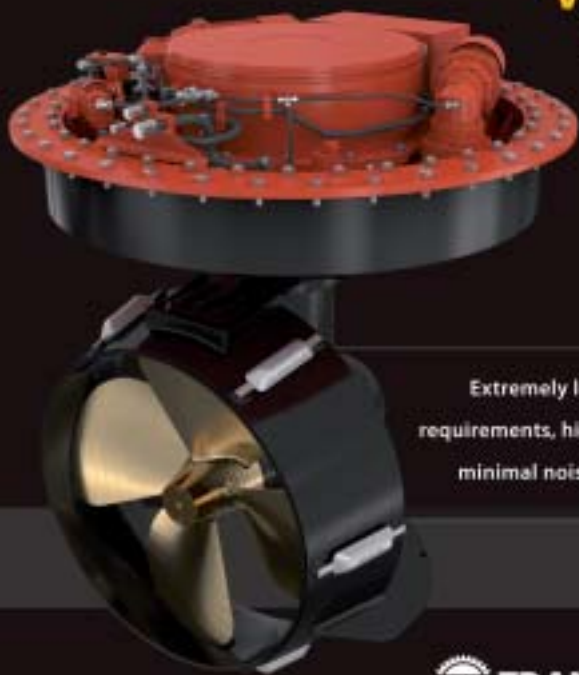

SJÖSÄKERHETSUTRUSTNING
GUMMI/RIBBÅTSREPARATIONER

Tumstocksv. 12, 187 66 Täby
Tel: 08-6309266
www.ekensnaval.com

Veth Integrated L-drive

The most compact electrical thruster ever

*Veth Propulsion, by Twin Disc, is the thruster
manufacturer that has stood for quality, service,
innovation and sustainability for decades.*

Extremely low mounting
requirements, high efficiency,
minimal noise production

TRANS-AUTO AB

www.transauto.se +46 8 554 240 00

VETH

PROPULSION

BY TWIN DISC

MANY COMPANIES TALK ABOUT MULTI-DIMENSIONAL DEFENCE. **FEW CAN DELIVER IT.**

GRIPEN

Gripen is a new generation of multi-role fighter aircraft featuring state-of-the-art technology.

RBS15 surface-to-surface missile system for anti-ship engagements and land attack missions.

Advanced surveillance and command systems, such as Sea Giraffe radars and 9LV Combat management system.

SURFACE SHIPS

Stealth corvettes and other vessels, dedicated for their missions. 300 years of shipbuilding in the making.

Unmanned underwater systems for MCM, anti-submarine warfare, anti-surface warfare and counter terrorism.

THE A26

The disruptor in submarine design and operations. Over 100 years of world-leading submarine development.

With centuries of innovative shipbuilding experience, 80 years of evolutionary steps in the air, few companies can match our defence solutions. We work relentlessly to create fighters, stealth vessels, future proven submarines, weapons, radar and communications systems one step ahead of the competition, that's what we at Saab call our *thinking edge*.

www.saab.com

SAAB

Den gyllene tråden. Kalla kriget och Dag Hammarskjölds gåtfulla död.

Det är nu 60 år sedan Dag Hammarskjöld dödades i en flygkrasch i Ndola.

Några minuter innan midnatt, den 17 september 1961, påbörjar ett flygplan nedstigningen mot flygplatsen i Ndola, i dåvarande Nordrhodesia. I flygplanet sitter FN:s dåvarande generalsekreterare, Dag Hammarskjöld, som kommit för att få ett slut på den pågående Kongokrisen. Men landningen fullföljs aldrig och först på eftermiddagen dagen därpå, hittar man vraket.

En överlevande hittas, sergeanten Harold Julien, 36 år gammal, och före detta marin-kårssoldat och Koreaveteran, som nu var säkerhetschef för FN:s insats i Kongo. Han levde ett par dagar efter kraschen och förhör försökte att göras med honom. "Planet exploderade över landningsbanan i hög fart." På marken olycksnatten iakttog flera boende ett högt vinande ljud av ett jetflygplan, som flög lågt ovanför dem. Kort därefter hördes några smällar, skarpare än de sprängningar, som förekom i den närliggande gruvan, innan Hammarskjölds plan störtade.

En olycka. konstaterar den Nordrhodesiska haverikommissionen, men alla är inte lika övertygade.

De ögonvittnen, som förhöordes i samband med kommissionen, avfärdades som opålitliga och inte trovärdiga. Att några av dem sett ett annat plan samtidigt "övertygade inte som sanning".

Europeiska och lokala politiska krafter och underrättelsetjänster världen över ville se Hammarskjöld misslyckas i Kongo. Så,

vad hände egentligen natten mellan den 17:e och 18:e september 1961?

Hammarskjöld hade alltid utsatts för dödshot. Ryssarna avskydde honom som agent för väst. Väst avskydde honom för att han öppnat dörren för ryssarna i Kongo. Kongoleserna avskydde honom för Lumumbas död. Belgarna och de vita afrikaner, som i själva verket dödat Lumumba, avskydde honom. FN hade parerat effektivt en guldgrus från alla håll i Kongo. Att vara ett hinder för sådana ansträngningar innebär att göra sig själv till måltavla för angrepp från alla, som fått sina planer omintetgjorda. FN och övriga länder, inklusive Sverige, visade inget aktivt intresse att driva fram den verkliga sanningen.

Dag Hammarskjöld är begravd nära slottet i Uppsala. Där finns en liten rektangulär sten, knappt större än 60x30 cm, vilken ligger platt mot gräset, placerad i den Hammarskjöldska familjegraven. Han strävade efter att övertala hellre än att tvinga. Att göra gott, även när det gjorde ont. Men han skulle förnekas den enkla rättvisan i en fullständig och uppriktig förklaring till sin död. Men sanningen har sin egen tysta kraft. Den triumferar i tysthet, i andra människors inre.

I **Den gyllene tråden** kan vi se resultatet av journalisten **Ravi Somaiya**s mödosamma arbete för att en gång för alla lösa ett av 1900-talets stora mysterier. En noggrann kartläggning av nya och gamla bevis vävs samman med gripande skildringar av den kaotiska Kongokrisen och människorna i dess centrum. Det hela leder till en oundviklig slutsats: Kraschen utanför Ndola var inte en olycka. Förhoppningsvis kan boken leda till att den här tragedin uppmärksammas på nytt av allmänheten.

Författaren **Ravi Somaiya** har arbetat på The New York Times, där han bland annat rapporterade om internationell och inhemsk terrorism och desinformation. Han bor och verkar omväxlingsvis i New York, London och Stockholm. Utgiven på Bonniers Förlag 2021. ISBN 978-91-0-015620-6.

Stellan Andersson

Honungsapan

När en massiv cyberattack gör internet o användbart, samtidigt som kryssningsrobotar utplånar Amazons och Microsofts datacenter i Sörmland och elnätet saboteras, är Sverige illa ute.

Den kvinnliga KSI-agenten Mac jagar en stulen container, som innehåller svenska myndigheters backup, samtidigt som främmande makt verkar vara på väg att angripa Gotland.

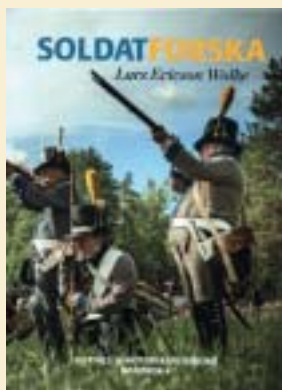
Ja, så här kanske det skulle se ut i ett framtida krig, där hela samhällsapparaten sätts ur spel. Regering och myndigheter står handfallna utan kommunikationsmöjligheter.

Boken tycker jag ska placeras mellan fiktion och verklighet, men vi kan redan i dag se attacker mot datasystem i mindre omfattning. Det är inte länge sedan en av våra livsmedelskedjor slogs ut mes stora konsekvenser för allmänheten.

Boken är skriven av André Catry, som är en av Sveriges främsta it-säkerhetsprofiler. Han har vunnit VM i hackning, arbetat med de mest känsliga frågorna för Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Regeringskansliet och underrättelsetjänsten. Han har arbetat med it-säkerhet i 25 länder. Åtskilliga försök har gjorts att värva honom som agent. Honungsapan är en spännande fiktionsroman, som inte lämnar läsaren oberörd.

SOUTHSIDE STORIES
ISBN 978-91-89318-02-01

Olle Melin

Soldatförska

Professor Lars Ericson Wolke är en produktiv författare av allehanda historiska böcker. I boken Soldatförska ger han tips om, hur man finner sina militära förfäder.

Författaren ger med start på 1500-talet uppgifter om Indelningsverket, rekrytering, båtsmän, skeppsgossar, lantvärmsmän och beväringar, officerare och underofficerare fram till dagens soldater, om internationella insatser och mycket annat.

Självklart beskrivs också soldatforskning på internet.

Till detta kommer ett antal faktatabeller om försvarsgrenarnas förband, inskrivningsområden, utländska förband i vår krigsmakt och mycket annat.

Som alltid när det gäller författaren är boken mycket informativ och ger läsaren möjlighet att forska vidare i ämnet. Boken är också fylld av bra bilder, som ger ytterligare information i ämnet.

Sveriges Släktforskarförbund och författaren 2020. ISBN 978-91-88341-38-9

Olle Melin

Vår beredskap var god

Vår beredskap är god! Detta är ett klassiskt citat av den svenske statsministern Per Albin Hansson strax före krigsutbrottet 1939. Citatet har sedan stått som en symbol för vår beredskap under andra världskriget, även om beredskapen, vad gäller försvaret, knappast kunde sägas vara god.

Nej, Per Albins citat syftade till folkförsörjningen, och där var läget mycket mera positivt.

I boken *Vår beredskap var god* berättas om, hur Sverige förberedde sig för att klara kriget. Bland annat fanns i landet stora förråd av livsnödvändiga artiklar, alltifrån stora oljedepåer och sädesmagasin till vardagliga, enkla men ack så nödvändiga saker. I centrum stod Reservförrådsnämnden med sin styrelse och verkställande chefer, som såg till, att Sverige hade välfyllda lager av mat, läkemedel, bränslen och industriråvaror.

I cirka 35 kapitel redogör författaren med utgångspunkt från 1930-talet om olika åtgärder, som vidtogs eller skulle vidtas, om landet råkade i krig eller avspärming.

Det är en omfattande verksamhet, som beskrivs, en verksamhet som var ganska okänd för den gemene invånaren, men som förhoppningsvis skulle klara folkförsörjningen i ett för landet utsatt läge.

Men, i början av 2000-talet började man avveckla denna del av totalförsvaret och när man nu insett betydelsen av ett ekonomiskt försvar, blir det som att börja på noll igen.

Boken har skrivits av Pär Isaksson, som är författare och journalist med mångårig erfarenhet från såväl näringsliv som statlig förvaltning. Han har bl.a. varit pressansvarig vid EU i Luxemburg och journalist i tidningen Affärsvärlden.

Boken är mycket intressant och ger en bra bild över den del av det svenska försvaret, som man sällan talar om.

Timbro förlag 2021.
ISBN 978-91-7703-235-9

Olle Melin

Ostindiefararen Göteborg – Den otroliga resan

Dykningar – skeppsbyggnad – segling

Det här handlar inte bara om en otrolig resa – det är en, skulle jag säga otrolig bok, som gjorts i samband med denna otroliga resa. Ostindiefararen Göteborg var skeppet, som på 1730-40-talet gjorde tre resor fram och tillbaka till Kina och som vid hemkomsten gick på Hunnebådan strax väster om Göta älvs mynning. Där blev hon vrak och glömdes därefter nästan bort.

År 1984 gjordes dykningar vid vraket och resten är sedan historia. Man studerade vraket och tog upp ett mycket stort antal föremål från vraket, både hela och trasiga. Och så bestämdes, att det skulle byggas en kopia av fartyget men med vår tids krav på säkerhet för att kunna göra en ny resa fram och tillbaka till Kina.

Bygget av fartyget beskrivs i ett antal kapitel såsom varvet, skrovet, riggen, seglen, maskinsystemen, inredningen, däcksutrustningen, ja alla detaljer får sin beskrivning i boken.

Och till Kina kom man men också hem igen och då gjordes ett antal sommarexpeditioner i svenska farvatten

Fartygets framtid var under en period skakig, men ny huvudsponsor har ryckt in och räddat fartyget för framtida seglatser.

Det här är en strålande bok, lättläst och mycket informativ. Det rika bildmaterialet är suveränt.

Författaren Joakim Severinson är den ende, som varit med i projektet ända sedan dykningarna fram till idag. Han stora intresse har varit träfartyg, även sådana som har förlist och dykning, en passande kombination för en författare av en bok som denna. Det är bara till att gratulera till storverket.

Breakwater Publishing AB.

ISBN 978-91-86687-69-4

Olle Melin

Skeppssamhället

Boken har undertiteln *Rang, roller och status på örlogsskepp under 1600-talet* och skildrar, hur sjömän trängdes på ett stort örlogsskepp under 1600-talet. Ombord fanns flera hundra människor i många olika befattningar; styrmän, skeppspojkar, amiraler, båtsmän, kaptener, präster, profosser, kockar och soldater. På fartygen fanns en mängd olika sociala grupperingar, yrken, förmågor och åldrar representerade. Det fanns individer från samhällets absoluta elit tillsammans med människor från lägre samhällsskikt.

Författaren inleder med att beskriva, hur skeppen såg ut med däck, utrymmen, master och rigg. Han fortsätter att beskriva människorna ombord och koppling till bemanning, befattningar, storlek, struktur, lön och rang. Ett litet avsnitt handlat om kvinnor ombord, en verklig minoritet.

Därefter följer avsnitt om de olika kategorierna som t.ex. officerare, underofficerare, specialister och de gemena.

Författaren Patrik Höglund är marinarkeolog och historiker och verksam som forskningssamordnare vid statens maritima och transporthistoriska museer. *Skeppssamhället* är hans doktorsavhandling i historia.

Boken är mycket intressant och man har idag svårt att föreställa sig miljön på ett skepp från 1600-talet. Ett omfattande forskningsarbete ligger bakom detta synnerligen intressanta bok. Man imponeras av 15 sidor litteraturhänvisning och närmare 200 noter.

UINIVERSUS 2021.

ISBN 978-91-87439-71-1

Olle Melin

Expedition Vanadis

En etnografisk världsomsegling 1883 – 1885

Få av Flottans långresor är så omskrivna som Vanadis världsomsegling 1883 - 85, om ens någon. Och nog var den annorlunda, med många speciella instruktioner och ovanliga deltagare. Den mest prominenta var väl kung Oscar II:s son, prins Oscar, som var den andre i successionsordningen till den svenska tronen. Han var löjtnant och tjänstgjorde i resans begynnelse som vanlig sådan med vaktjänst. Han hade dock egen lite större hytt och en uppsattare med sig. Det skvallrades också om att han medföljde på resan för att han var förälskad i en kvinna, som ej accepterades. Men prins Oscar gifte sig med henne efter resans genomförande och avstod från sin plats i successionsordningen.

Fartygschef var kommandören Otto Lagerberg, med bred erfarenhet både från handelsflottan och som sjömilitär.

Resan resulterade i flera publikationer av vetenskaplig karaktär till exempel om hälso- tillstånd ombord och meteorologiska data. Flera dagböcker från resan har även publicerats. De mest bekanta är nog prins Oscars dagbok, som citerats i flera böcker samt båtsman Humblas dagbok med en 87 verser lång sjömanssång.

Den här boken handlar om filosofie doktor Hjalmar Stolpe, som medföljde på resan för att få tillfälle till etnografiska forskningar och insamling av sådana objekt. Med Stolpe medföljde också en ung fotograf O B Ekholm, som även står som medverkande i boken. Under resan tog Ekholm 700 fotografier på glasplåtar och åtskilliga av dessa finns med i boken. Och utan tvekan var Ekholm en skicklig fotograf. Hans bilder är både konstnärligt välkomponerade och värdefulla tidsdokument från sent artonhundratalet.

Nog var det en annorlunda besättning, som kommandören Lagerberg hade ansvar för. Ombord på *Vanadis* sade man nog, att fartygschefen var en hårding. Han kallades av manskapet för "plantageägaren", för man tyckte, att han behandlade besättningen som slavar. Men efter att ha läst den här boken, så har min förståelse för Lagerberg ökat högst avsevärt. Det var ingen lätt församling att vara ansvarig för. Beträffande flottans mannar fanns en tydlig befälsordning, som han nog följde till punkt och

pricka. Men civila befattningshavare med speciella uppdrag var säkert betydligt svårare att hantera. Och med Hjalmar Stolpe uppstod åtskilliga konflikter, där Stolpe ville ha mera tid och utrymme. Lagerberg hade en absolut tidplan att följa och ytterst begränsat utrymme ombord. Detta ledde till att Stolpe lämnade fartyget i Calcutta och tog sig hem själv.

Många av de föremål han samlade in, och det var bortemot 10 000 objekt, packades i lårar och skickades till Sverige genom legationers och konsulats försorg. När Stolpe kom hem till Stockholm, ungefär samtidigt som *Vanadis*, så gjorde han tillsammans med prins Oscar en mycket uppmärksam utställning i Arvfurstens palats i Stockholm. Den visades även i Göteborg och blev sedermera grunden för Etnografiska Museet i Stockholm.

Ekholms bilder har haft en relativt undanskymd tillvaro. En del av dem publicerades i samband med Etnografiska Museets 100-årsjubileum av *Vanadis* världsomsegling. En mycket stor del av föremålen på Etnografiska Museum kommer från Stolpes och Ekholms resa med *Vanadis*.

Min behållning av boken är, att min förståelse för en hårdhänt fartygschef ökade högst avsevärt. Det var ingen lätt uppgift som kommandören Lagerberg hade. Han fick allt som oftast stå tillbaka för kungligheten och åtskilliga konflikter med en entusiastisk insamlare etnograf var säkert påfrestande.

Så är det naturligtvis de snart hundra femtioåriga fotografierna, som visar en förgånglig värld, mycket smakfullt presenterade i boken, trots allt det som sitter kvar.

Christer Warfvinge

U137 - vi som höll gränsen

Föreliggande bok återknyter till de dramatiska dagarna för 40 år sedan, 28 oktober - 6 november 1981, då den ryska ubåten U137 gick på grund i Gåsefjärden. Det var flera enheter som arbetade med denna incident: Flottan, Kustartilleriet, Kustbevakningen och Flygvapnet.

I denna bok är det Kustartilleriets medverkan och insatser, som skildras i 39 olika vittnesmål från Kustartilleriets förband. Boken är ett dokument från de som var med

på olika sätt och från olika positioner och ger sina egna bilder från de olika insatserna, vilka de var involverade i.

Det imponerar verkligen att deras minnesbilder är så klara och detaljerade efter 40 år. Ett par av berättarna erkänner dock, att de har vissa svårigheter att minnas hur tidsmanhängen såg ut, vilket är helt förklarligt.

Det, som också imponerar, är, att att KA på ett så snabbt sätt lyckades få upp försvarsställningar och folk på plats ute i Gåsefjärden och att allt fungerade. De, såväl som övriga inblandade, var helt överraskade och ej förberedda på denna händelse. Den styrkedemonstration KA uppvisade hade med stor sannolikhet en avgjort avskräckande och respektgivande effekt på ryssarna. De fullföljde inte det planerade fritagningsförsöket, utan retirerade. Frågan är, vad händelseförloppet skulle varit, om denna incident hänt idag, då inte KA finns!

Boken är ett intressant och värdefullt historiskt dokument, som bygger på, vad de involverade såg, hörde och upplevde dessa dagar och detta har sedan lagrats av tiden och förädlats av fantasins jäst. Boken är ett tidsdokument, som väl fyller sin plats i denna dramatiska historia.

Boken inleds med en säkerhetspolitisk analys av Mikael Holmström, över hur det såg ut i Sverige och omvärlden 1981. Sovjetflottans aktiviteter i Östersjön var omfattande och var det en oavsiktlig felnavigering eller var det en avsiktlig intrång i svenskt militärt skyddsområde, som misslyckades? Gåsefjärden är inte vilken vik som helst. Där fanns förtöjningsplatser för svenska Flottans ytattackfartyg och var en nyckelpunkt. Oavsett vilket uppdrag U137 hade i Gåsefjärden, så ingick ubåten i en större offensiv flottstrategi.

U137 hade bevisligen kärnvapenbestykning, en anmärkningsvärd upptäckt, men som enligt Besedin på U137 var legio på sovjetubåterna. Att beskedet om kärnvapen på U137 ifrågasattes, säger en del om svensk oskuldfullhet och okunskap. Riksdagen hade i maj 1981 efterlyst en kärnvapenfri zon i Norden, vilket Sovjet visade välvilja och uppmuntran till.

Kapplöpningen pågick mellan USA och Sovjet om herraväldet över Atlanten i ett storkrig. Det gällde att ha kontroll över de livsviktiga transportvägarna från USA till Europa. Sovjet syftade till att i krig omringa och angripa Skandinavien för att nå Danmark och Norge och därmed Nordsjön och Atlanten. Det fanns redan sovjetiska planer på angrepp över Sverige på vägen.

Utgiven av artikelförfattarna = berättarna, Tryckt i Letland 2021.

ISBN 978-91-7125-134-3.

Stellan Andersson

PS. Är Du intresserad av boken, kontakta Birger Werner, telefon 070-8341336

sca.com

SVENSKA CELLULOSA AKTIEBOLAGET

SVENSKA CELLULOSA AKTIEBOLAGET

Mer djup och mer yta

Den nya containerhamnen som byggs vid terminalen i Sundsvall gör att SCA Logistics kommer att kunna ta emot större fartyg.

Gods fraktas i allt högre utsträckning i container, över hela världen. För att möta den efterfrågan bygger SCA en ny containerhamn vid terminalen i Tunadalshamnen. Det skapar nya möjligheter för framtiden, både på land och på vatten.

Den stora renoveringen av M 20

Sjöhistoriska föreningen M 20

M20

åter till sjöss i juni 2021 efter den stora renoveringen

Fartyget M 20 är för sin ålder i gott sjögående skick, men behöver löpande skötsel, underhåll och reparationer. Bland annat skall hon torrsättas, besiktigas och bottenmålas cirka vartannat år. Fartygets maskiner och pumpar ska smörjas, olja och filter skall bytas årligen. Överbyggnader och skrov skall skrapas, rost skall knackas och allt ska målas regelbundet. I princip följs den underhållsplan, som fartygen hade under sin tid i svenska flottan. Fartyget är i huvudsak utrustat med civila motorer och utrustning, vilket underlättar tillgång till service och reservdelar. För att behålla fartygets ursprungliga utseende följs det målningsschema, som togs fram vid ombyggnaden 1993. Målningsschemat är ganska omfattande och kan sammanfattas som "Sju nyanser av grått".

Upprustning

Efter närmare 80 år till sjöss var M 20 ganska sliten och lite nedgången. Det var dags att genomföra en allmän upprustning och uppsnygning. Under 2019 påbörjades

arbetet att återställa M 20 i gott skick. Bland annat har samtliga överbyggnader slipats, spacklats och målats på Stockholms Reparationsvarv, bordläggningen har tvättats och målats. Maskinluckor har reparerats, nya kapell har köpts till jolle, ankarspel m.m.

Sjöhistoriska museet har bidragit med nya vepor (bänderoller). Värmesystemet har bytts ut och en modern miljövänlig luft/vatten-värmepump har installerats. En ny skeppsbåt (jolle) döpt till *Gugge* har donerats till fartyget. Fartygets navigationssystem har uppgraderats med bl.a. nya Garmin-plottrar samt elektroniska sjökort. Ett nytt administrativt datorsystem har införskaffats.

Reparationsbehov

Fartygets stäv och sudband har under en längre tid varit i stort behov av en större reparation. Stäven hade under många års tjänst försvagats genom hårda tilläggningar, så kallade "kajstuds" samt genom en tidigare svepbom på stäven. Svepbommen användes till att fästa ett skyddssvep, det vill säga ett minsvep, som skulle skydda det egna fartyget. Påfrestningar under många år ledde till sist till att stäven brast och började ruttna när vatten trängde in. 2014 fick stäven en avgörande smäll vid en tilläggning

M 20 åter till sjöss i juni 2021 efter den stora renoveringen

M 20 indockad i västra dockan på Beckholmen

och knäcktes. Föreningen M 20 genomförde en tillfällig reparation av stäven 2015. Man stabiliserade stäven och förskeppet genom att sätta på en yttre skyddsplåt i rostfritt stål, en så kallad lösnäsa. Men denna lösning blev relativt tillfällig, för under "lösnäsan" fortsatte stäven att ruttna. Samtidigt hade sudbandet börjat ruttna och släppa på flera ställen. Tills sist blev situationen ohållbar och man beslöt att inleda en ny räddningsoperation.

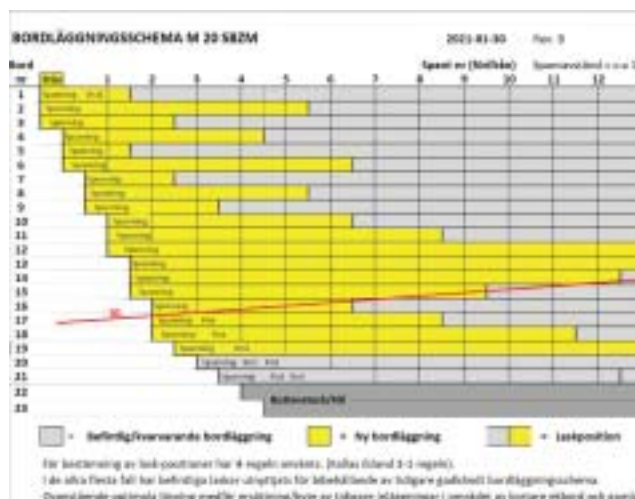
Insamling Rädda M 20

Föreningen M 20 cirka 250 medlemmar har gjort stora insatser för att underhålla och bevara fartyget, men medlemmen räckte inte till för de nödvändiga reparationer, fartyget stod inför. Föreningen beslöt därför 2019 att dra igång en större insamling under mottot "Rädda M 20". Glädjande nog kom bidrag och donationer från många håll, bl.a. från Konung Gustav VI Adolfs fond för svensk kultur, Stiftelsen Stockholms Grosshandelssocietet (Stockholms Borgerskap), Föreningen Sveriges Sjöfartsmuseum i Stockholm (Sjöhistoriskas Vänner), Familjen Burre Hellmans Stiftelse samt många medlemmar och privatpersoner. Insamlingen Rädda M 20 nådde sitt högt uppsatta mål om 1 miljon kronor den 1 mars 2021!

Renoveringen

Styrelsen i Föreningen M 20 beslutade i september 2020 att genomföra de nödvändiga reparationerna. M 20 dockade in i västra torrdockan på Beckholmen i Stockholm den 19 oktober 2020. Reparationerna genomfördes under vinterhalvåret 2020/21 som ett samarbete mellan Föreningen M 20, Beckholmens Dockförening, och båt-hantverkarna på Nya Djurgårdsvarvet. Reparationerna omfattade delar av fartygets skrov: stäven i ek, delar av bordläggningen i hondurasmahogny, laskar (skarvar av bordläggningen) i brons och stål, spant i stål och ek samt sudband (relingslist) av ek.

En förutsättning för att kunna genomföra reparationerna var tillgången till rätt kompetens. Föreningen M 20 har stor själva kompetens, när det gäller sjömanskap, navigation och fartygskunskap. På Beckholmen och Nya

Bordläggningsschema för babords sida. Gula bord utbytta mot nya. Röd linje vattenlinje. Vertikala streck visar spant.

Djurgårdsvarvet i Stockholm finns en unik samlad kompetens om byggande och reparation av träfartyg. Bland annat finns här ett antal timmermän, som var delaktiga i byggandet av briggen *Tre Kronor* under åren 1997–2008. I västra dockan på Beckholmen bedriver den ideella föreningen Beckholmens Dockförening ett värdefullt arbete med att docka och torrsätta Stockholms fina träskutor. Tillsammans med dessa duktiga yrkesmän bildade Föreningen M 20 en projektgrupp, som tog sig an reparationsprojektet. På grund av att stävstocken behövdes bytas ut berördes också de främre borden. Efter intensiva diskussioner med Transportstyrelsens fartygsinspektör kunde vi fastställa ett bordläggningsschema, över vilka bord som skulle bytas och var dessa kunde skarvas (laskas). Totalt byttes 40 mahognybord i längder mellan 0,5 och 5 meter. Borden tätades med lindrev och linoljekitt samt målades med ursprunglig färg.

En utmaning var att få tag i material till reparationerna. Werner Abrahamssons Trävaruaffär i Henån på Orust kunde dock ordna en mahognystock med en diameter på 2,5 meter som sågades upp i 60 centimeter breda och 10 meter långa plankor. Från dessa plankor sågade sedan timmermännen på Beckholmen ut de närmare 40 nya mahognyborden till M 20. Werner Abrahamssons levererade också rejäla ekplankor och en hel ekstock från 250-årig odlad ek. Ur ekstocken sågades ut en ny stävstock, cirka 4,5 meter hög. Även nya delar till sudbandet tillverkades av ekplankorna. En liten detalj som att införskaffa nya skruvar i rostfritt stål till att fästa bottenplåtarna blev i sig en utmaning. Några tusen rostfria skruvar med spårskallar till bottenplåtarna fick specialbeställas från ett företag i Jönköping. Det visade sig vid demontering av bottenplåtar, att spårskallar är det enda användbara, när man ska få bort gammal färg. Moderna skruvskallar som kryss eller TX fungerar inte alls!

Förutom timmermännens arbete med skrov och stäv, lade föreningens medlemmar ned ett stort arbete med bl.a. bottenplåtar och i förliga skansen. Tyvärr blev vi

Förskeppet under renovering. Ny stäv, nya bord, reparerade spant och laskbrickor.

tvungna att demontera och avlägsna i sort sett hela inredningen från 1941 för att kunna komma åt bordläggningen. Men genom ett noggrant och tålmodigt snickeriarbete kunde inredningen i skansen återställas i originalskick.

Resultatet

Den 12 april 2021 dockade M 20 ut från västra dockan på Beckholmen. Under de gångna sex vintermånaderna hade det k-märkta fartyget genomgått omfattande reparationer. Luften var fylld av förväntan och spänning. Skulle M 20 flyta och vara tät? En 80-år gammal träbåt som legat i torrdocka i sex månader förväntas läcka. Frågan var bara hur mycket? I början läckte hon ganska rejält och länsplumparna gick för fullt. M 20 förtöjdes vid kaj på Beckholmen och föreningens medlemmar gick vakt och sov till och med ombord de första dagarna. Men efter några dagar svällde skrovet och blev tätt. Fartyget låg sedan kvar några veckor på Beckholmen för att färdigställa arbetena.

Det var sedan dags för en premiärtur i Stockholms skärgård. Det visade sig att allt fungerade perfekt! Fartyget var helt tätt och i gott sjögående skick. Även ekonomiskt blev renoveringen en stor framgång. Totalkostnaden landade inom budget med endast en smärre avvikel- se. Det innebär, att insamlade medel räckte till renoveringen och att Föreningen M 20 har fortsatt god likviditet. Vi kan med tillförsikt planera för kommande underhåll och reparationer.

- Detta är en stor sak för Föreningen M 20. Vi har nu reparerat fartyget M 20, så hon kan segla ut och fira sitt 80-årsjubileum 2021 i gott sjövärdigt skick. Grunden är också lagd för att vi skall kunna nå vår vision att bevara M 20 som ett sjögående museifartyg till hennes 100-årsdag den 1 december 2041. Stort tack till alla som gör det möjligt att bevara vårt marina kulturarv, säger Anders Torelm, ordförande i Föreningen M 20.

80-årsfirandet med en kryssning runt Sveriges kust blev en succé.

Mer info

Denna artikel är ett utdrag ur en kommande bok, *Boken Minsveparen M 20 – 80 år till sjöss i krig och fred* är framtagen i ett samarbete mellan Föreningen M 20 och Sjöhistoriska museet.

80-årsjubileet genomfördes den 1 december 2021.

Du kan förbeställa boken:

<https://minsveparen.se/forhandsbokning/>

Mer information om Föreningen M 20 och vårt arbete med att bevara Minsveparen M 20 som sjögående museifartyg finns på Föreningens hemsida:

www.minsveparen.se.

Förliga skansen under och efter renoveringen

Nyårsrevelj

Jag har i ett antal nummer av vår tidskrift beskrivit den s.k. Reveljen, som pågått i Karlskrona sedan 1840, där Marinens Musikkår och dess föregångare tidigt på morgonen den 1 maj väckt karlskronaborna med välljudande marschmusik.

Av kända skäl har det varit uppehåll de senaste två åren, men nu går alla i Karlskrona och hoppas på, att traditionen kommer igång igen 2022.

Carl Tersmeden var varvsamiral och varvschef före Fredrik Henrik af Chapman, som tillträdde 1781.

I sina memoarer skriver Carl Tersmeden den 1 januari år 1787 följande:

Sedan jag nu emottagit Andra Volontäreregementet och satt poster för min port med befallning till dem att säga, det vi ej vore hemma, gjorde mig bägge regementernas musique efter vanligheten strax i dagningen galanterie och fingo deras vanliga arvode med 2 riksdaler.

Detta bruk, att regementsmusikkåren gick runt i staden på nyårsdagens morgon och spelade för de högre officerarna i deras hem, som Tersmeden berättar om, var en tradition i Karlskrona, som försvunnit.

Det är möjligt, att officerarna förde med sig denna nyårsrevelj från Skeppsholmen och Stockholm, när de förflyttades till Karlskrona i slutet av 1600-talet. Ännu i början av 1900-talet gick man nyårsrevelj på Skeppsholmen.

Så här skriver Erik Högberg, en gång musikdirektör vid Flottans musikkår i Stockholm, i sina memoarer, *En kronans musikanter*, utgiven 1932.

Reveljen går, utförd av hela musikkåren och företrädd av en hel trupp fackelbärare. I alla fönster brinna ljus. Hela "Långa raden" är som en stor transparang. Runt holmarna går reveljen, följd av hundratals intresserade åhörare och åskådare, som marscherar i takt med musiken och bildar eftertruppen. Ett värdigare sätt att högtidlighålla det nya årets första dag, kan man ej gärna tänka sig.

Efter den långa marschens slut slås reveljen av vid den jättestora julgranen framför exercisskolan och alla går in i kyrkan, där nyårsmässan vidtager.

Det här visar, hur viktiga militärmusikkåren har varit för musiklivet på våra garnisonsorter. Det var dessa kårer, som spred musiken till den breda allmänheten och som nu Försvarsmusikens kårer på ett föredömligt sätt för denna tradition vidare.

Olle Melin
Arkivbilder

Carl Tersmeden

Flottans Musikkår Stockholm 1908. Några av musikerna på bilden har säkert varit med på Nyårsrevelj. Arkivbild

Flaggskifte på af Chapman

Som framgår på annan plats, köptes fullriggaren af Chapman av Flottan 1923 för att användas för utbildning av skeppsgossar. När skeppsgossekåren avvecklades, såldes fartyget 1947 till Stockholms stad, varefter Svenska Turistföreningen 1949 började driva vandrarhem i det för ändamålet ombyggda fartyget. Ett antal före detta skeppsgossar kände mycket för sitt gamla fartyg och bildade föreningen F.d. Skeppsgossar. De betraktade af Chapman som "sitt" fartyg, deltog i omvårdnaden och hissade bland annat Stor flaggning på Svenska flaggans dag/nationaldagen den 6 juni. I skeppets fockmast hissade de skeppsgossekåren flagga. Skeppsgosseföreningen gick så småningom upp i Flottans Män, där de bildade en egen grupp. Med åren minskade numerären och allt eftersom blev det Flottans Mäns medlemmar, som tog över arbetet med att hissa Stor flaggning på nationaldagen och andra högtidsdagar. Så länge det fanns någon skeppsgosse kvar i livet, fick dock skeppsgosseflaggan blåsa från fockmastens topp.

Den 11 maj 2021 avled den siste skeppsgossen, Göte Hertzman, vid 102 års ålder. Skeppsgosseepoken var därmed definitivt historia. Stockholmsföreningens styrelse beslutade att i samband med en högtidlig ceremoni hala skeppsgosseflaggan och i stället låta Flottans Mäns flagga blåsa från fockmastens topp. Örjan Sterner tog kontakt med Marinens musikkår för att få musikalisk inramning till ceremonin och från Karlskrona meddelades, att en oktett ledd av flaggtrumslagare Karin Svensson skulle befinna sig i Stockholm torsdagen den 9 september och att de då skulle kunna spela vid ceremonin. Nu gick inbjudan ut till ett coronaanpassat antal personer, till Flottan centralt, 4.sjöstridsflottiljen och inte minst till Göte Hertzmans son, Rolf Hertzman.

Morgonen den 9 september bjöd på vackert väder. Stor flaggning hissades och musikkår samt inbjudna gäster anlände. Klockan 12.00 slogs åtta glas. Örjan Sterner höll ett tal, i vilket han påminde om skeppsgossekårens betydelse för flottans befälsförsörjning, givakt blåstes, Skeppsgossekårens flagga halades och Flottans Mäns flagga hissades, allt medan musikkåren spelade. Genom denna ceremoni anser vi i Stockholmsföreningen, att skeppsgossekårens minne fick en värdig inramning. I samband med ceremonins avslutning överlämnades den halade skeppsgosseflaggan till Rolf Hertzman, Götes son, som tacksamt tog emot flaggan som ett minne av sin far.

Krister Hansén

Bo Schagerberg och Lennart Bresell i flaggvakt

Musikkåren spelar

Musikkåren spelar

Musikkåren under Karin Svensson ställer upp

Ceremonin inleds. Flaggvakt samt Per Erik Tibblin och Örjan Sterner

Flaggvakt. Per Erik Tibblin och Örjan Sterner

Ceremonin inleds. Flaggvakt samt Per Erik Tibblin och Örjan Sterner

Cecilia Johansson ser till att flaggan sitter rätt i fockmastens topp

Gäster med Thomas Engevall närmast kameran

Flottans Mäns flagga blåser från fockmasten

Foto Krister Hansén

Giv akt!

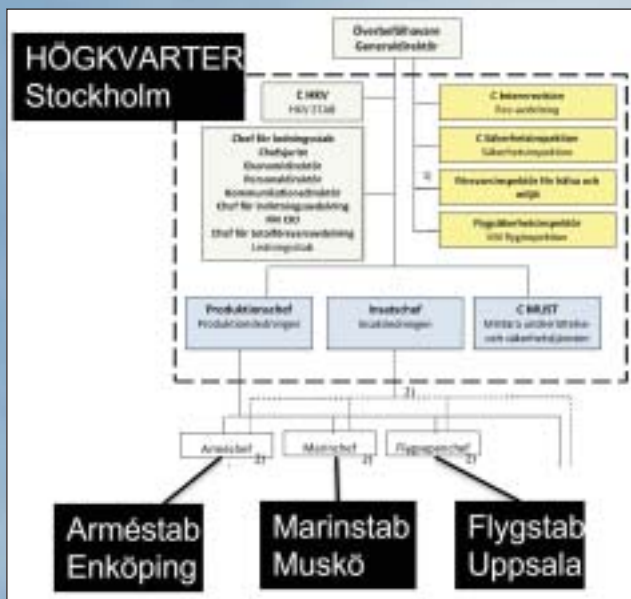

Rolf Hertzman, son till Göte Hertzman, visar upp skeppsgosseflaggan som han fått som gåva

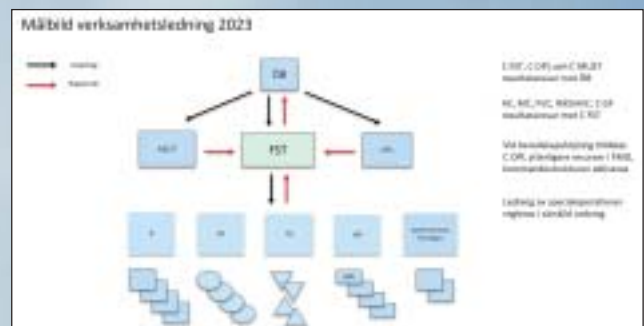
Marinen år 2030

samband med att Varvshistoriska föreningen i Karlskrona hade sitt årsmöte, höll kommendör Mats Agnéus ett föredrag om Marinen år 2030. Mats Agnéus tjänstgör i Högkvarteret som chef för utvecklingsavdelningen.

Föredraget illustrerades med ett antal bilder och dessa har Mats Agnéus välvilligt ställt till Flottans Mäns förfogande. Här nedan följer en bildkavalkad, där bilderna i vissa fall kompletterats med text.

Översiktsbild

Kommandostruktur vid operationer och insatser 2023

Marinens organisation

Ett stort tack till Mats Agnéus
för informativt underlag

Grupperingsorter för Marinens förband

OPERATIONSMILJÖ

- 1914-1945 totalt 147 800 minor (100 000 minor kvar)
- Österns mest djupa är cirka 50 meter
- Sverige har cirka 200 000 öar
- Öar skiljer i västerfrån kusten beroende på geografisk position och årstid
- Värsta reaktiva tiden
- Hålls av icke-militära aktörer

Operationsmiljö

LOGISTIK

- Färdbasens Färdbåt
- Färdbåt för lätta vapen
- Övervakningsflygplan
- Ökad kontroll av hela logistikkedjan genom ökad insyn och flera skiffer samlingar som delar flygplaner gränsöppningar

Logistik

MARINSTRIDSKRAFTERNAS DIMENSIONERANDE OPERATIONSTYPER

- Spärr och övervakningsoperationer över kusten i syfte att skydda svenska territorier och fiskeri
- Spärr och övervakningsoperationer i syfte att skydda svenska territorier och fiskeri
- Österns mest djupa är cirka 50 meter

Marinstridskrafternas dimensionerande operationstyper

FARTYGSBESTÅND 2030

Diagram showing the projected fleet composition for 2030, categorized by ship type and class.

- KORVETTER**: Includes various classes like K200, K201, K202, K203, K204, K205, K206, K207, K208, K209, K210, K211, K212, K213, K214, K215, K216, K217, K218, K219, K220, K221, K222, K223, K224, K225, K226, K227, K228, K229, K230, K231, K232, K233, K234, K235, K236, K237, K238, K239, K240, K241, K242, K243, K244, K245, K246, K247, K248, K249, K250, K251, K252, K253, K254, K255, K256, K257, K258, K259, K260, K261, K262, K263, K264, K265, K266, K267, K268, K269, K270, K271, K272, K273, K274, K275, K276, K277, K278, K279, K280, K281, K282, K283, K284, K285, K286, K287, K288, K289, K290, K291, K292, K293, K294, K295, K296, K297, K298, K299, K300, K301, K302, K303, K304, K305, K306, K307, K308, K309, K310, K311, K312, K313, K314, K315, K316, K317, K318, K319, K320, K321, K322, K323, K324, K325, K326, K327, K328, K329, K330, K331, K332, K333, K334, K335, K336, K337, K338, K339, K340, K341, K342, K343, K344, K345, K346, K347, K348, K349, K350, K351, K352, K353, K354, K355, K356, K357, K358, K359, K360, K361, K362, K363, K364, K365, K366, K367, K368, K369, K370, K371, K372, K373, K374, K375, K376, K377, K378, K379, K380, K381, K382, K383, K384, K385, K386, K387, K388, K389, K390, K391, K392, K393, K394, K395, K396, K397, K398, K399, K400, K401, K402, K403, K404, K405, K406, K407, K408, K409, K410, K411, K412, K413, K414, K415, K416, K417, K418, K419, K420, K421, K422, K423, K424, K425, K426, K427, K428, K429, K430, K431, K432, K433, K434, K435, K436, K437, K438, K439, K440, K441, K442, K443, K444, K445, K446, K447, K448, K449, K450, K451, K452, K453, K454, K455, K456, K457, K458, K459, K460, K461, K462, K463, K464, K465, K466, K467, K468, K469, K470, K471, K472, K473, K474, K475, K476, K477, K478, K479, K480, K481, K482, K483, K484, K485, K486, K487, K488, K489, K490, K491, K492, K493, K494, K495, K496, K497, K498, K499, K500, K501, K502, K503, K504, K505, K506, K507, K508, K509, K510, K511, K512, K513, K514, K515, K516, K517, K518, K519, K520, K521, K522, K523, K524, K525, K526, K527, K528, K529, K530, K531, K532, K533, K534, K535, K536, K537, K538, K539, K540, K541, K542, K543, K544, K545, K546, K547, K548, K549, K550, K551, K552, K553, K554, K555, K556, K557, K558, K559, K560, K561, K562, K563, K564, K565, K566, K567, K568, K569, K570, K571, K572, K573, K574, K575, K576, K577, K578, K579, K580, K581, K582, K583, K584, K585, K586, K587, K588, K589, K590, K591, K592, K593, K594, K595, K596, K597, K598, K599, K600, K601, K602, K603, K604, K605, K606, K607, K608, K609, K610, K611, K612, K613, K614, K615, K616, K617, K618, K619, K620, K621, K622, K623, K624, K625, K626, K627, K628, K629, K630, K631, K632, K633, K634, K635, K636, K637, K638, K639, K640, K641, K642, K643, K644, K645, K646, K647, K648, K649, K650, K651, K652, K653, K654, K655, K656, K657, K658, K659, K660, K661, K662, K663, K664, K665, K666, K667, K668, K669, K670, K671, K672, K673, K674, K675, K676, K677, K678, K679, K680, K681, K682, K683, K684, K685, K686, K687, K688, K689, K690, K691, K692, K693, K694, K695, K696, K697, K698, K699, K700, K701, K702, K703, K704, K705, K706, K707, K708, K709, K710, K711, K712, K713, K714, K715, K716, K717, K718, K719, K720, K721, K722, K723, K724, K725, K726, K727, K728, K729, K730, K731, K732, K733, K734, K735, K736, K737, K738, K739, K740, K741, K742, K743, K744, K745, K746, K747, K748, K749, K750, K751, K752, K753, K754, K755, K756, K757, K758, K759, K760, K761, K762, K763, K764, K765, K766, K767, K768, K769, K770, K771, K772, K773, K774, K775, K776, K777, K778, K779, K780, K781, K782, K783, K784, K785, K786, K787, K788, K789, K790, K791, K792, K793, K794, K795, K796, K797, K798, K799, K800, K801, K802, K803, K804, K805, K806, K807, K808, K809, K810, K811, K812, K813, K814, K815, K816, K817, K818, K819, K820, K821, K822, K823, K824, K825, K826, K827, K828, K829, K830, K831, K832, K833, K834, K835, K836, K837, K838, K839, K840, K841, K842, K843, K844, K845, K846, K847, K848, K849, K850, K851, K852, K853, K854, K855, K856, K857, K858, K859, K860, K861, K862, K863, K864, K865, K866, K867, K868, K869, K870, K871, K872, K873, K874, K875, K876, K877, K878, K879, K880, K881, K882, K883, K884, K885, K886, K887, K888, K889, K890, K891, K892, K893, K894, K895, K896, K897, K898, K899, K900, K901, K902, K903, K904, K905, K906, K907, K908, K909, K910, K911, K912, K913, K914, K915, K916, K917, K918, K919, K920, K921, K922, K923, K924, K925, K926, K927, K928, K929, K930, K931, K932, K933, K934, K935, K936, K937, K938, K939, K940, K941, K942, K943, K944, K945, K946, K947, K948, K949, K950, K951, K952, K953, K954, K955, K956, K957, K958, K959, K960, K961, K962, K963, K964, K965, K966, K967, K968, K969, K970, K971, K972, K973, K974, K975, K976, K977, K978, K979, K980, K981, K982, K983, K984, K985, K986, K987, K988, K989, K990, K991, K992, K993, K994, K995, K996, K997, K998, K999, K1000, K1001, K1002, K1003, K1004, K1005, K1006, K1007, K1008, K1009, K1010, K1011, K1012, K1013, K1014, K1015, K1016, K1017, K1018, K1019, K1020, K1021, K1022, K1023, K1024, K1025, K1026, K1027, K1028, K1029, K1030, K1031, K1032, K1033, K1034, K1035, K1036, K1037, K1038, K1039, K1040, K1041, K1042, K1043, K1044, K1045, K1046, K1047, K1048, K1049, K1050, K1051, K1052, K1053, K1054, K1055, K1056, K1057, K1058, K1059, K1060, K1061, K1062, K1063, K1064, K1065, K1066, K1067, K1068, K1069, K1070, K1071, K1072, K1073, K1074, K1075, K1076, K1077, K1078, K1079, K1080, K1081, K1082, K1083, K1084, K1085, K1086, K1087, K1088, K1089, K1090, K1091, K1092, K1093, K1094, K1095, K1096, K1097, K1098, K1099, K1100, K1101, K1102, K1103, K1104, K1105, K1106, K1107, K1108, K1109, K1110, K1111, K1112, K1113, K1114, K1115, K1116, K1117, K1118, K1119, K1120, K1121, K1122, K1123, K1124, K1125, K1126, K1127, K1128, K1129, K1130, K1131, K1132, K1133, K1134, K1135, K1136, K1137, K1138, K1139, K1140, K1141, K1142, K1143, K1144, K1145, K1146, K1147, K1148, K1149, K1150, K1151, K1152, K1153, K1154, K1155, K1156, K1157, K1158, K1159, K1160, K1161, K1162, K1163, K1164, K1165, K1166, K1167, K1168, K1169, K1170, K1171, K1172, K1173, K1174, K1175, K1176, K1177, K1178, K1179, K1180, K1181, K1182, K1183, K1184, K1185, K1186, K1187, K1188, K1189, K1190, K1191, K1192, K1193, K1194, K1195, K1196, K1197, K1198, K1199, K1200, K1201, K1202, K1203, K1204, K1205, K1206, K1207, K1208, K1209, K1210, K1211, K1212, K1213, K1214, K1215, K1216, K1217, K1218, K1219, K1220, K1221, K1222, K1223, K1224, K1225, K1226, K1227, K1228, K1229, K1230, K1231, K1232, K1233, K1234, K1235, K1236, K1237, K1238, K1239, K1240, K1241, K1242, K1243, K1244, K1245, K1246, K1247, K1248, K1249, K1250, K1251, K1252, K1253, K1254, K1255, K1256, K1257, K1258, K1259, K1260, K1261, K1262, K1263, K1264, K1265, K1266, K1267, K1268, K1269, K1270, K1271, K1272, K1273, K1274, K1275, K1276, K1277, K1278, K1279, K1280, K1281, K1282, K1283, K1284, K1285, K1286, K1287, K1288, K1289, K1290, K1291, K1292, K1293, K1294, K1295, K1296, K1297, K1298, K1299, K1300, K1301, K1302, K1303, K1304, K1305, K1306, K1307, K1308, K1309, K1310, K1311, K1312, K1313, K1314, K1315, K1316, K1317, K1318, K1319, K1320, K1321, K1322, K1323, K1324, K1325, K1326, K1327, K1328, K1329, K1330, K1331, K1332, K1333, K1334, K1335, K1336, K1337, K1338, K1339, K1340, K1341, K1342, K1343, K1344, K1345, K1346, K1347, K1348, K1349, K1350, K1351, K1352, K1353, K1354, K1355, K1356, K1357, K1358, K1359, K1360, K1361, K1362, K1363, K1364, K1365, K1366, K1367, K1368, K1369, K1370, K1371, K1372, K1373, K1374, K1375, K1376, K1377, K1378, K1379, K1380, K1381, K1382, K1383, K1384, K1385, K1386, K1387, K1388, K1389, K1390, K1391, K1392, K1393, K1394, K1395, K1396, K1397, K1398, K1399, K1400, K1401, K1402, K1403, K1404, K1405, K1406, K1407, K1408, K1409, K1410, K1411, K1412, K1413, K1414, K1415, K1416, K1417, K1418, K1419, K1420, K1421, K1422, K1423, K1424, K1425, K1426, K1427, K1428, K1429, K1430, K1431, K1432, K1433, K1434, K1435, K1436, K1437, K1438, K1439, K1440, K1441, K1442, K1443, K1444, K1445, K1446, K1447, K1448, K1449, K1450, K1451, K1452, K1453, K1454, K1455, K1456, K1457, K1458, K1459, K1460, K1461, K1462, K1463, K1464, K1465, K1466, K1467, K1468, K1469, K1470, K1471, K1472, K1473, K1474, K1475, K1476, K1477, K1478, K1479, K1480, K1481, K1482, K1483, K1484, K1485, K1486, K1487, K1488, K1489, K1490, K1491, K1492, K1493, K1494, K1495, K1496, K1497, K1498, K1499, K1500, K1501, K1502, K1503, K1504, K1505, K1506, K1507, K1508, K1509, K1510, K1511, K1512, K1513, K1514, K1515, K1516, K1517, K1518, K1519, K1520, K1521, K1522, K1523, K1524, K1525, K1526, K1527, K1528, K1529, K1530, K1531, K1532, K1533, K1534, K1535, K1536, K1537, K1538, K1539, K1540, K1541, K1542, K1543, K1544, K1545, K1546, K1547, K1548, K1549, K1550, K1551, K1552, K1553, K1554, K1555, K1556, K1557, K1558, K1559, K1560, K1561, K1562, K1563, K1564, K1565, K1566, K1567, K1568, K1569, K1570, K1571, K1572, K1573, K1574, K1575, K1576, K1577, K1578, K1579, K1580, K1581, K1582, K1583, K1584, K1585, K1586, K1587, K1588, K1589, K1590, K1591, K1592, K1593, K1594, K1595, K1596, K1597, K1598, K1599, K1600, K1601, K1602, K1603, K1604, K1605, K1606, K1607, K1608, K1609, K1610, K1611, K1612, K1613, K1614, K1615, K1616, K1617, K1618, K1619, K1620, K1621, K1622, K1623, K1624, K1625, K1626, K1627, K1628, K1629, K1630, K1631, K1632, K1633, K1634, K1635, K1636, K1637, K1638, K1639, K1640, K1641, K1642, K1643, K1644, K1645, K1646, K1647, K1648, K1649, K1650, K1651, K1652, K1653, K1654, K1655, K1656, K1657, K1658, K1659, K1660, K1661, K1662, K1663, K1664, K1665, K1666, K1667, K1668, K1669, K1670, K1671, K1672, K1673, K1674, K1675, K1676, K1677, K1678, K1679, K1680, K1681, K1682, K1683, K1684, K1685, K1686, K1687, K1688, K1689, K1690, K1691, K1692, K1693, K1694, K1695, K1696, K1697, K1698, K1699, K1700, K1701, K1702, K1703, K1704, K1705, K1706, K1707, K1708, K1709, K1710, K1711, K1712, K1713, K1714, K1715, K1716, K1717, K1718, K1719, K1720, K1721, K1722, K1723, K1724, K1725, K1726, K1727, K1728, K1729, K1730, K1731, K1732, K1733, K1734, K1735, K1736, K1737, K1738, K1739, K1740, K1741, K1742, K1743, K1744, K1745, K1746, K1747, K1748, K1749, K1750, K1751, K1752, K1753, K1754, K1755, K1756, K1757, K1758, K1759, K1760, K1761, K1762, K1763, K1764, K1765, K1766, K1767, K1768, K1769, K1770, K1771, K1772, K1773, K1774, K1775, K1776, K1777, K1778, K1779, K1780, K1781, K1782, K1783, K1784, K1785, K1786, K1787, K1788, K1789, K1790, K1791, K1792, K1793, K1794, K1795, K1796, K1797, K1798, K1799, K1800, K1801, K1802, K1803, K1804, K1805, K1806, K1807, K1808, K1809, K1810, K1811, K1812, K1813, K1814, K1815, K1816, K1817, K1818, K1819, K1820, K1821, K1822, K1823, K1824, K1825, K1826, K1827, K1828, K1829, K1830, K1831, K1832, K1833, K1834, K1835, K1836, K1837, K1838, K1839, K1840, K1841, K1842, K1843, K1844, K1845, K1846, K1847, K1848, K1849, K1850, K1851, K1852, K1853, K1854, K1855, K1856, K1857, K1858, K1859, K1860, K1861, K1862, K1863, K1864, K1865, K1866, K1867, K1868, K1869, K1870, K1871, K1872, K1873, K1874, K1875, K1876, K1877, K1878, K1879, K1880, K1881, K1882, K1883, K1884, K1885, K1886, K1887, K1888, K1889, K1890, K1891, K1892, K1893, K1894, K1895, K1896, K1897, K1898, K1899, K1900, K1901, K1902, K1903, K1904, K1905, K1906, K1907, K1908, K1909, K1910, K1911, K1912, K1913, K1914, K1915, K1916, K1917, K1918, K1919, K1920, K1921, K1922, K1923, K1924, K1925, K1926, K1927, K1928, K1929, K1930, K1931, K1932, K1933, K1934, K1935, K1936, K1937, K1938, K1939, K1940, K1941, K1942, K1943, K1944, K1945, K1946, K1947, K1948, K1949, K1950, K1951, K1952, K1953, K1954, K1955, K1956, K1957, K1958, K1959, K1960, K1961, K1962, K1963, K1964, K1965, K1966, K1967, K1968, K1969, K1970, K1971, K1972, K1973, K1974, K1975, K1976, K1977, K1978, K1979, K1980, K1981, K1982, K1983, K1984, K1985, K1986, K1987, K1988, K1989, K1990, K1991, K1992, K1993, K1994, K1995, K1996, K1997, K1998, K1999, K2000, K2001, K2002, K2003, K2004, K2005, K2006, K2007, K2008, K2009, K2010, K2011, K2012, K2013, K2014, K2015, K2016, K2017, K2018, K2019, K2020, K2021, K2022, K2023, K2024, K2025, K2026, K2027, K2028, K2029, K2030, K2031, K2032, K2033, K2034, K2035, K2036, K2037, K2038, K2039, K2040, K2041, K2042, K2043, K2044, K2045, K2046, K2047, K2048, K2049, K2050, K2051, K2052, K2053, K2054, K2055, K2056, K2057, K2058, K2059, K2060, K2061, K2062, K2063, K2064, K2065, K2066, K2067, K2068, K2069, K2070, K2071, K2072, K2073, K2074, K2075, K2076, K2077, K2078, K2079, K2080, K2081, K2082, K2083, K2084, K2085, K2086, K2087, K2088, K2089, K2090, K2091, K2092, K2093, K2094, K2095, K2096, K2097, K2098, K2099, K2100, K2101, K2102, K2103, K2104, K2105, K2106, K2107, K2108, K2109, K2110, K2111, K2112, K2113, K2114, K2115, K2116, K2117, K2118, K2119, K2120, K2121, K2122, K2123, K2124, K2125, K2126, K2127, K2128, K2129, K2130, K2131, K2132, K2133, K2134, K2135, K2136, K2137, K2138, K2139, K2140, K2141, K2142, K2143, K2144, K2145, K2146, K2147, K2148, K2149, K2150, K2151, K2152, K2153, K2154, K2155, K2156, K2157, K2158, K2159, K2160, K2161, K2162, K2163, K2164, K2165, K2166, K2167, K2168, K2169, K2170, K2171, K2172, K2173, K2174, K2175, K2176, K2177, K2178, K2179, K2180, K2181, K2182, K2183, K2184, K2185, K2186, K2187, K2188, K2189, K2190, K2191, K2192, K2193, K2194, K2195, K2196, K2197, K2198, K2199, K2200, K2201, K2202, K2203, K2204, K2205, K2206, K2207, K2208, K2209, K2210, K2211, K2212, K2213, K2214, K2215, K2216, K2217, K2218, K2219, K2220, K2221, K2222, K2223, K2224, K2225, K2226, K2227, K2228, K2229, K2230, K2231, K2232, K2233, K2234, K2235, K2236, K2237, K2238, K2239, K2240, K2241, K2242, K2243, K2244, K2245, K2246, K2247, K2248, K2249, K2250, K2251, K2252, K2253, K2254, K2255, K2256, K2257, K2258, K2259, K2260, K2261, K2262, K226

På besök hos vänföreningen MK Peenemünde

Vår vänförening i Tyskland, MK Peenemünde, firade sin förenings 30-årsjubileum den 17 september. Föreningen instiftades den 22 juni 1991. Beroende på covid-19 pandemin kunde firandet inte genomföras i juni månad, utan flyttades fram till september. Inför deras jubileum fick FM Karlskrona en inbjudan från ordföranden Wolfgang Telle att delta i deras festligheter i Peenemünde. Från vår styrelse deltog ordföranden Göran Löfgren, vice ordföranden Lars Sager och sekreteraren Stellan Andersson med respektive som representanter för vår förening.

Fredagen den 17 september inleds med besök på Marin Museum - 1 Flottillie der Volksmarine i Peenemünde, ett imponerande museum

där MK Peenemünde är den helt drivande parten och lägger ner ett stort arbete med att utveckla museet. Det finns även en avdelning med foton, gåvor och minnessaker, som MK Peenemünde byggt upp med bl.a. foton från deras besök i Karlskrona och från våra besök hos dem.

Utanför museet ligger Robotkorvetten 575 förtöjd och är numera museifartyg, på vilken vi fick guidad visning. I hamnen ligger även *Nordkaparen*, en f.d. svensk patrullbåt. Planen är att denna ska inredas och bli vandrarhem framöver.

Efter lunchen besöktes Heinrich Heine Schule i Karlshagen. Vi hälsades välkomna av vice rektorn för skolan, Birka Dartsch. I skolan finns en Schiffsmodelbauklass där sju pojkar och två flickor lär sig bygga båtmodeller i trä. Handledare och eldsjä-

lar för eleverna är Heinz-Dieter Fischer och Eckehard Flügge från MK Peenemünde. Det är en mycket uppskattad verksamhet, vilken pågår varje torsdag mellan 14 - 16. Göran Löfgren överlämnade en gåva från FM Karlskrona, 200 Euro, som bidrag till inköp av material till klassens verksamhet. Eftermiddagen avslutades med besök vid Ostseebad Koserow, där den och den nybyggda bryggan, 280 meter lång, invigdes den 15 juni.

Festbanketten på kvällen inleddes med gruppfotofering och kanonsalut på Hotel Zur Zwiebelns trappa. Inledningstal hölls av Wolfgang Telle och därefter högtidstal av Heinz Maurus, President DMB (Deutsche Marine Bund). Tal hölls också av ordföranden i FM Karlskrona, Göran Löfgren. Som brukligt är, utdelades

Festdeltagarna utanför Hotel Zur Zwiebel

utmärkelser och gåvor mellan föreningarna. Göran Löfgren överlämnade en gåva från FM Karlskrona i form av Hylsa/gong-gong på platta med tillhörande klubba till Wolfgang Telle att användas i föreningen. Göran Löfgren dekorerade Wolfgang Telle med Flottans Mäns högsta utmärkelse, Hedersankaret och till Roland Kügler Flottans Mäns Ankar-medalj i guld. Heinz Maurus dekorerade Lars Sager med DMB Ehrenurkunde. Efter högtidstal och medalj-utdelning inbjöds alla till att avnjuta en vackert uppdukad festbuffé. Det blev en mycket trevlig kväll med många återseenden och minnen, som slutade sent.

På lördagen besökte vi Hubbrücke Karnin, en tidigare järnvägsbro över Peeneström från fastlandet till ön Usedom. Bron färdigställdes 1933 och var den viktigaste transportförbindelsen från Usedom till fastlandet. De ursprungliga överbyggnaderna på båda sidor av den rörliga lyftsektionen förstördes 1945 av Wehrmacht, för att stoppa de framryckande sovjetiska trupperna. Sedan krigsslutet har den lyftande delen av bron stått oförändrad mitt i floden som ett tekniskt monument. Ett mycket intressant besök, vilket vi var mycket tacksamma att få se på plats.

Lördagen avslutades med en avskedsmiddag med våra vänner i MK Peenemünde på Hotel Zur Zwiebel. Vi kunde se tillbaka på tre dagars samvaro och fått ta del av våra tyska vänners stora gästfrihet och för den tid de ägnade åt oss, hela fredagen och lördagen. Göran Löfgren framförde vårt varma tack och återgäldade med en inbjudan till MK Peenemünde att besöka oss med en större grupp under hösten 2022.

Stellan Andersson

Besök vid Hubbrücke Karnin

Interiör Marin Museum i Peenemünde

MK Peenemünde styrelserum

Nordkaparen med Tekniska museet i bakgrunden i Peenemündes hamn

Wolfgang Telle med FM Karlskronas gåva

Schiffsmodellbau in Heinrich Heine Schule, Karlshagen

40 år sedan U 137 grundstötte på Gåsefjärden

Den 27 oktober 2021 var det på dagen 40 år sedan den sovjetiska ubåten *U 137* (eg 363) grundstötte på Gåsefjärden intill skäret Torumskär i Karlskrona östra skärgård. Händelsen satte Sverige och Karlskrona på världskartan.

Grundstötningen blev en världsnöhet av sällan skådat märke och det har skrivits massor av böcker, artiklar och annat kring händelsen.

Jag ska inte på nytt redogöra för händelseförloppet eller spekulationer om, vad ubåten hade på Gåsefjärden att göra. I detta fall hänvisar jag till den litteratur, som finns i ämnet.

Jag tar fasta på tre händelser i Karlskrona kring 40-årsfirandet, utställning på Marinmuseum, berättarkväll på Marinmuseum och boksläpp.

På Marinmuseum har man kompletterat utställningen om det kalla kriget med att visa inspelade intervjuer med dåvarande statsministern Torbjörn Fälldin, med oppositionsledaren Ingvar Carlsson och en del andra personer, som stod i händelsens centrum. Denna filmhörna har kompletterats med några utställningsföremål, bl.a. kapten Gusjins mössa.

Ögonvitnesskildringar

Marinmuseum har under året uppmanat till att sända in ögonvitnesskildringar kring episoden med *U 137* och gensvaret har varit enormt. Allt detta material finns nu samlat vid museet för framtida forskning.

Den 27 oktober, på dagen 40 år efter grundstötningen, anordnades en temakväll, där såväl f.d. myndighetsrepresentanter som "vanligt" folk fick berätta sina minnen från händelsen. Hörsalen på Marinmuseum var fylld till sista plats med

U 137 på Gåsefjärden med fartyg från Kustbevakningen på babordssidan. I förgrunden nyfiken öbo och fiskare. Arkivbild

många köanden utanför med förhoppning om något återbud.

De dåvarande myndigheterna var Sydkustens örlogsbas (ÖrlbS), Blekinge kustartilleriförsvär (BK/Fo 15), 1.ubåtsflottiljen (1.ubflj) samt Västgöta flygflottilj (F 6) i Karlsborg.

Till detta kom Robotbåten *R 136 Västervik*.

Myndigheterna representerades i tur och ordning av Rolf Edwardson (ÖrlbS), Rolf Lindén (BK/Fo 15), Christer Gjeriluk (F 6) samt Björn Hamilton och Bertil Svedlund (1.ubflj). Dessa berättade om verksamheten och händelser kopplade till incidenten. Till detta kom berättelser från några deltagande före detta värnpliktiga.

Robotbåten *R 136 Västervik*s roll

Dåvarande FC Västervik, Tomas Fagö, berättade, hur han fick order att vara den plattform, där den sovjetiska fartygschefen och den politiske officeren Besedin skulle förhöras och vilka åtgärder han hade att genomföra ombord. Bl.a. skulle ett antal hytter frigöras och i dessa stängdes de förhörda in i väntan på sin tur, noggrant övervakade av någon post från fartyget. Sovjeterna skulle inte ha någon möjlighet att kommunicera med varann. Tomas beskrev det hela som överkligt, men allt fungerade

Dåvarande statsministern Torbjörn Fälldin framträder

utan problem. Det enda, som för ett kort uppehåll var, att besked kom till FC *U 137*, att man bärgat ubåten ute på Gåsefjärden i det hårda vädret, där vinden ibland uppnådde orkanstyrka.

På Marinmuseum uppträdde också Roger Kvarnhammar, som var 1.signalman på *R 136* vid tiden för *U 137*-episoden. Man hade haft en intensiv verksamhet under året, bl.a. beroende på krisen i Polen samt Warszawapaktens stora övning på sommaren. På grund av detta fick sjömännen, när de ryckte ut s.k. färdighållningsorder för att snabbt kunna rycka in igen. Den personliga utrustningen stod packad och klar på örlogsbasen. Det tog endast några veckor, innan det var dags för Roger att rycka in igen och på nytt återuppta befattningen som 1.signalman och

Några av de befäl vid BK/Fo 15 med KA 2, som medverkat i boken
Foto Olle Melin

den viktiga uppgiften ombord på Västervik. Det som då hände, har satt spår för livet.

Några ytterligare ögonvittnesskildringar

Lars Erik Johansson från Södertälje berättade, att han var röjdykare i flottan och att hela dykargruppen beordrades till Karlskrona och delta i arbetet kring U 137.

De flesta dykningarna gjordes sedan ubåten lämnat Gåsefjärden och varje kvadratmeter inom området undersöktes. Man fann absolut ingenting – ja ett undantag blev det. Lars-Erik hittade ett ryskt, tomt cigarettpaket, som han bevarat som minne och som nu överlämnades till museichefen Mats Persson, som tog med stor glädje emot gåvan att placeras i samlingarna kring U 137, där föremålen tidigare endast utgjordes av kapten Gusjins mössa.

En av fallskärmsjägarna, som kom till Karlskrona, berättade, att de kom till Karlskrona från en övning i norra Sverige. De fick order att ansluta på Gåsefjärden, där en sovjetisk ubåt gått på grund. Ingen i gruppen fattade allvaret, utan trodde, att ordern ingick som en del av övningen. De blev snart varse, vad som pågick.

Bärgarlön eller timersättning

Bärgningsledare, dåvarande ekipagemästaren Thor Widell, hade träffat avtal med Karlshamn hamn om bogserhjälp, när U 137 skulle dras av grundet. När vinden på Gåsefjärden nådde orkanstyrka, så tyckte bärgaren, förre hamnchefen i Karlshamn Jüri Selling, att nu var det inte fråga om vanlig bogsering, utan nu var det bärgning, som gällde och därmed bärgarlön istället för timersättning. Det blev tvist om detta, men Karlshamns hamn vann målet i tre instanser, tingsrätt, hovrätt och högsta domstolen.

Om detta berättade Jüri Selling med stor inlevelse.

Boksläpp

Den 26 oktober släpptes boken U 137. Vi som höll gränsen. Boken innehåller 39 berättelser av befäl från BK/Fo 15 med KA 2, som på något sätt var inblandade vid händelserna kring U 137. Bakom boken står KA-officerarna Birger Werner och Rolf Lindén. Boken recenseras på annan plats i tidningen

Tiden går fort och om ytterligare 40 år, torde det inte finnas kvar någon i livet, som kan berätta om händelserna på Gåsefjärden i oktober-november 1981.

Olle Melin

Marinmuseets hörsal var fylld till sista plats. Foto Olle Melin

Kapten Gusjins mössa.
Foto Olle Melin

Berättarafton. Från vänster Rolf Edwardson ÖrlbS, Rolf Lindén BK/Fo 15, Roger Kvarnhammar besättningsman Västervik, Tomas Fagö FC Västervik, Björn Hamilton 1.ubflj och Christer Gjeriluk, F6. Foto Olle Melin

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Äntligen, efter ett år av inställda aktiviteter och mycket låg verksamhet, verkar allt nu komma igång igen. Först ett stort tack till Stockholmsföreningen, med Örjan Sterner i spetsen, för ett trevligt och väl genomfört

riksårsmöte 2021. Kul att få träffa gamla vänner igen.

Den 8 oktober genomförde vi vårt, kraftigt försenade, årsmöte i Lionslokalen. För att locka fler deltagare bjöd föreningen på en å la carte-middag utan kostnad för deltagarna. 24 medlemmar hade hörsammat kallelsen. Mötet genomfördes med ett mycket lyckat resultat och samtliga poster besattes. Valberedningen har utfört ett utmärkt arbete och ska ha en stor eloge för detta. Under flera år har vi inte lyckats fylla vissa poster, vilket inneburit dubbla arbetsuppgifter för de, som ställt upp. Styrelsen är nu fulltalig, förnygrad och med tre kvinnor på olika poster. Styrelsen består av följande medlemmar ordförande Cawe Johansson, vice ordförande Bert Löfqvist, sekreterare Carl Martinsson, kassör Per Martinsson, ledamöter och suppleanter Kurt Lindström, Ulf Allringer och Lisa Mellberg.

I föreningens "nätverk" ingår ett flertal organisationer med marin anknytning. Ett flertal av våra medlemmar verkar också i dessa föreningar, som. Skeppargillet i

Sundsvall och Sjökaptenföreningen med 191 år på nacken. Medelpads sjöhistoriska förening ger ut tidskriften *Lubrikatorn*, som behandlar norrländsk sjöfart förr och nu. Föreningen äger den 147 år gamla, ångdrivna f.d. bogserbåten *Primus*. Andra föreningar är Taubesällskapet, som anordnar trevliga musikträffar i Taubes anda, Sjöräddnings-sällskapet med två snabbgående båtar i området samt Sjövärnsskåren i Härnösand med ungdoms- och vuxenutbildning. *M20*-föreningen vårdar och bevarar minsveparen *M20* som sjögående fartyg.

I övrigt kan nämnas ny Logistikpark, som är under uppbyggnad i omedelbar närhet till Sundsvalls hamn i Tunadal, vilket även omfattar nytt industrispår för eldrivna tåg. Gasolkajen är riven för att ge plats för nya kajer vid nya Logistikparken.

Avslutningsvis vill undertecknad tacka för förtroendet att fått vara kassör under 17 år samt önska den nya styrelsen Lycka till!

Mats Andersson

Gotland

Flottans Män Gotland lättar ankar och seglar igen

Äntligen efter cirka 1,5 års förtöjning blåser Flottans Mäns Gotlandsflagga åter utanför Marinstugan vid hotell Scandic i Visby. Lördagen den 4 september samlades cirka 20 medlemmar för att genomföra 2021 års stadgeenliga årsmöte, som av kända skäl flyttats framåt i tiden.

Till styrelse under 2021 omvaldes Lars Ellebring, Lars Danielson, Marita Wöldern och Olle Håkansson. En liten, men förhoppningsvis, effektiv ledning.

Traditionella ärtmiddagar har ägt rum i september och oktober med information inför 2022, då vår marin fyller 500 år. Årets första ärtmiddag var den 30 september under ledning av vår klubbmästare Olle Håkansson. Lars D kåserade om den svenska flottans historia. Vi fick också möjlighet att dekorera två av våra medlemmar, Lars Da-

nielson och Per-Olof Andersson, som hedrades av ordföranden med Flottans Män Ankarmedalj i silver för ärevörddiga insatser för föreningens bästa.

En utflykt till Gotlands Försvarsmuseum lockade i september några intresserade medlemmar som under ledning av KA 3 kamratförenings ordförande Rutger Bandholtz guidades runt i det gotländska kustartilleriets historia.

Vid ärtmiddagen den 28 oktober tog vår medlem Krister Arweström

Från vänster:
Lars Ellebring,
medaljörerna Per-Olof
Andersson och
Lars Danielson

vid med ett kåseri om kustartilleriets/amfibiekårens historia. Många intressanta nedslag i det med alla typer av KA-kanoner välförsedda museet. Det är väl värt ett besök.

Lars Ellebring

Norrköping

Vi ordnade ett lotteri till midsommar med fjorton lyckliga vinnare av en fin korg med god mat till festbordet. Lotteriet var verkligen en ljusglimt i pandemimörkret. Verksamheten ökar nu månad för månad, genom att coronarestriktionerna minskar.

Vårt arbete på att förbättra vår föreningslokal fortsätter oförtrutet. Golvet har förbättrats och en ny matta är på gång. Hela stora föreningsrummet är nu nymålat och jobbet, som återstår, är att iordningsställa hörnan, där vi serverar läskedryck. Vi har en hjärtstartare i vår föreningslokal, som vi inte behövt använda, lyckligtvis.

Det försenade årsmötet gick av stapeln den 15 september och det var välbesökt. Hela styrelsen kvarstår ännu ett år. Medlemsantalet är idag 164.

Våra onsdags- och lördagsträffar är väl-

besökta med mycket fin kamratanda. Trubaduren och dykaren Sven-Erik Mars besökte oss, underhöll och berättade dykarminnen.

FN:s minnessten över stupade soldater, "I fredens tjänst" invigdes i Norrköping i oktober. Flottans män var där med flaggor och lade ner en krans.

Skeppsdockorna hade årsmöte och det kombinerades med en grillafton den 27 augusti. Ett partytält spändes upp som regnberedskap. I tältet samlades både flottans män och dockorna och det blev en mycket lyckad fest.

Roland Ekinge

Minnesstenen I fredens tjänst

Norrtälje

Femkamp på Sjöfartsmuseet

I strålende solsken visade de, som förut bemannade Hans Majestäts fartyg att kunskaperna ännu finns kvar.

Lördagen den 4 september kunde Flottans Män i Norrtälje genomföra den femkamp, som p.g.a. pandemin skjutits upp sedan förra året.

Traditionen är, att Region Mitt:s föreningar samlas för en femkampstävling i trivsamt anda. Föreningarna har möjlighet att ställa upp med ett eller två tremannalag.

Nu var det Norrtäljes tur att vara arrangör. Vi har förmånen att kunna nyttja det fantastiska Roslagens Sjöfartsmuseum på Vaddö, unikt i sitt slag.

Eftersom deltagarna har en bakgrund med anknytning till sjön, var det naturligt, att de fem grenarna skulle ha marina teman, vilket gav uppskattande kommentarer.

Det gällde t.ex. att kasta en tamp, lånad från Sjöfartsverket i Kapellskär, runt en pollare, att med slangbellsänka tyska och japanska pansarkryssare eller att på en spelplan skjuta iväg postrotebåtar från Grisslehamn till Eckerö. En tipspromenad med 10 kluriga frågor satte verkligen sjömanskunskaperna på prov, som t.ex.

Följ en rak linje uppåt från Stora Karlavagnens aktersta stjärnor. Då hittar man en stjärna, som gett namn åt ett av flottans fartyg.

Vädret stod oss bi och vår pålitlige kock, med bakgrund på ubåt och kryssaren Göta Lejon, undfagnade de fyrtioåttio tävlande och supportrar med lunchgryta och kaffe med dopp.

En medlem från Haninge förhöjde stämningen med trumpetsignal för att påkalla

uppmärksamhet vid välkomsttal och prisutdelning.

Vinnande lag fick förutom vandringspris ett inramat diplom att sätta upp i sin föreningslokal. Dessutom fick de tre lagkamraterna varsin hink med lokalt producerade varor. Det var kravodlade grönsaker och ost från Vaddö, äppelmust och öl från lokala leverantörer.

Totalt lyckades de tävlande skjuta omkull 10 stycken slagskepp. Den kvinnliga deltagaren i Stockholmslag 1 sänkte, med sitt andra slangbellaskott, den 263 meter långa japanska pansarkryssaren Musashi och belönades därför med en bok om detta världens största slagskepp. Trots bestyckning med 9 st 46 cm kanoner stod den inte emot ett skott från hennes slangbellska.

Den astronomiska frågan ovan löste fem av de sju lagen. Svaret är Polaris (Nordstjärnan).

Resultat:

1. Nynäshamn lag 2	17,9 poäng
2. Västerås	14 poäng
3. Stockholm lag 1	12 poäng
4. Nynäshamn lag 1	11,7 poäng
5. Haninge	5,9 poäng
6. Stockholm lag 2	5,5 poäng
Norrtälje (utom tävlan)	11,5 poäng

Skönt att vi börjar komma in i normala gångor, men glöm inte att vi ännu inte går riktigt klara från pandemigrynnorna.

CCD, kvantfysik och gravitation

Vid vårt uppstartsmöte den 16 september fick vi en intressant föredragning, av vår medlem Joseph Nordgren, om Nobelpriset i fysik. Om den ibland mångåriga processen

att utse pristagare och om att priset kan ha kopplingar till både kemi- och medicinpriserna.

Några av dessa framsteg, som lagt grunden till den remarkabla tekniska utvecklingen sedan 1900-talets början, presenterades med sitt sammanhang i utvecklingen.

Vi fick veta, att kvantfysiken gör att partiklar möjliggör elektroniken genom att kunna befinna sig på flera ställen samtidigt och ta sig igenom barriärer trots otillräcklig energi. Hur man lyckades skapa vitt ljus i lysdioder, så att vi fick LED-lampor. Att tiden går olika fort beroende på rörelse och gravitation och påverkar t.ex. GPS-navigering. De fysikaliska landvinningarna påverkar allas vår vardag inte minst i all elektronik i hushållsmaskiner, mobiltelefoner, bilar, kameror etc.

Ett mycket intressant lunchföredrag hos Flottans Män, som gav de 20 åhörarna lite bättre hum om, hur vardagen hänger ihop rent tekniskt.

Ubåt eller utter?

Under ubåtsjakterna i södra skärgården förekom det många underliga och motsägande uppgifter. Mikael Nyman, som besökte oss den 23 september, lade ned mycket forskning inför boken Operation Notvarp. Nu kunde han förklara en del av konstigheterna. Mycket handlade om balansgång mellan politiken och verkligheten. Syftet med de politiska uttalanden man gjorde och de direktiv, som gavs, var tydligen att inte stöta sig med främmande makt. Man ville visa, att man visste att de var här och man skulle kunna nedkämpa dem. Det här var under

kalla kriget. Spänningen i världen eskalerar och man kan undra, vart är vi på väg nu? Ett mycket tankeväckande föredrag!

20 medlemmar fick skratta åt gräskösmugglarnas bravader

Efter ärtsoppan den 30 september tittade vi på en film om smugglingstiden i Roslagen. Det var ofattbara volymer 96 procentig sprit, som forslades från tremilsgränsen till storstäderna.

Det var en spännande tid för skärgårdsborna, som gav pengar på fickan. Vi fick en bild av tullens och polisens arbete och även de negativa konsekvenser spriten orsakade och konsumtionens orsaker.

Spänningen och äventyret var drivkraften. Smugglaren Lill-John från Gräskö kunde berätta, hur han stal tillbaka den spritlast, som tullen tagit ifrån honom.

Lill-John konfronteras här med den tulltjänsteman, som jagade honom över skummande fjärdar. Mycket var förlåtet.

Vi fick också höra om bröderna Uno, Anders och Mårten Österman på Gräskö, om Niska, Atlaspelle, snabba båtar, tullens jakter och fängelserecreation.

För dem som blev borta på sjön

Den 7 oktober samlades 20 medlemmar under ledning av medlemmen Per Rydberg till

en traditionsenlig och finstämd minnesstund vid vårt ankare.

Vi hedrar varje år de sjömän, som aldrig kom hem. Tankarna går till de familjer, barn och änkor/änklingar, som förlorat en anhörig på havet.

Ärtsoppan från Mariagårdens kök serverades på fint dukade bord.

Kriget om Falklandsöarna varade i 74 dagar

Vår medlem Jöran Westling höll ett mycket informativt föredrag om detta krig, om historisk bakgrund, orsaker till ockupationen, problem som inträffade och fakta om styrkor till lands, sjöss och i luften och hur vapnens räckvidder styrde det taktiska förloppet.

Den 2 april kom de argentinska styrkorna till öarna med cirka 3000 innevånare. Den 14 juni kapitulerade ockupanterna och cirka 11 300 argentinska krigsfångar kunde återvända till sitt hemland.

Storbritannien hade visat, att de gör skäl för namnet.

Med Göteborg i Roaring forties - äventyr

25 åhörare fick se filmen om hur Ostindiefararen blev till och hur imponerande hon seglade ända till Kina. Roaring forties klarades men med sjösjuka och en del problem, som

löstes efter hand. En verklig upplevelse – det kändes som om golvet gungade och alla knirkande ljud från stag, gårdingar och boliner och överbrytande sjöar gjorde, att man faktiskt tyckte, att man var med ombord.

Göran Hedberg

Femkamp

Nynäshamn

Livet har återvänt i vår kamratkrets i Nynäshamn. Vi började samvaron sakta i augusti med en trevlig kräftskiva ute vid vår Marinstuga på Muskö. På samma sätt, som vi gjorde vid vår värfest, så placerade vi ut borden ute på gården och höll de rätta avstånden. Både kräftorna och tillbehören smakade utmärkt och stämningen var hög.

Vi har startat upp våra soppkvällar och de två soppkvällarna i september och oktober har genomförts med runt 30 deltagare vid varje kväll. Det var härligt att få träffa kamraterna igen, glädjen låg på topp under kvällarna, ärtsoppan var fantastisk och föreläsningarna, som genomfördes, var perfekta. Kan det bli bättre!

Vid soppkvällen i september berättade vår kamrat Tommy Falk om en resa, som han och hustru gjorde i Östtyskland under den hårda DDR-tiden. Det var både intressant och skrämmande att få höra, hur en diktatur kunde övervaka människorna in i psyket.

Vid soppkvällen i oktober berättade vår nya medlem Jan Mellring om sitt engagemang om byggandet och seglandet med vikingabåtar. Jan hade dessutom seglat med ett nybyggt vikingaskepp nere i Medelhavet till Turkiet! Det var mycket nya insikter, vi alla fick, i hur det gick till på vikinga-

tiden. Visserligen fyller Marinen 500 år nästa år, men när Jan berättade, om hur vikingarna byggde och seglade sina fartyg för över 1000 år sedan och att man runt om i Skandinavien även idag bygger och seglar med vikingaskepp, då fick man lite mer uppfattning om vår bakgrund, vad gäller våra gamla sjöfarare.

Vi har under hela coronatiden genomfört våra styrelsemöten varje månad. Under värsta tiden hyrde vi en större lokal, där vi kunde hålla större avstånd. Nu i höst genomför vi som vanligt våra möten ute i vår fina Marinstuga med ordentlig utsikt över örlogshavnen på Musköbasen.

Utöver våra styrelsemöten där samlas en studiecirkel några gånger i månaden ute i stugan, där vi har en kurs i föreningsstadgar med stöd av en jurist, som är specialiserad inom just detta område. Därav våra återkommande motioner om förslag till rättningar i förbundets stadgar, som hittills inte har fått något genomslag vid våra Riksårsmöten. Men vi Nynäshamnare ger ju aldrig upp och vi återkommer säkert framöver med denna fråga. En kamrat i en annan Lof uttalade: "Ni kan inte ha så mycket att göra i Nynäshamn, då ni måste hålla på med sådana här oviktiga ärenden".

Men nog har vi att göra!

Några av oss har renoverat taken ute på vår Marinstuga och Lillstuga, tunga men nödvändiga jobb för att hålla de gamla husen i ordning. Inne i stugan har vi en liten samling med olika gamla örlogsprylar, som vi noggrant sköter om.

Region Mitts 5-kamp gick av stapeln den 4 september vid Sjöfartsmuseet på Väddö med regi av FM Norrtälje. Mycket väl genomfört. Vem tog hem första priset – jo, Nynäshamn!

Några av oss jobbar med den nya hemsidan. Tungt för oss gamlingar, som inte är uppfödda med denna IT-kunskap, så vi får lära oss mycket nytt, svårt att ta in i våra hjärnor, som redan är fulla, men vi kommer att klara av det.

Några av oss gubbar spelar bowling varje fredag här i Nynäs. Härligt att se en av våra gubbar, 92 år gammal, på ett elegant sätt få iväg klotet, som ligger kvar på banan ända fram till käglorna.

Föreningen hade ansvaret för genomförandet av ceremonin kring jagarolyckan 1941. Kort referat finns på annan plats i tidningen.

Krigsseglardagen genomfördes av Sjömanskyrkan i Nynäshamn den 7 november. Flottans Män i Nynäshamn stod som vanligt med flaggvakt.

Vi jobbar nu på kommande riksårsmöte i maj 2022, där vi har ansvaret för genomförandet. En mindre arbetsgrupp har startat upp och annons med inbjudan finns nu i denna tidning. Resan går till Tallinn tiden 8 – 10 maj.

I mellandagarna efter jul kommer styrelsen att samlas för att planera nästa års aktiviteter. Det skall bli skönt att få kunna planera in ett fullt år med olika aktiviteter, där alla kan få träffas – som vanligt.

Nog har vi att göra – men vi tycker det är roligt och vi trivs i vår kamratkrets.

Kjell Johansen

Minnesstund med anledning av jagarolyckan 1941

Stockholm

Sju månader försenat kunde vi i FM Stockholm genomföra vårt årsmöte torsdagen den 14 oktober 2021. Vi kombinerade mötet med den traditionella ärtmiddagen. Deltagarantalet var 33 personer. Vi kunde även i år vara i Sjöfartshuset på Skeppsbron.

Ordförande Örjan Sterner hälsade alla välkomna till årsmötet. Han kunde förmedla en hälsning från vår hedersordförande konteramiral Jonas Wikström, som befinner sig i Washington på uppdrag. Han kommer gärna och besöker oss vid något tillfälle för att berätta om, vad som pågår i USA. Jonas önskade oss ett trevligt och givande årsmöte med efterföljande middag.

Ett ljus tändes och vi hade parentation till minne av de kamrater, som lämnat oss under år 2020. Vår kaplan Carl-Olof Berglund ägnade en varm tanke till dem, som tidigare tjänat vårt land, som inte längre är med oss. En betraktelse över livet som det utformar sig och för närvarande glädjen över, att samhället åter har öppnat upp efter pandemin. Tiden går fort, så ta vara på den, var budskapet. Därefter läste han Välsignelsen över oss, som hade samlats denna dag.

Sedvanliga årsmötesförhandlingar fördes med redovisning av verksamheten och därefter stod personval på dagordningen. Styrelsen i FM Stockholm konstituerade sig på följande sätt.

Örjan Sterner, ordförande, Krister Hansén, skattmästare. Ordinarie ledamöter är Birgitta Nordenbris, Sven Sahlsten, Thomas Svensson, Fredrik Scholander, Lars-Göran Gahmberg och Leif Lindberg. Till suppleanter valdes Per Erik Tibblin och Lennart Bresell (på egen begäran). Många av styrelseledamöterna är också kontaktpersoner i olika kommittéer med marin anknytning.

Därefter serverades silltallrik, ärtsoppa och pannkakor som, sköljdes ner med valda drycker. Några sånger blev det också, som brukligt är. Vi hoppas att alla var glada åt att komma ut och träffa sina kamrater igen denna afton.

Birgitta Nordenbris

Södertälje

”Notholmen är enda plats att åka till”...

Så sa en gammal sjöofficer om FM Södertäljes klubbholme Notholmen, då vi kom att tala om den gångna sommaren! Många härliga dagar hade skänkt honom stor glädje av klubbholmen.

Men nu ligger ön åter i vintervila. I mitten av oktober drog en tapper skara medlemmar ut till Notholmen för att göra den klar för vintern. En dykarkunnig medlem drog på sig våtdräkt och utrustning och sågade bort en timmerstock som grävt sig fast i dyn. Nu behöver vi inte längre riskera att köra på den igen.

Men vilken sommar vi fick! Solvarma dagar, härlig temperatur i badvattnet, stora abborrar gav fiskelycka för de, som nyttjade vårt fiskevatten. Ja, så skulle man kunna sammanfatta sommaren på vårt Notholmen!

En hel del arbeten blev utförda. Den påbörjade förstärkningen av Udden förra året nådde under sensommaren i år sin fulländning. Många starka, tåliga kamrater som med svett och blodstänk utmanade sig själ-

va. Det transporterades elstolpar, man vinschade dem på plats, byggde en ramp och staket samt körde mängder av kärror med sand och grus. Den gamla slitna grillplatsen flyttades en bit och är nu åter vackert uppbyggd. Resultatet blev enastående fint. När det var dags för årets traditionella kräftskiva, blev Udden officiellt återinvigd av föreningens ordförande.

Inte nog med detta, bryggorna oljades in, det städades i bunkern och insatserna avrundades med, att föreningen kom över en flotte som transporterades från Mälaren till Notholmen. Flotten är tänkt att användas vid transporter av olika slag mellan bilsidan på Mörkö och Notholmen.

Pandemiåret till trots - året har gått rysligt fort. Nu lägger sig novembermörkret över oss som en grå dimma. I skrivande stund är det en dryg månad kvar till jul och årets slut.

Tack till alla ni medlemmar, som bidragit till att Notholmen i FM Södertälje fått så fin omsorg.

Christer Norman

Naturvård

Västerås

Flottans Män Västerås besök i Karlskrona

Åtta medlemmar från Flottans Män Västerås, fördelat på tre bilar, åkte torsdagen den 19 augusti till Karlskrona för att uppleva "gamla minnen" från den tid, vi låg i Flottan. I Kalmar, i samband med stopp för lunch, besöktes Kalmar Läns Museum med bland annat sin utställning om regalskeppet *Kronan*. I en alltför tvär gir kantrade skeppet och krutförådet, som förvarades föröver antändes, varvid huvuddelen av styrbordsidans förskepp sprängdes bort. Kronan förläste under strid den 1 juni 1676 vid Ölands södra udde och drog 800 man med sig i djupet. Ned i djupet följde också över 100 kanoner, värdefull utrustning, privata ägodelar och stora summor pengar i form av krigskassar. Efter lunchen sträckkördes det till Karlskrona.

Efter incheckning på hotellrummen och en öl på uteterrassen besöktes stadens sevärdheter och eteblisemanger. På fredagen besöktes Kungsholms fort, där vi på ett alldeles utmärkt sätt guidades runt av den pensionerade örlogskaptenen Hans Tornerhjelm Turen runt fortet tog två timmar och det var mycket uppför och nedför i trappor och backar.

Flertalet gamla kända platser såsom Sparre, af Trolle, Amiralitetskyrkan med

Rosenbom och Stumholmen besöktes också. På lördagen besöktes Marinmuseumet med sin fina ubåtsutställning. Tyvärr gick det inte på grund av smittorisken att gå ombord på den högteknologiska ubåten *HMS Neptune*, men det får bli nästa gång, vi besöker Karlskrona, för flera gånger blir det det, var alla överens om.

I samband med museibesöket sammanstrålade vi också med medlemmar från Flot-

tans Män Karlskrona. Efter en formell överlämning av gåva bestående av böcker satte vi oss ner för en fika i solskenet och därpå togs den obligatoriska gruppbilden innan vår återfärd till Västerås.

Magnus Leuchovius

Medlemmar ur Flottans Män från Västerås och Karlskrona utanför Marinmuseum på Stumholmen

Karlskrona

Höstterminen började med att vi kunde genomföra både försenat årsmöte och traditionell grillfest den 15 augusti med många medlemmar närvarande.

Vår medlemsaktivitet i september blev inställd beroende på att Fylgia var avlyst p.g.a. militärövning.

Däremot genomförde vi vårt oktobermöte enligt program. Ett 30-tal medlemmar mötte upp och vid det inledande medlemsmötet informerades ordföranden, vad som hänt sedan förra mötet.

Vid årets Riksårsmöte i Helsingfors deltog ett 15-tal medlemmar från Karlskrona. Vi anordnade en bussresa, där även medlemmar från Kristianstad, Karlshamn, Kalmar och Norrköping samåkade. I och med att vi kunde samordna resan t.o.r. Stockholm blev vi drygt 35 resenärer och kunde hålla reskostnaden på en rimlig nivå.

Vår marina vänförening MK Peenemünde firade sitt 30-års jubileum den 16-19 september och vi var inbjudna till deras firande, vilket beskrivs i annan artikel i tidsskriften.

Arbete pågår med att förbereda för NMK, Nordiska Marina Kamratmötet, i Karlskrona den 10-12 juni 2022 med inbjudna deltagare från Danmark, Norge och Sverige.

Vid medlemsmötet den 21 oktober hade vi förmånen att hälsa Christer Warfvinge, FM Västervik välkommen. Christer berättade om Båtsman Humbla och hans världsomsegling med *HMS Vanadis* åren 1883 - 1885. Christer valde att gestalta en kamrat till den gamle båtsmannen och berättade om hans liv. Det blev en professionell enmansföreläsning under 45 minuter, som avtackades med varma applåder och som gåva boken "Vårt vackra Blekinge".

Alla medlemmar anmodas gå in på vår hemsida www.flottansman.se/karlskrona, där ytterligare information om programpunkterna finns uppdaterade, eller ring någon i styrelsen för att få senaste information. Vi ser fram emot att så många som möjligt kommer till våra aktiviteter!

Stellan Andersson

Christer Warfvinge föreläser om Båtsman Humbla

Malmö

Månadsmötet den 27 september blev vårt första möte efter cirka 1,5 år, eftersom Coronan hindrat oss att träffas sedan februari 2020. Vi var ett litet gäng på cirka 15, som slöt upp. Vår ordförande är tyvärr sjuk och kunde inte närvara. Därför fick f.d. ordförande Jörgen Persson ta befälet denna kväll. Vi hade inget föredrag utan vi bara träffades för att prata och äta ärtsoppa med de vanliga tillbehören.

Eftersom det var så länge sedan vi träffades, fanns det mycket att diskutera. En ny medlem har vi fått, Peter Johansson och han fick även presentera sig. Vår "tomte" Hans-Inge Hellström delade ut tygkassar med fyrtonsmotiv till alla. Dessa har Hans-Inge själv sytt och vi tackar honom för denna klimatsmarta present, som kan ersätta plastkassarna, när man handlar.

Vid månadsmötet den 25 oktober inledde vår "FC", Hans Carlson, mötet med att högtidligen belöna Göran Hagman med Flottans Mäns ankarmedalj i guld för lång och trogen tjänst, både för hans styrelsearbete men även för många år som chef i byssan, en mycket viktig uppgift ombord på vår FM-skuta. Vi hade även glädjen att få hälsa en ny medlem välkommen, Jörgen Ohlsson. Han fick den traditionella FM-nålen.

Därefter berättade Hans lite om läget inom Flottans Män och senaste årsmö-

Västervik

Vid styrelsens oktobersammanträde beslutade vi att avstå från resterande planerade föreningsmöten detta år. Vidare beslutade vi att använda årets inställda program i tillämpliga delar för 2022. Jag ser verkligen fram mot att få komma igång med våra möten igen.

Vår förening deltog i den militärhistoriska dagen den 23 augusti på vårt flygfält, i nära samverkan med Sjövärnskåren. Vi hade många besökare under dagen och delade ut åtskilliga exemplar av vår tidning.

På FN-dagen den 23 oktober deltog Flottans Män i invigningen av minnesstenen över de som deltagit i FN-tjänst. Från vår lokalförening deltog ordförande Åke Revelj, Tony Wärdig, Bo Nord och under-teknad. De båda förstnämnda, Åke och Tony, har bägge varit i FN-tjänst. Stenen har fått en mycket vacker plats vid Västerviks Museum.

2022 är ju det år då Flottan firar sitt 500-årsjubileum och det kommer nog att prägla nästa års verksamhet. Vi har anmält till vårt värdförband, 3.sjöstridsflottiljen, att vi önskar oss ett fartygsbesök under året. Vi kommer att få svar i början av nästa år.

I nummer 2 2021 av vår tidning fick vi en

Nye medlemmen Jörgen Ohlsson.
Foto Stefan Leo

tet. Göran serverade först sillamacka och sedan blev det gulaschsoppa med smör, bröd och ost.

Kvällens föredrag stod Hans för. Han har haft kontakt med Carina Nilsson, en kvinnlig officer i flottan, vars släktingar bakåt också varit i flottans tjänst. Vi fick se antal fantastiskt fina och unika bilder från livet ombord på "G5", Pansarskeppet HMS Gustav V, där hennes släktingar tjänstgjort.

Hans berättade ingående om allt, han vet till varje bild, vilket gjorde upplevelsen mycket större. Vi tackar Carina för dessa fina och intressanta bilder!

Sedan blev det sedvanliga pannkakor med sina tillbehör och kaffe. Därefter blev det lottdragning och vår nye medlem lyckades få två av kvällens vinster.

Stefan Leo

presentation av jubileumsfirandet Flottan 500 år. Kalmar blir ju först ut med nationellt örlogsbesök, open ship och specialutställning på Länsmuseum om Kronan den 13 - 14 maj.

Så har vi fått en förfrågan från Veteranflottiljen, om vi önskar att de bägge museifartygen R142 Ystad och V150 Jägaren är välkomna till Västervik. De skall göra en tur längs kusten, där de lägger till i flera hamnar efter vägen. Det finns möjlighet att följa med på en kort tur eller en lite längre som till exempel till Oskarshamn. Från Flottans

Män i Västervik är vi positiva till ett sådant besök och arbetar för att vi skall få positivt gensvar också från vår kommun.

Vår lokalförening här i Västervik fyller ju också 40 år. Vi bildades 1982 och tillhör faktiskt den övre halvan, vad beträffar medlemsantal av Flottans Mäns lokalföreningar. Så vi planerar också för att uppmärksamma våra 40 år. Om detta återkommer vi på nyåret. Då räknar vi med att vår ordinarie mötesverksamhet på nytt kommer igång.

Christer Warfvinge

Minnesstenen står söder om Västerviks Museum med utsikt över Slottsholmen och Västerviks stad.
Foto Tony Wärdig

Växjö

Vid tisdagsträffen den 7 september närvarade 15 personer. Efter fiket visade Bengt Carlsson två dokumentärfilmer, "Ubåt på osynligt uppdrag" och "Robotbåt 139".

Lördagen den 11 september kunde vi äntligen ha vårt årsmöte. Det blev inga förändringar i styrelsen. Däremot valdes Bengt Carlsson som ny webbansvarig. Han blev även ny redaktör för vårt medlemsblad "Kamratbladet". Sten Svensson blev avlöst som vice klubbmästare och ny man på den posten blev Jan Hjortsberg.

En liten skara samlades den 14 oktober för allmän uppsnygning av Marinstugans trädgård. Bland annat klipptes träd och buskar. Efter avslutat arbete bjöd föreningen på lunch.

Vi har i många år haft som tradition att ha ärtmiddag två gånger om året. Detta har p.g.a. pandemin haft ett avbrott. Den 21 oktober kunde vi nu äntligen återuppta traditionen. 26 deltagare frossade på ärtsoppa och pannkakor. Till kaffet njöt vi av ordförandens äppelkaka.

Sillafest tisdagen den 2 november lockade ett 20-tal personer. Klubbmästarna bjöd på flera sorters egenhändigt inlagd sill, ägg-halvor, potatis, nubberöra och bröd. Ordföranden hade bakat petit choux till kaffet. Två medlemmar, Jan Odenmo och Douglas Björkman, förädrades lilla klubbmärket.

Till sist önskar vi Er alla en GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Annelie Sandgren

Spontanvisit i härlig Marinstuga

När jag i oktober var på besök i min småländska hembygd, var ett av resmålen en släktträff i södra kanten av Växjö. Detta ledde till, att jag kom att tänka på våra FM-kamrater i den staden, eftersom jag kände till att föreningen har sin klubbstuga i just de trakterna.

En telefonsignal till ordförande Sten Svensson resulterade i, att han välvilligt och med kort varsel ställde upp för att visa oss runt i stugan, trots att lokalerna egentligen var uthyrda till ett senare festevenemang. Med vid besöket var min storebror, som gjort sin värnplikt i Flottan, där hans sjö-tjänstgöring var på T102 HMS Plejad. Mitt marina intresse väcktes, när jag bläddrade i hans exemplar av Örlogsboken, vilket blev upptakt till min korta karriär som stamanställd i Flottan.

Stens trevliga guidning i den fantastiskt fint inredda och tematroget utsmyckade

Marinstugan, fängslade mig så till den grad, att jag dessvärre totalt glömde bort min avsikt att fotografera, såväl honom som miljöerna. I avsaknad av den dokumentationen, dristar jag mig till att stjäla ett foto från föreningens hemsida och hoppas att Sten kan ha överseende med min sinnesförvirring.

Växjöföreningen bjuder även på en annan och berömvärd informationskälla i form av den lilla E-tidningen Kamratbladet, som enkelt klickas fram från hemsidans spalt för "Aktuellt". Ett trevligt och efterföljansvärt initiativ, där man lagt ambitionsribban på en så lagom nivå, att det blir både lättläst och informativt.

Stort tack till ordförande Sten och FM Växjö, för denna minnesvärda nostalgitripp.

Bosse från Kolmården

Region Väst

Jönköping

Flottans Män Jönköping, årsmöte Årsmöte 2021

Föreningen Flottans Män Jönköping har under mer än ett och ett halvt år legat förtöjd vid kaj. Men häromdagen var det åter alla mans mönstring för vidare seglatser, då det illustra sjösällskapet kallade till årsmöte vid Domsands Segelsällskaps förenliga föreningsstuga vid Vättern.

Mer än hälften av sjöfolkets medlemmar var på plats. Nu var segel satta!

Klas - Peter Suneson, Bankeryd inledde med ett föredrag om sitt liv som polis i Gamla Stan i Stockholm och senare i Jönköping. Den klara och tydliga rösten (kaserngårdsrösten från tiden på A6) kom åter i bruk.

Underhållande berättelser från tider i Gamla Stan fick auditoriet lyssna på, då Suneson delgav gruppen möten med musikaliska konstnärer och akademiska författa-

re. Från tiden som patrullerande polis i Jönköping på 1970- och -1980-talen fick åhörarna del av, både tragiska och komiska livsöden. Kraftiga applåder fick föreläsaren och dessutom ett tacktal av ordförande Måns Suneson, som också överlämnade en god dryck till föreläsaren.

Årsmötet inleddes med att ordförande höll ett minnestal för de kamrater, som lämnat oss under året, Einar Gustavsson och Jan Karlsson, som nu lämnat in sjömanssacken efter avslutad livsseglat. Men två nya medlemmar hälsades välkomna, Hans Rydbeck, Jönköping och Bengt Åke Wärnbring, Bankeryd.

Den 2 november hade föreningen så kallat "Öppet styrelsemöte" på Restaurang Sofiehof i centrala Jönköping, där 19 man hade slutit upp. Efter lunchen var det möte i Hotell Savoys konferenslokaler. Bildspel visades från de 10 åren i den nyuppväckta föreningen vid Vättern, mjukstart för vårt 10-årsjubileum.

Ytterligare en ny medlem hälsades välkommen.

Den 2 dec fortsätter firandet med att sjömännen med respektive gör en kulturresa till Karlsborg, där Marinens Musikkår från Karlskrona medverkar med julkonsert i fästningskyrkan.

Leif Aljered

Karlstad -

Vid konstituerande möte den 3 maj valdes en ny styrelse: Ordförande Göran Olsson, vise ordförande Lars Ingvar Schützer, kassör Kennet Magnusson, sekreterare Kerstin Erlandsson, ledamot/klubbmästare Rolf Hård, suppleant/stugfogde Curt Gustafsson, revisor Stig Friberg, vise revisor Bertil Andersson och ny valberedning Bruno Olsson och Jan Erik Johansson.

Måndagskaffet i Hamnkaptensvillan har pågått med FHM:s guidelines som uppförandekod. Bra väder har gett oss möjlighet att avnjuta kaffet och bröd i trädgården. Det har varit bra tillströmning av medlemmar till dessa sittningar, där vi också inbjuder Värmlands Sjöfarts Gille och Ångbåts-sällskapets Polstjärnan medlemmar att delta. Det råder alltid hög stämning, när minnen från förr blandas med aktuella händelser från när och fjärran.

En del studiecirkel har klarats av och flera planeras. De traditionella sammankomsterna har varit begränsade med tanke på pandemi". Vi ser fram emot att komma igång med full fart, så fort det bara går.

Den 5 september var det kransnedläggning och fanborg vid minnesstenen för de 61 värmländska och dalsländska sjömän, som förlorade sina liv till sjöss under andra

världskriget. Totalt förlorade Sverige 1370 sjömän under detta krig. Vi kan varmt rekommendera alla och envar att nästa år delta i denna fina och värdiga hyllning till "de som inte kom hem".

I boken "De seglade för oss", ISBN 91-630-5564-3, kan man läsa om de 61 sjömännen och deras öden. En bra bok, väl värd att läsa!

Sju av våra medlemmar deltog på riksårs-mötet till Helsingfors.

Oktoberfesten hölls den 28 oktober där ett trettiotal åtnjut tysk mat och dryck. Festen arrangerades av husets tre föreningar.

Lars Ingvar Schützer
Vice ordförande

Kransnedläggning

Lysekil

Nu, när Coronan verkar släppa sitt grepp om oss och vi alla har fått våra två sprutor, har vi startat vår verksamhet igen.

Föreningen ägnade en dag helt åt pistol-skytte på och vid Lysekils Pistolskytteförening's förnämliga skjutbara. Hösten hade redan gjort sig tydligt märkbar och även om Skagerrak höll sina 14 grader, rådde inget shortsväder. Varm klädsel var behövlig. Övningen leddes föredömligt av Staffan N Olsson från Lysekils Pistolskytteförening och några behöriga medlemmar. Givetvis hölls först en noggrann säkerhetsgenomgång, över vad som gäller kring banan och vapnen. Skjutningarna skedde mot tioringade pistoltavlor med 50 meters skjutavstånd. Deltagarna indelades två och två i fem omgångar. Varje par följdes av en säkerhetsövervakare från klubben. Tillräckligt med ammunition ingick i avgiften. Följande vapen ingick i övningen: Pistoler: Pardini Cal 9x19, CZ P07 9x19, S&W cal 22LR, Colt Python 3m57. magnum. Revolverar:

Ruger Mark IV kal 22, Smith & Wesson 357 Magnum.

Resultaten blev blandade artigt uttryckt. I absoluta toppen placerade sig Carl-Gustaf von Konow och Jan-Otto Pettersson. Bra gjort! Efter övningarna serverades varm korv och kaffe.

Återigen visade det sig, att lite mer ovanliga arrangemang alltid lockar medlemmarna att vara med och stärker sammanhållningen och kamratandan. Styrelsen har gjort ett gott jobb. FM Lysekil avser att fortsätta på den inslagna vägen.

Bo Starmark.

Ett försenat årsmöte hölls den 22 oktober i LSSG:s Klubbhus. Ett 30-tal medlemmar hade hörsammat kallelsen. Efter parentation över fyra medlemmar som lämnat oss under året, erhöll tre nya medlemmar klubb-nål ur ordförande Mattias Bergstens hand. Sedan genomfördes sedvanliga årsmötes-förhandlingar.

Därefter höll Thomas Åhlberg, Sten Ranwald och Jan Andersson ett mycket intressant föredrag. De berättade och visade både film och bilder på, hur det gick till, när Marinen letade upp och oskadliggjorde minor i Brofjorden. Detta ägde rum i början på 1970-talet och syftet var att säkra inseglingsrännan till Scanraff, som invigdes i maj 1975. Föredragshållarna tackades med blommor och applåder.

Som seden sig bör, serverade klubbmästarna, Jan-Otto och Per, därefter en välsmakande ärtsoppa med punsch och pannkakor med sylt. Efter kaffe och kaka avrundades kvällen med småprat och gemyt runt borden.

Leif Lysberg

Nya medlemmen Ann-Britt Karlsson erhåller klubb-nål

Varberg

Äntligen! Nu har vi haft en tämligen "normal" höst. Verksamheten är igång, dock har något färre än vanligt besökt våra träffar. Om det beror på minskat intresse, eller att våra medlemmar fortfarande är extra försiktiga, är svårt att veta.

Vid vår första skeppskväll i september gästades vi av Lars Navander, f.d. arméofficer med stort militärhistoriskt intresse. Hans efterforskningar ledde till berättelsen om "Hur en den tyska ubåten U-123 torpederade och sänkte MS Korsholm, det handelsfartyg där hans farfar tjänstgjorde (och omkom) utanför Floridas kust 1942" Hans eftersökningar i olika arkiv har gett en mycket gedigen bild, av vad som hände. Kompletterat med hans egna familjeminnen blev det en mycket gripande berättelse.

I oktober medverkade Lars-Göran Hansson med ett förflutet som bl.a. underrättelseofficer i armén. Han berättade om "Rysslands geopolitiska mål genom århundradena". Det gav en bitvis skrämmande bild, av vad som händer i dagens Ryssland. Putin och hans gelikar tänker i stort sett som alla andra ryska furstar, tsarer och andra ledare genom tiderna. Nu har man dessutom en upprustad modern krigsmakt att spela med i kampen om bl.a. Arktis.

Våra lördagskafféer har kommit igång och är mycket uppskattade av de, som varit där. Det finns alltid plats för många fler.

En ovanlig och mycket trevlig händelse var, att vår sånggrupp "Varberg Navy Singers, VNS" fick ett engagemang på FN-dagen. Radiostationen i Grimeton startade den nästan hundraåriga långvågssändaren och telegraferade (morse) ut ett fredsbudskap över världen. Denna händelse streamades och sändes samtidigt ut på YouTube. Engagemanget avslutades med att VNS sjöng traditionella svenska sjömansvisor. Publiken, ett 50-tal i lokalen och drygt tusen ute i världen, kom med många uppskattande gratulationer och kommentarer. Den intresserade kan se det hela på YouTube, sök på "saq live". Hela eventet tar halvan timme. VNS kommer in efter ganska precis en timme.

Slutligen vill vi i Flottans Män Varberg önska Er alla en God Jul och ett Gott Nytt År. Vi hoppas verkligen att 2021 ska kunna bli ett så normalt år, som det någonsin går att få.

Vid pennan
Karl Henrik Weddig

Lars Navander med en modell av tyska U 123, som sänkte hans farfars fartyg MS Korsholm

Ängelholm

Vi i Flottans Män Ängelholm huserar i den berömda Kajutan, där vi har våra rötter. De ansvariga kommer och går, alltmedan tiden rinner iväg. Just nu har vår ordförande Bertil kaptenskapet. Tillsammans med stjärnkocken Uffe har de förvandlat Kajutans kök till stans bästa frukostservering, vilket sker varannan söndag. Och i skrivande stund kan man nog säga, att pandemin för vår ålder, sjunger på sista versen. Inte för att vi inte skulle välkomna yngre medlemmar, fattas bara. Dessutom skulle vi vilja se flera kamrater från Helsingborg i vår Kajuta. Visserligen går inte tågen oss emellan för tillfället, men jag kan rekommendera buss 506 och den är gul.

Efterhand, som tiden går, närmar vi oss höstens festligheter. I skrivande stund har vi passerat vår kräftmiddag. Succé! Och vi har knappt gjort oss av med skalen, förrän ärtmiddagen står för dörren. Den har i generationer präglats av Kurt och hans färdigheter. Läger man ärtor i blöt fortfarande? Och kokar fläsket till angenäm styrka och smak? I varje fall smak. Den angenäma styrkan kommer från annorstädes. Detta år har emellertid Kurt avstått till förmån för Uffe. Hoppas hans ärtkonster är lika väl utvecklade. Men Kurt kommer att vara närvarande för att göra en kvalificerad bedömning. Det blir säkert högsta betyg, bara punschen är varm nog. Och pannkakstårtan, som vår käre gamle Lars stod med. Kommer den att finnas? Jag tror det. De antecknade gästerna är några fler, än det brukar. Och ni är välkomna liksom de, som eventuellt följer med. Det kommer att bli ett bra kalas.

Trädgården är som vanligt mycket välkött. Idag förundrades jag över en kruka med den mest ljuvliga ljung, bättre än i mannaminne. Joakim måste hedras för sin nit att hålla trädgården i trim. Äppleträden har tappat all sin frukt, men undertecknad passade på att ta del av de fina äpplena, medan de fanns.

Man har svårt att sja om framtid, men vår tycker jag inte ser så illa ut. Om medlemsantalet vet jag intet, men jag tycker synd om de, som kunde vara medlemmar, men som inte är det. Och snart är det snö och vinter. Och strömmen och bensinen blir dyrare, men som en tröst kan man ju alltid vända sig till Kajutan och äta en rekorderlig frukost. För att inte tala om den stundande julfesten. Välkomna då!

Hans Otto Nilsson

Alla medlemmar i kamratföreningen Flottans Män Ängelholm med familjer tillönskas en God Jul. Dessutom passar jag på att informera om att, förutom "Alle mans tjem" i Kajutan, så kommer vi att arrangera föredrag och studiebesök under kommande år.

Bertil Lundvall

Sångbok med lekar för sjöfolk och sjöintresserade.

Uttrycket "Alle mans tjem" har gammal hävd inom flottan i betydelsen "Alle mans sång och lek". En förströelse man särskilt under de seglande skeppens tid kunde ägna sig åt under vackra kvällar till sjöss. "Tjem" antages vara en förvanskning till sjömansspråk av engelska "chum" i betydelsen kamratlig samvaro.

Trelleborg

Medlemsaktiviteterna i vår lokalförening var inställda under 17 månader p.g.a. Coronapandemin, men är nu i full gång.

Vårt årsmöte hölls den 12 augusti, sex månader senare än normalt. Det noterades i början av mötet, vid "parentationen", att ingen medlem hade fallit offer för pandemin under det gångna året, vilket bidrog till god stämning bland de 27 medlemmar, som deltog. Den sittande styrelsen med Thomas Ohlson som ordförande fick nytt förtroende för att leda verksamheten till nästa årsmöte i februari.

Omedelbart efter årsmötet och före förplägnaden, underhöll ordförande oss med några korta historier från hans liv som "sjöpojke" på små passagerarbåtar mellan orter utefter Bornholms kusten och som skadeoffer på fartyg som grundstött under hans tid ombord och det har varit flera. Det är ofta svårt att veta, om det Thomas berättar är sanning eller fantasi och det tros allmänt, att han själv inte är helt säker på den saken.

Det traditionella höstmötet hölls den 14 oktober, vid vilket huvudpunkten var kulinarisk. Vår klubbmästare Jonny Svenning

Minnesstund vid Okände Sjömannens Grav

serverade en av sina specialiteter, d.v.s. fläsklägg med potatismos, surkål och starka senaper.

Lördagen 6 november hölls den traditionella minnesstunden vid den Okände Sjömannens Grav på norra kyrkogården med föreningens kaplan, Anders Blomstrand, som förrättningshavare. I sin betraktelse påminde han de närvarande om förlisningen av Corvetten Carlskrona strax norr om Cuba den 30 april 1846 under en långresa till Sydamerika och Västindien. En tropisk stormby gjorde, att korvetten kantrade på

mycket kort tid. Av besättningens 131 man överlevde endast 17, som räddades från en livbåt ett par dagar efter olyckan. Vår ordförande Thomas Ohlsson, lade ner en krans vid graven i närvaro av vår flaggvakt och omkring ett 25-tal personer, bestående av medlemmar och nära anhöriga. Det hela avslutades med ett tapto levererat av vår egen trumpetare, Sven Bertil Arnberg och följdes av glögg, kaffe och lussebullar i föreningslokalen.

Lars Engvall

En vädjan till lokalföreningarna

När ni sänder in rapport från lokalföreningen, sänd text och bilder var för sig. Detta underlättar vårt arbete och det ger också bättre kvalitet på bilderna.

Hälsningar
Olle och Dag

Välkommen att boka din vinterförvaring hos oss i Öregrund!

Vi erbjuder vinterförvaring kallt utomhus eller varmt inomhus för båtar upp till 50 ton. Vi har över 5000 m² vinterförvaring!

Vi kan hjälpa dig med det mesta som till exempel:

- Service och reparationer
- Om- och tillbyggnationer i stål, aluminium och glasfiber
- Motorbyte
- Installationer av el och utrustning
- Målning

Hör av dig till oss för offert!

Vi kan erbjuda transport från Stockholmsområdet om så önskas.

Öregrund Marine Service AB
www.oregrundsmarine.se
info@oregrundsmarine.se
0173-148 88

Födelsedagar

Vi hyllar

90 år född

1932-02-04 Lars Ivar Jakobsson SUNDSVALL
1932-02-05 Runo Norlin NORRTÄLJE
1932-03-30 Thore Karlsson SOLNA

85 år född

1937-01-10 Gert Malmqvist STOCKHOLM
1937-01-11 Bo Wallberg GÖTEBORG
1937-01-11 Hans Hedlund STOCKHOLM
1937-01-18 Tom Rydberg HOVÅS
1937-01-20 Curt Jubrand GÖTEBORG
1937-01-21 Hans Mahrström HALMSTAD
1937-01-24 Kaj Thorsson GÖTEBORG
1937-02-05 Ulf Westerberg NORRKÖPING
1937-02-07 Reino Lamminheimo LIDKÖPING
1937-02-12 Per Hall NORRTÄLJE
1937-02-15 Rolf Pärnhem KARLSHAMN
1937-03-01 Bo Ekstedt NYNÄSHAMN
1937-03-01 Bruno Olsson ÖSTMARK
1937-03-01 Lars Olander KARLSHAMN
1937-03-02 Sven-Olov Carlsson KARLSTAD
1937-03-02 Torsten Johansson NYNÄSHAMN
1937-03-10 Gösta Blomqvist KARLSHAMN
1937-03-14 Bo Lindkvist TÄBY
1937-03-24 Thore Windahl MYGGENÄS
1937-03-26 Brita Holtman Norlin VAXHOLM
1937-03-28 Jurgen Lagerblad KARLSHAMN
1937-03-29 Hans Martinelle NYNÄSHAMN
1937-03-31 Rolf Grönberg VÄSTERVIK

80 år född

1942-01-03 Nocke Åbom VÄSTERVIK
1942-01-09 Nils-Olov Karlsson ÄLVÄNGEN
1942-01-12 Kurt Gustafsson KARLSTAD
1942-01-16 Guy Andersson NORRKÖPING
1942-01-25 Harry Lundqvist HALMSTAD
1942-01-29 Hans Otto Nilsson ÄNGELHOLM
1942-02-04 Christer Pettersson KUNGÄLV
1942-02-11 Bengt Åhländer NYNÄSHAMN
1942-02-14 Ingvar Ivelöv GÖTEBORG
1942-02-15 Anders Brandin VÄSTERVIK
1942-02-15 Uno Gradin HÄRNÖSAND
1942-02-19 Buster Pärson VÄSTERHANINGE
1942-02-20 Ruben Kihl VÄSTERVIK
1942-03-01 Nils Nordlund SUNDSVALL
1942-03-10 Göran Andersson LANDSKRONA
1942-03-11 Kent Mandorff MOHEDA
1942-03-21 Arne Staark EDSELE
1942-03-21 Stig Eriksson NÖSUND
1942-03-22 Ingvar Ericsson GRÄNNA ÖRSERUM
1942-03-23 Torsten Hjalmarsson SUNDSVALL
1942-03-24 Nils Hultgren VÄSTERVIK

75 år född

1947-01-02 Krister Lindqvist NYNÄSHAMN
1947-01-08 Carl G:son Bonde HÖLÖ
1947-01-12 Carl-Johan Andersson KARLSKRONA
1947-01-13 Kenth Karlsson V FRÖLUNDA
1947-01-13 Åke Holmqvist MARSTRAND
1947-01-17 Nils Tjörnbro KRISTINEHAMN
1947-01-18 Bill Zackrisson NORRKÖPING

1947-01-20 Stephen Trodden STOCKHOLM
1947-01-22 Karin Friman ALVESTA
1947-01-31 Göran Pousette SALTSJÖBADEN
1947-02-08 Erik Schalling BANKERYD
1947-02-20 Bert Löfqvist NORRTÄLJE
1947-02-22 Kenneth Sävström GÄVLE
1947-02-23 Lars Krantz SKARA
1947-02-24 Ulf Johnsson ALVESTA
1947-03-01 Arne Nilsson TORHAMN
1947-03-09 Lars Blom ÄNGELHOLM
1947-03-10 Anders Björklund RIMBO
1947-03-11 Bo Måbrink HALMSTAD
1947-03-11 Helge Alamaa JÄMJÖ
1947-03-12 Lennart Karlsson SÖDERTÄLJE
1947-03-12 Torbjörn Karlsson MARIESTAD
1947-03-13 Roland Carlström MALMÖ
1947-03-13 Åke Könberg ÄLANDSBRO
1947-03-14 Leif Sandgren ALVESTA
1947-03-24 Thomas Dahlén GÖTEBORG
1947-03-29 Rolf Janson GRÄDDÖ
1947-03-30 Hans Blomkvist HALMSTAD
1947-03-31 Tommy Näsman ALNÖ

70 år född

1952-01-07 Hans Berglund NORRTÄLJE
1952-01-07 Mats Bengtsson NYNÄSHAMN
1952-01-10 Robert Svensson NORRTÄLJE
1952-01-12 Gunnar Bodin ENSKEDE
1952-01-21 Jaan Kimbratt HUDDINGE
1952-01-22 Klas Ågren STOCKHOLM
1952-01-27 Stefan Nölblad LYSEKIL
1952-01-29 Krister Andersson NORRKÖPING
1952-01-31 Tomas Nilsson MÖNSTERÅS
1952-02-03 David Ekelund TJURKÖ
1952-02-05 Sten-Anders Holmström KUNGSHAMN
1952-02-06 Lars Kiessling GÖTEBORG
1952-02-13 Arne Keller DJURHAMN
1952-02-18 Per-Olof Brunemalm ÄLVSJÖ
1952-02-29 Magnus Dehlén KARLSKRONA
1952-03-05 Christer Karlsson NYKÖPING
1952-03-05 Lars Lundquist HASSLÖ
1952-03-07 Sven-Erik Hermansson LYSEKIL
1952-03-07 Thomas Johansson KARLSKRONA
1952-03-12 Per Westerlund NORRTÄLJE
1952-03-13 Greger Johansson LAHOLM
1952-03-16 Christer Alvarsson ORSA
1952-03-20 Bertil Andersson TRÄSLÖVSLÄGE
1952-03-27 Ingemar Johansson FISKEBÄCKSKIL
1952-03-28 Bo Paulsson VIKEN
1952-03-29 Rolf Winbom LYCKEBY

65 år född

1957-01-03 Bertil Andersson KIL
1957-01-24 Rolf Johansson VARBERG
1957-01-28 Jan-Eric Nilsson EKERÖ
1957-01-29 Lennart Falk VÄRMDÖ
1957-01-30 Hans Sundgren VÄSTERÅS
1957-02-06 Benny Olsson EKEBY
1957-02-06 Jan Karlsson ÄNGELHOLM
1957-02-07 Mikael Rosberg LYSEKIL
1957-02-07 Roy Gustafsson SIMLÅNGSDALEN

1957-02-13 Sten Svensson SEGERSÅNG
1957-02-14 Bertil Eriksson NORSBORG
1957-02-24 Uno Friberg TYRESÖ
1957-02-26 Per Örnell TYRESÖ
1957-03-02 Per Sellert MÖLNDAL
1957-03-11 Olle Davidsson SMÖGEN
1957-03-16 Anders Jansson TORSHÄLLA
1957-03-16 Lars-Göran Söderberg VÄXJÖ
1957-03-25 Dan Karlman VÄSTERHANINGE
1957-03-28 Jan Hammarström GÖTEBORG
1957-03-29 Bo Bengtsson VÄSTERVIK
1957-03-31 Stefan Leo MALMÖ

60 år födda

1962-01-04 Torben Mökker SALTSJÖ-BOO
1962-03-10 Anders Stenberg HALMSTAD
1962-03-30 Hans-Olof Karlsson BLOMSTERMÅLA
1962-03-23 Jörgen Eliasson HALMSTAD
1962-03-25 Magnus Svensson TÄBY

50 år född

1972-01-09 Fredrik Bergstrand SALTSJÖ-BOO
1972-02-04 Jörgen Pettersson HÄRNÖSAND
1972-02-24 Linus Granzell HAMMARÖ
1972-03-04 Henrik Wennmark UPPSALA
1972-03-22 Oscar Ejdfors GÖTEBORG
1972-03-24 Rikard Kjellman STOCKHOLM

40 år född

1982-02-01 Anders Bergström VARBERG
1982-02-19 Niclas Sandberg LYSEKIL
1982-02-27 Anton Keller SALTSJÖ-BO
1982-03-21 Joakim Ericsson TYRESÖ
1982-04-18 Annika Landon HÄGERSTEN
1982-04-28 Anders Carlsson SÖDERTÄLJE
1982-09-11 Peter Lilja OSKARSTRÖM
1982-09-14 Rebecca Landberg TYRESÖ

30 år född

1992-02-18 Calle Norman HÄGERSTEN

Inför Riksårsmötet

Riksårsmötet 2022 kommer att genomföras ombord på m/s Baltic Queen under resa till Tallinn med avresa från Stockholm söndagen den 8 maj och återkomst tisdagen den 10 maj.

Boka in detta datum redan nu!

Program, anmälningsskema, med mera kommer att finnas på vår hemsida samt i nummer 1 2022 av vår tidskrift

Avlidna kamrater

Anders Forse ENSKEDEDALEN
Född den 23 november 1924 Avliden den 26 juli 2021

Karl-Heinz Gundlach ÅRSTA
Född den 21 augusti 1933 Avliden den 18 augusti 2021

Per Erik Gustafsson VENDELSÖ
Född den 31 mars 1948 Avliden den 14 augusti 2021

Erland Hedgren STOCKHOLM
Född den 14 november 1929 Avliden den 25 december 2020

Harry Holm HÄLLEVADSHOLM
Född den 16 juli 1930 Avliden den 28 maj 2021

Bo Holtman VAXHOLM
Född den 26 juli 1934 Avliden den 14 oktober 2021

Lars Jonsson SÖDERTÄLJE
Född den 9 november 1944 Avliden den 14 juli 2021

Lars Karlsson NORRKÖPING
Född den 21 januari 1944 Avliden den 11 september 2021

Ingemar Kjönsberg GÖTEBORG
Född den 17 december 1947 Avliden den 26 augusti 2021

Gunnar Lindblom SUNDSBRUK
Född den 18 oktober 1927 Avliden den 24 augusti 2021

Arne Lundberg ÄLVÖ
Född den 1 april 1935 Avliden den 8 februari 2021

Carl-Gustaf Malmvik LIDINGÖ
Född den 26 februari 1925 Avliden den 12 september 2021

Tommy Mårtensson TRELLEBORG
Född den 21 juli 1942 Avliden den 18 juni 2021

Lennart Nordegren HELSINGBORG
Född den 13 mars 1928 Avliden den 31 oktober 2020

Hans Segertoft VÄNERSBORG
Född den 1 december 1938 Avliden den 10 augusti 2021

Sven Åke Sjöstrand STAFFANSTORP
Född den 8 oktober 1936 Avliden den 28 mars 2021

Jan Olof Svensson RONNEBY
Född den 20 juli 1937 Avliden den 8 september 2021

Evert Tryding STOCKHOLM
Född den 16 oktober 1935 Avliden den 18 juli 2021

**Hedra våra avlidna kamraters minne med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

Efter Din betalning sänder FM kansli blanketten till de sörjande.

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Gotland	Göran Gustavsson	Lysekil	Staffan Kull	Varberg
Stephen Trodden	Ove Hjærtqvist	Kent Carlsson	Lennart Nyh	Christian Weddig
Göteborg	Karl Henry Mauritzson	Ann-Britt Karlsson	Bertil Ouchterlony	Västervik
Peter Ahlander	Bo Sagerfors	Peter Klang	Birgitta Pigeon	Barbro Bewernick
Holger Eriksson	Karlshamn	Malmö	Therese Råvik	Västerås
Nils Jaurelius	Solveig Petersson	Börje Helm	Robert Salo Rasmussen	Kent-Ove (Kenta) Nerén
Peter Lundin	Karlskrona	Jörgen Ohlsson	Johan Scholander	Bengt Pettersson
Kennie Thörn	Jonas Jansson	Norrköping	Niklas Stamborg	Ragnar Spjuth
Halmstad	Mats Jaxvall	Mats Dahlquist	Erik von Krusenstjerna	Robert Strömberg
Tobias Karlsson	Evelina Lundström	Nynäshamn	Leif Östgaard	Växjö
Haninge	Odd Siggelkow	Jan Mellring	Sundsvall	Jan Odenmo
Stefan Rylander	Mårten Silvanus	Stockholm	Andreas Lithén	Ängelholm
Bengt Sundin	Barbro Stene	Jonas Berggren	Tore Söderqvist	Börje Ahlberg
Kalmarsund	Inger Svensson	Jan Berglöw	Trelleborg	Johanna Nilsson
Anders Agnevald	Kristianstad	Leif Davidsson	Einar Krantz	Roland Welin
Johan Fredriksson	Christer Hansson	Tommy Karlsson		
Mathias Gustafson				

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Vice förb.ordf	Göran Löfgren	070-495 80 14	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren1@gmail.com
Sekreterare	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennartbresell8@gmail.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennartbresell8@gmail.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Roger Karlström	073-410 24 55	Brunnhusgatan 14B lgh 1002	871 33	HÄRNÖSAND	roger.karlstrom@telia.com
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se sundsvall@flottansman.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	lars.ellebring@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan		Gotlandsresor/Scandic Visby, Färjeleden 3,	621 58	VISBY	
Haninge	Lars Larsson	079-334 18 98	Kullerstensvägen 63	137 61	JORDBRO	vodkalasse@gmail.com
Norrköping	Ove Kumlov	073-156 10 35	Tallvägen 10	616 34	ÅBY	kumlov49@outlook.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrälje	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle-jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Oaxen 24	153 93	MÖRKÖ	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Magnus Leucovius	070-332 01 15	Uniformsgatan 12	723 50	VÄSTERÅS	magnus.leu@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren

Kalmarisund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl44@outlook.com
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren1@gmail.com
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfridsgratan 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Thomas Ohlsson	0702-56 98 31	Flundrevägen 3	231 92	TRELLEBORG	thomasgohlsson@gmail.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Lars-Erik Uhlegård

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslättsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Ulf Ängemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Mattias Bergsten	070-535 27 94	Valbogatan 72	453 34	LYSEKIL	lysekil@flottansman.se
Varberg	Karl Henrik Weddig	070-686 70 71	Östra Långgatan 89	432 43	VARBERG	varberg@flottansman.se
Föreningslokal:	Gamla Tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 43	VARBERG.	
Ängelholm	Bertil Lundvall	070-257 23 66	Storgatan 69	262 35	ÄNGELHOLM	b.lundvall@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

2022 fyller vår marin 500 år

Foto Dag Åshage

Kronprinsessan Victoria vid invigning av Amf 4. Foto Kim Svensson, Försvarsmakten